શ્રીમન્ મહારાજ સયાજીરાવ ગ્રન્થમાલા. નં. ૭.

ઓષધિકોષ.

ભાગ ૧ લો.

"Leaving out of mind other species of drugs still credited with alterative properties, and which influence the various or the primery centres of the sympathetic system of nerves, we have yet to learn in what relation to the various dynamical forces of the human body these artificial classes of remedies stand."

Dr. Pandurang Gopal.

રચનાર.

ચમનરાય શિવશંકર વૈષ્ણવ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઇટી—અમદાવાદ.

સંવત ૧૯૫૬. ઇ. સ. ૧૮૯૯.

કિંમત રૂ. ૧-૮-૦.

“ ધિ રાજનગર ટાઇપ ફાઉંન્ડરી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ. ”

અમદાવાદ.

શ્રીમન્ મહારાજ સયાજીરાવ ગ્રંથમાલાનો ઉપોદ્ઘાત.

વડોદરાના શ્રીમન્ મહારાજા સાહેબ સયાજીરાવ ગાયકવાડ સેનાખાસખેલ સમશેર બહાદુર ઇ. સ. ૧૮૮૨ માં અમદાવાદ પધાર્યા હતા તે પ્રસંગે તેમણે ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઇટીને રૂ. ૫,૦૦૦ બક્ષિસ કર્યા; માટે સોસાઇટીએ તેમને પોતાના મુરબ્બી (પેટ્રન) ઠરાવ્યાછે, અને તે રકમ તેમના નામથી જુદી રાખી તેનું વ્યાજ તેમને નામે ગ્રંથો રચાવવામાં, ગ્રંથો છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવામાં, અને ઉત્તેજન દાખલ ગ્રંથો ખરીદ કરવામાં વાપરવાનો ઠરાવ કર્યો છે. તે પ્રમાણે આજ સૂધીમાં નીચે પ્રમાણે પુસ્તકો શ્રીમન્ મહારાજ સયાજીરાવ ગ્રંથમાલા તરીકે છપાવવામાં આવ્યાં છેઃ—

૧. ગ્રીસ દેશનો ઇતિહાસ.
૨. વિધવાવપન અનાચાર.
૩. હિંદનાં મહારાણી અને તેમનું કુટુંબ.
૪. ભાલણસુત ઉદ્ધવકવિકૃત રામાયણ.
૫. કર્ત્તવ્ય.
૬. બર્નિયરનો પ્રવાસ.
૭. ઓષધિ કોષ.

અમદાવાદ;

તા. ૧ ડીસેમ્બર સન ૧૮૯૯.

ઉપોદ્ઘાત.

"If the physicians of the present day would drop from the Pharmacopœa all the modern Drugs and Chemicals, and treat their patients according to the method of Charaka, there would be less work for the undertakers, and fewer chronic invalids in the world."

G. H. CLARK, M. A. M. D. Philadephia.

જેઓ ભરતખંડની પ્રાચીન વિદ્યા તથા સંસ્કૃત ભાષાથી સારી રીતે માહીત છે તેઓ તો માને છે કે તેમાં પ્રત્યેક વિષયના ઘણા મહાન્ અને પુષ્કળ ગ્રન્થો છે, અને તે ગ્રન્થો પણ એટલા બધા છે કે એ સઘળા જો એકઠા કરવામાં આવે, તો સર્વ વિષયના ગ્રન્થોનું એક મહાન્ પુસ્તકાલય બને છે. એ જ રીતે વૈદ્યવિદ્યાના ગ્રન્થો જોઇશું તો તે પણ અસંખ્ય લખાયલા છે, એટલુંજ નહિ પણ એ ગ્રન્થોની મહત્તા માટે વિશેષ બોલવા કરતાં અમેરિકાના પ્રખ્યાત ડાકટર ક્લાર્કનો મત ઉપર બતાવ્યો છે તે ઉપરથી જ એ વિષેની ખાત્રી થાય છે.

વૈદ્ય વિદ્યાના આ પ્રાચીન અસંખ્ય ગ્રન્થો મધ્યે હાલ મુખ્ય પ્રમાણભૂત ગણાતા ચાર મુખ્ય છેઃ—

निदाने माधवः श्रेष्ठः सूत्रस्थानेतु वाग्भटः ।
शारीरे सुश्रुतः प्रोक्तः चरकस्तु चिकित्सिते ॥

અત્ર આપણે વૈદ્યવિદ્યાનો ઇતિહાસ લખવા બેઠા નથી, તેથી આ ચાર ગ્રન્થોની મુખ્યતા બતાવીને હવે આ ગ્રન્થને ઉપયુક્ત દ્રવ્યોના વિભાગીકરણવિષે જ કંઇક ચર્ચા ચલાવીશું.

સૃષ્ટિમાંના સર્વ પદાર્થોના મુખ્ય ત્રણ ભાગો પાડેલા છેઃ—

૧. જાંગમ (Animal Kingdom).
૨. ઉદ્ભિજ્જ (Vegetable Kingdom).
૩. પાર્થિવ (Mineral Kingdom).

જાંગમ અથવા પ્રાણિજ દ્રવ્યોમાં મધ, દૂધ, માંસ ઇત્યાદિ ગણાય છે; પાર્થિવમાં ધાતુઓ, પથ્થરો, ચૂનો વગેરે આવે છે; અને ઉદ્ભિજ્જમાં ઝાડપાલો આવે છે. એ ઉદ્ભિજ્જના ચરક ચાર ભાગો* પાડે છે†:—

૧. વાનસ્પત્ય (Phœnogamous Plants).
૨. વનસ્પતિ (Criptogamic Plants).
૩. ઓષધિ (Annual, Bi-annual & Tri-annual Plants).
૪. વીરુધ (Creepers &c.).

ઉદ્ભિજ્જ દ્રવ્યોના ચરકે જે ભાગ પાડેલા છે તેમાં તે પ્રથમ પુનર્વસુ મુનિયે પાડેલા સાત ભાગો બતાવે છે તે વિભાગમાં ગણાય છે.* એ આઠ વિભાગો નીચે પ્રમાણે છેઃ—

૧. મૂલિની (કુલ ૧૬ બતાવી છે).
૨. ફલિની (કુલ ૧૯ બતાવી છે).
૩. સ્નેહની (કુલ ૪ બતાવી છે).
૪. લવણ (કુલ ૫ બતાવેલ છે).
૫. મૂત્ર (કુલ ૮ બતાવેલ છે).
૬. દૂધ (કુલ ૮ બતાવેલ છે).
૭. શોધની (કુલ ૬ બતાવી છે).

આ સર્વ ઓષધિઓના ચરકે પાડેલા મુખ્ય ઉપભાગો નીચે પ્રમાણે છેઃ—

૧. અપામાર્ગ તંડુલીય. (આના વર્ગો ૭ છે):—
   ૧. નસ્ય (શિરોવિરેચન).
   ૨. વમન (ઉલટી કરાવનાર).
   ૩. વિરેચન (જુલાબ લાવનાર).
   ૪. નિરૂહ બસ્તિ (તેલ તથા બીજી જાતની પીચકારી).
   ૫. અનુવાસન બસ્તિ (તેલની પીચકારી).
   ૬. યવાગૂ (રાબડી). વાસ્તવિકરીતે આ વર્ગોમાં નહિ પણ મૂળ તો ઉપર કહ્યાં તે પંચકર્મ જ વર્ગમાં છે.
૨. આરગ્વધીય. (આમાં ૩૨ જાતના ચૂર્ણપ્રદેહો આવે છે).
૩. ષડ્વિરેચન. (આમાં સો સો ના છ પ્રકારો છે).
૪. મહાકષાય. (આમાં ૧૦ વર્ગો છે તેને સ્કન્ધ કહે છે):—
   ૧. ઇષ્ટાન્તક (આમાં વિવર્ગ ૭ છે તેને ગણ કહે છે):—

૧. જીવનીય.	૨. બૃંહણીય.	૩. લેખનીય.
૪. ભેદનીય.	૫. સન્ધાનીય.	૬. દીપનીય.

   ૨. વાન્તક (આમાં ૪ વિવર્ગો છે):—

૧. બલ્ય.	૨. વર્ણ્ય.	૩. કંઠ્ય.	૪. હૃદ્ય.

   ૩. ક્ષાન્તક (આમાં છ વિવર્ગો છેઃ—

૧. અર્શોઘ્ન.	૨. કુષ્ઠઘ્ન.	૩. કંડૂઘ્ન.
૪. તૃપ્તિઘ્ન.	૫. કૃમિઘ્ન.	૬. વિષઘ્ન.

   ૪. અનાન્તક (આમાં ૪ વિવર્ગ છે):—

૧. સ્તન્યજનન.	૨. સ્તન્યશોધન.	૩. શુક્રજનન.
૪. શુક્રશોધન.		

---

* આ ચારમાં પ્રથમ બે હાલના પાશ્ચાત્ય વિદ્વાનો એ સ્વીકાર્યા છે અને ત્રીજો તથા ચોથો, એ ભાગ નહિ, પણ ઉપરના બે ભાગમાં જ ગણાય છે, તો પણ ચરકે જુદા બતાવ્યા છે તે આકૃતિ કે ગુણ વિવેચનની સગવડ ખાતર પાડેલા હોય એમ જણાય છે.

† Kingdom, Sub-Kingdom, Class, ઇત્યાદિ અંગ્રેજી પરિભાષાને માટે અત્ર ભાગ, વિભાગ, ઉપભાગ, વર્ગ, વિવર્ગ, ઉપવર્ગ, જાતિ, વિજાતિ અને ઉપજાતિ, ઇત્યાદિ શબ્દો યોજ્યા છે.

* પાશ્ચાત્ય વર્ગીકરણ સાથે આ વર્ગીકરણ પછીથી મળતું નથી.

૫. ઉપગાન્તક (આમાં ૭ વિવર્ગો આવે છે):—
૧. સ્નેહોપગ. ૨. સ્વેદોપગ. ૩. વમનોપગ.
૪. વિરેચનોપગ. ૫. આસ્થાપનોપગ. ૬. અનુવાસનોપગ.
૭. શિરોવિરેચનોપગ.

૬. નિગ્રહણાન્તક (આમાં ૩ વિવર્ગો છે):—
૧. છર્દિનિગ્રહણ. ૨. તૃષ્ણાનિગ્રહણ.
૩. હિક્કાનિગ્રહણ.

૭. સંગ્રહણ-વિરજનિય-વિરેચનીગાન્તક. (આમાં ૫ વિવર્ગો છે):—
૧. પુરીષસંગ્રહણીય. ૨. પુરીષવિરજનીય.
૩. મૂત્રસંગ્રહણીય. ૪. મૂત્રવિરજનીય.
૫. મૂત્રવિરેચનીય.

૮. હરાન્તક (આમાં ૫ વિવર્ગો છે):—
૧. કાસહર. ૨. શ્વાસહર* ૩. શોથહર.
૪. જ્વરહર. ૫. શ્રમહર.

૯. પ્રશમનાન્તક (આમાં પાંચ વિવર્ગો છે):—
૧. દાહપ્રશમન. ૨. શીત પ્રશમન.
૩. ઉદર્દપ્રશમન. ૪. અંગમર્દપ્રશમન.
૫. શૂળપ્રશમન.

૧૦. સ્થાપનાન્તક (આમાં ૫ વિવર્ગો છે):—
૧. શોણિતાસ્થાપન. ૨. વેદનાસ્થાપન.
૩. સંજ્ઞાસ્થાપન. ૪. પ્રજાસ્થાપન.
૫. વયઃસ્થાપન.

આ પ્રમાણે ચરકે વિભાગ પાડેલા છે. તે ઉપરથી ગુણો વગેરેનું જ્ઞાન થાય છે. બીજો મહાન્ ગ્રન્થ સુશ્રુતનો છે. તેણે આ વિષયમાં ચાર જ મુખ્ય ભાગ પાડેલ છે, તે નીચે પ્રમાણે છેઃ—

૧ વિદારીગન્ધાદિગણ (આમાં ૧૯ દ્રવ્યો છે.)
૨ શાલિપર્ણ્યાદિગણ. (આમાં ૨૧ દ્રવ્યો છે).
૩ વરુણાદિગણ. (આમાં ૨૧ દ્રવ્યો છે).
૪ વીરતર્વાદિગણ. (આમાં ૧૮ દ્રવ્યો છે).

ત્રીજો મહાન્ ગ્રન્થ વાગ્ભટનો છે.

૧ ધાન્યવર્ગ.
૧ શાલિવર્ગ. ૨ તૃણધાન્ય. ૩ શિમ્બીવર્ગ.
૨ માંસવર્ગ.
૩ શાકવર્ગ.
૧ પાઠાદિ. ૨ પંચાલાદિ. ૩ કૂષ્માંડાદિ.
૪ મૃણાલાદિ. ૫ કદલ્યાદિ. ૬ કુઠેરાદિ.
૪ ફલવર્ગ.
૫ વિવિધૌષધ વર્ગ.
૧ લવણ. ૨ હિંગ. ૩ ત્રિફલા.
૪ ચાતુર્જાત. ૫ પંચકોલ. ૬ દશમૂલ.
૧ ત્રિજાત. ૧ ત્રિકટુ.
૨ કેશર. ૨ પીપળીમૂળ
૩ ચિત્રક.

* શ્વાસ એટલે પ્રાણ નહિ, પણ શ્વાસનો રોગ સમજવો.

૭ જીવનપંચમૂલ. ૮ તૃણપંચમૂલ.
૧ લઘુપંચમૂલ.
૨ બૃહત્પંચમૂલ.

વાગ્ભટે બીજી રીતે ૭ રસના ભાગો પાડેલા છે અને તેને સ્કન્ધ કહે છેઃ—

૧ મધુરસ્કન્ધ. ૨ અમ્લસ્કન્ધ. ૩ લવણસ્કન્ધ.
૪ તિક્તસ્કન્ધ. ૫ કટુસ્કન્ધ. ૬ કષાયસ્કન્ધ.

વળી વાગ્ભટે ૨૫ ગણ પાડેલા છેઃ—

૧ જીવનીય. ૨ વિદાર્યાદિ. ૩ સારિવાદિ. ૪ પદ્મકાદિ.
૫ પરૂષકાદિ. ૬ અંજનાદિ. ૭ પટોલાદિ. ૮ ગુડૂચ્યાદિ.
૯ આરગ્વધાદિ. ૧૦ અસનાદિ. ૧૧ વરુણાદિ. ૧૨ ઉષકાદિ.
૧૩ વીરતર્વાદિ. ૧૪ રોધ્રાદિ. ૧૫ અર્કાદિ. ૧૬ સુરસાદિ.
૧૭ મુષ્કકાદિ. ૧૮ વાસકાદિ. ૧૯ વચાદિ. ૨૦ પ્રિયંગ્વાદિ.
૨૧ અંબષ્ઠાદિ. ૨૨ મુસ્તાદિ. ૨૩ ન્યગ્રોધાદિ. ૨૪ એલાદિ.
૨૫ શ્યામાદિ.

આ પચીસે ગણો પણ ગુણાનુસાર પાડેલા છે. એ ગુણો પણ ક્રમસર જીવનવર્દ્ધક, વાતપિત્તાદિનાશક, દાહાદિશામક, જીવનસંજ્ઞક, તૃષાદિહર, વિષનાશક, કફાદિનાશક, પિત્તાદિનાશક, અ-કવાહર, શ્વિત્રકુષ્ઠાદિનાશક, કફનાશક, મૂત્રકૃચ્છ્રાદિનાશક, વાતરોગનાશક, મેદોહર, કફભેદનાશક, કફરોગનાશક, ગુલ્માદિનાશક, વાતાદિનાશક, આમાતિસારનાશક, પક્વાતિસારનાશક, અતિસારનાશક, યોનિરોગનાશક, વ્રણાદિનાશક, વાતકફનાશક, અને ગુલ્માદિરોગહર છે.

આ મહાઆચાર્યોમાં વળી એક ધન્વન્તરી નિઘંટ, રાજનિઘંટ, ઇત્યાદિ ગ્રન્થો પણ વર્ગીકરણ સંબન્ધીના છે. ધન્વન્તરીના વર્ગો નીચે પ્રમાણે છેઃ—

૧ ગુડૂચ્યાદિ. ૨ શતપુષ્પાદિ. ૩ ચન્દનાદિ.
૪ કરવીરાદિ. ૫ આમ્રાદિ. ૬ સુવર્ણાદિ.
૭ મિશ્રકાદિ.

રાજ નિઘંટના વર્ગો નીચે પ્રમાણે છેઃ—

૧ અનૂપાદિ. ૨ ભૂમ્યાદિ. ૩ ગુડૂચ્યાદિ.
૪ શતાહ્વાદિ. ૫ પર્પટાદિ. ૬ પિપ્પલ્યાદિ.
૭ મૂલકાદિ. ૮ શાલ્મલ્યાદિ. ૯ પ્રભદ્રાદિ.
૧૦ કરવીરાદિ. ૧૧ આમ્રાદિ. ૧૨ ચન્દનાદિ.
૧૩ સુવર્ણાદિ. ૧૪ પાનીયાદિ. ૧૫ ક્ષીરાદિ.
૧૬ શાલ્યાદિ. ૧૭ માંસાદિ. ૧૮ મનુષ્યાદિ.
૧૯ સિંહાદિ. ૨૦ રોગાદિ. ૨૧ સત્ત્વાદિ.
૨૨ મિશ્રકાદિ. ૨૩ એકાર્થાદિ.

આ રાજનિઘંટના વર્ગો કંઇ દ્રવ્યના જ નથી, પણ પાણી, રોગ, ઇત્યાદિ સર્વે પદાર્થોના છે.

એક લઘુ પુસ્તકમાં ડાક્ટર આલ્ફર ભારતખંડના તથા ગ્રીક વગેરે વૈદ્યોનો ઇતિહાસ આપે છે.* તેમાં તે દુનિયાંના મુખ્ય વૈદ્યો નીચે પ્રમાણે ગણાવે છેઃ—

* "The Vydian and the Hakim."

૧. **ચિરોન (Chiron)**, ઇ. સ. પૂર્વે ૧૨૦૦; તેનું શરીર અશ્વનું હતું, અને મુખ માણસનું હતું. તે કદાચ અશ્વિનીકુમાર હોય તો હોય! તેના શિષ્યો આક્યુસ, હર્ક્યુલીસ, જેસન, ઇસ્ક્યુલેપિસ, આચાઓન, પેડાલિરિયસ્ ડનીઆસ, અને એકીલીસ હતા. આંખનાં દરદોમાં તે વિશેષ પ્રવીણ હતો, અને ગાયનને રોગોનો ઉત્તમ ઉપાય માનતો હતો.

૨. ઇસ્ક્યુલેપિયસ્, (Æsculapius), ઇ. સ. પૂર્વે ૧૨૦૦; તે એપોલો (સૂર્ય)નો પુત્ર હતો.

૩. ધન્વન્તરિ; ગ્રીક લોકોમાં ઇસ્ક્યુલેપિયસ્ હતો તેવો જ આ ભરતખંડમાં હતો. (ઇ. સ. પૂર્વે ૧૧૦૦).

૪. ચરક, ઇ. સ. પૂર્વે ૧૦૦૦.
૫. સુશ્રુત, ઇ. સ. પૂર્વે ૧૦૦૦.
૬. પીથાગોરાસ (Pythagoras), ઇ. સ. પૂર્વે ૫૭૦–૫૦૪.
૭. અગસ્ત્ય, ઇ. સ. પૂર્વે ૫૦૦.
૮. એનાક્સાગોરાસ (Anaxagoras), ઇ. સ. પૂર્વે ૫૦૦–૪૨૮.
૯. સોક્રેટીસ (Socrates), ઇ. સ. પૂર્વે ૪૬૮–૩૯૯.
૧૦. ડેમોક્રિટસ (Democritus), ઇ. સ. પૂર્વે ૪૬૦–૩૫૭.
૧૧. હિપ્પોક્રેટીસ (Hippocrates), ઇ. સ. પૂર્વે ૪૬૦–૩૬૧.
૧૨. એક્રોન (Acron), ઇ. સ. પૂર્વે ૪૬૦.
૧૩. પ્લેટો (Plato), ઇ. સ. પૂર્વે ૪૨૯–૩૪૭. આને મુસલમાનો ઇફ્લાતુન કહે છે.
૧૪. પોલીબિયસ્ (Polybius), ઇ. સ. પૂર્વે ૪૫૦.
૧૫. ટેસિયાસ્ (Ctesias), ઇ. સ. પૂર્વે ૪૪૦–૩૭૦.
૧૬. એરિસ્ટોટલ (Aristotle), ઇ. સ. પૂર્વે ૩૮૪–૩૨૨.
૧૭. થીઓફ્રેસ્ટસ (Theophrastus), ઇ. સ. પૂર્વે ૩૭૧–૨૮૫.
૧૮. હીરોફિલસ્ (Hirophilus), ઇ. સ. પૂર્વે ૩૨૩–૨૮૩.
૧૯. ઇરાસિસ્ટ્રેટસ્ (Erasistratus), ઇ. સ. પૂર્વે ૩૨૩–૨૫૮.
૨૦. હાઇરોક્લીસ્ (Hierocles), ઇ. સ. પૂર્વે ૩૨૩–૨૫૮.
૨૧. ટોલેમી (Ptolemy), ઇ. સ. પૂર્વે ૩૨૩–૫૧.
૨૨. સેરાપિયન (Serapion), ઇ. સ. પૂર્વે ૨૫૦.
૨૩. નિકાંડર (Nicander), ઇ. સ. પૂર્વે ૧૩૫.
૨૪. એસ્ક્લેપિયાડીસ્ (Asclepiades), ઇ. સ. પૂર્વે ૧૦૬–૪૬.
૨૫. ડિયોડોરસ્ (Diodorus), ઇ. સ. પૂર્વે ૮૦.
૨૬. હેરાક્લાઇડીસ (Heraclides), ઇ. સ. ૧.
૨૭. ઓરેલીઅસ (Aureleus), ઇ. સ. ૩૮.
૨૮. એરીટીઅસ (Aretaeus), ઇ. સ. ૭૯.
૨૯. પ્લિની (Pliny), ઇ. સ. ૨૩–૭૯.
૩૦. પેડાશિયસ્ (Pedacius), ઇ. સ. ૬૩.
૩૧. સીલિયસ ઓરેલિયાનસ્ (Caelius Aurelianus), ઇ. સ. ૧૦૦.
૩૨. મેરિનસ્ (Marinus), ઇ. સ. ૧૩૦–૨૦૦.
૩૩. કલોડિયસ ગાલેનસ્ (Clandiers Galenus), ઇ. સ. ૧૩૦–૨૦૦.
૩૪. ઓરોબાશિયસ્ (Orobasius), ઇ. સ. ૩૫૦.
૩૫. બર્ઝુયાહ (Barzuah), ઇ. સ. ૫૩૧–૫૭૯.
૩૬. પૌલસ્ (Paulus), ઇ. ૬૫૦.
૩૭. આરોન (Aaron), ઇ. સ. ૬૫૦–૬૮૩.
૩૮. અબ્બાસિ (Abbassi), ઇ. સ. ૭૧૩–૮૩૩.
૩૯. જ્યોર્જ ઇબ્ન બૅક્ટિશુઆ (George ibn Bactishua), ઇ. સ. ૭૫૩.
૪૦. જૉન મેસ્યુ (John Mesue), ઇ. સ. ૮૧૩.
૪૧. જૉન સેરાપિયન (John serapion), ઇ. સ. ૮૭૦–૯૩૨.
૪૨. રેઝીસ (Rhazes), ઇ. સ. ૯૨૩–૯૩૨.
૪૩. હોનેન બિન્ ઇસાક (Honain bin Ishaq), ઇ. સ. ૮૮૦.
૪૪. અલિ અબ્બાસ્ (Ali Abbas), ઇ. સ. ૯૦૦.
૪૫. સેનાન (Senan) ઇ. સ. ૯૪૨.
૪૬. આવિસેના (Avicenna), ઇ. સ. ૯૮૦–૧૦૩૭.
૪૭. આલ્બુકાસા (Albucasa), ઇ. સ. ૧૦૫૦.
૪૮. એવનઝોર (Avanzoar), ઇ. સ. ૧૦૭૨–૧૧૬૨.
૪૯. કોન્સ્ટાંટિનસ્ આફ્રિકાનસ્ (Constantinus Africanus), ઇ. સ. ૧૦૮૦.
૫૦. એવર્હોઝ (Averrhoes) ઇ. સ. ૧૧૪૯–૧૧૯૮.
૫૧. મેમોનાઇડીસ્ (Maimonides), ઇ. સ. ૧૧૩૧.
૫૨. એક્ટુઆરિયસ્ (Actuarius), ઇ. સ. ૧૧૫૦.
૫૩. ગ્રેગરીઅબુલફરાગિયસ્ (Gregory Abul Faragius), ઇ. સ. ૧૨૨૬–૧૨૮૬.
૫૪. બાભટ, ઇ. સ. ૧૨૦૦. આ જ વાગ્ભટ છે.
૫૫. લેન્ફ્રાંક (Lanfranc), ઇ. સ. ૧૨૦૦.
૫૬. મોંડિનિ–ડિ–લુઝિ (Mondini di Luzzi), ઇ. સ. ૧૨૦૦.
૫૭. થોમસ લિનાકર (Thomas Linacre), ઇ. સ. ૧૪૬૦–૧૫૨૪.
૫૮. જોન ફિલિપ ઇન્ગ્રેસિયા (John philip Ingrassia), ઇ. સ. ૧૫૧૧–૧૫૮૧.
૫૯. લિ–શિ–ચિન (Li-shi-chin), ઇ. સ. ૧૫૦૦.
૬૦. જોન ફ્રાંસિસ ફર્નેલ (John Francis Furnel), ઇ. સ. ૧૫૦૬–૧૫૫૮.
૬૧. એંબ્રોઝ પેરી (Ambrose Paré), ઇ. સ. ૧૫૦૯–૧૫૯૦.
૬૨. એંડ્રીઆસ્ વેસાલિયસ્ (Andreas Vesalius), ઇ. સ. ૧૫૧૪–૧૫૬૪.
૬૩. ફેબ્રિશિયસ અબ્ એકવાપેંડેંટ (Fabricius ab Aquapendente), ઇ. સ. ૧૬૦૦.
૬૪. ગેબ્રાયલો ફાલ્લોપિયો (Gabriello Fallopio), ઇ. સ. ૧૫૨૩–૧૫૬૨.
૬૫. બાર્ટોલોમીઓ યુસ્ટાકિયો (Bartolomeo Eustachio), ઇ. સ. ૧૫૨૫–૧૫૭૪.
૬૬. વિલિયમ ગિલ્બર્ટ (William Gilbert), ઇ. સ. ૧૫૪૦–૧૬૦૩.

૬૭. એંડ્રીઆસ સીસાલ્પિનિ (Andreas Caesalpini), ઈ. સ. ૧૬૦૩.

૬૮. સારભિશ, ઈ. સ. ૧૫૫૦.

૬૯. વિલિયમ હાર્વી (William Harvey), ઈ. સ. ૧૫૭૮–૧૬૫૭.

૭૦. વિદુસ (Vidus) ઈ. સ. ૧૬૦૦.

૭૧. ફ્રાંસિસગ્લીસન (Francis Glisson), ઈ. સ. ૧૫૯૭—૧૬૭૭.

૭૨. થીઓફિલસ બોનેટ (Theophilus Bonet) ઈ. સ. ૧૬૨૦–૧૬૮૯.

૭૩. થોમસ સીડન્હામ (Thomas Sydenham), ઈ. સ. ૧૬૨૪–૧૬૮૯.

૭૪. મુહંમદ યાકુબ બિન્ યુસુફ, ઇ. સ. ૧૬૨૮.

૭૫. માર્સેલ્લો માલ્પિઘિ (Marcello Malphigi), ઈ. સ. ૧૫૨૮–૧૬૯૪.

૭૬. ફ્રેડરિક રઇસ્ક (Frederic Ruysch), ઈ. સ. ૧૬૩૮–૧૭૩૧.

૭૭. સરરોબર્ટ સિબ્બાલ્ડ (Sir Robert Sibbald) ઈ. સ. ૧૬૪૧–૧૭૨૦.

૭૮. જિયોવનિ માર્શિયા લેન્સિસિ (Giovanni Marcia Lancisi), ઈ. સ. ૧૬૫૪–૧૭૨૦.

૭૯. ઈંગલ્બર્ટ કીંફર (Engelbert Koempher), ઈ. સ. ૧૬૫૭–૧૭૧૬.

૮૦. ફ્રાઇડેરિક હોફ્માન (Friederich Hoffmann), ઈ. સ. ૧૬૬૦–૧૭૪૨.

૮૧. સરહાન્સ સ્લોન (Sir Hans sloane), ઈ. સ. ૧૬૬૦–૧૭૫૨.

૮૨. જ્યોર્જબાગ્લિવિ (George Baglivi), ઇ. સ. ૧૬૬૭–૧૭૦૬.

૮૩. હર્મન બોઅર્હેવ (Hermann Boerhaave ,) ઈ. સ. ૧૬૬૮–૧૭૩૮.

૮૪. જિયોવનિ બાટિસ્ટા મોર્ગાગ્નિ (Geovanni Battists Morgagni), ઈ. સ. ૧૬૮૨–૧૭૭૧.

૮૫. જુસ્યુ (Jussieu) ઈ. સ. ૧૬૮૬–૧૭૭૯.

૮૬. વિલિયમ ચેસેલ્ડન (William Cheselden), ઈ. સ. ૧૬૮૮–૧૭૫૨.

૮૭. અલેક્ઝાંડર મોન્રો (Alexander Monro), ઈ. સ. ૧૬૯૭–૧૭૫૯.

૮૮. જીરાર્ડ વાન્ સ્વાઇટન (Gerard van swieten), ઈ. સ. ૧૭૦૦–૧૭૭૨.

૮૯. રોબર્ટ જેમ્સ (Robert James), ઈ. સ. ૧૭૦૩–૧૭૭૬.

૯૦. લીનીઅસ (Linnaeus) ઈ. ૧૭૦૭–૧૭૭૮.

૯૧. આલ્બર્ટ વૉન્ હૅલર (Albert von Haller), ઈ. સ. ૧૭૦૮–૧૭૭૭.

૯૨. જોસેફ લ્યૂટૉડ (Joseph Lieutoud), ઈ. સ. ૧૭૮૦.

૯૩. સર્ જોન પ્રિંગલ (Sir John Pringle), ઈ. સ. ૧૭૦૭–૧૭૮૨.

૯૪. વિલિયમ સ્મેલાઇ (William Smellie), ઈ. સ. ૧૭૬૩.

૯૫. વિલિયમ હેબર્ડેન (William Heberden), ઇ. સ. ૧૭૧૦–૧૮૦૧.

૯૬. વિલિયમ કુલેન (William Cullen), ઇ. સ. ૧૭૧૨–૧૭૯૦.

૯૭. પર્સિવલ પોટ (Percival Pott), ઈ. સ. ૧૭૧૩–૧૭૮૮.

૯૮. વિલિયમ હંટર (William Hunter), ઈ. સ. ૧૭૧૮–૧૭૮૩.

૯૯. લીઓપોલ્ડ ઓએન્બ્રુગર વૉન્ ઓએન્બ્રુગ (Leopold Auenbrugger von Auenbrug), ઈ. સ. ૧૭૨૨–૧૭૯૮.

૧૦૦. જોનહંટર (John Hunter), ઈ. સ. ૧૭૨૮–૧૭૯૩.

૧૦૧. લેઝેરો સ્પાલેન્ઝનિ (Lazaro Spallanzani), ઈ. સ. ૧૭૨૯–૧૭૯૯.

૧૦૨. જોસેફ પ્રીસ્ટ્લી (Joseph Priestley), ઈ. સ. ૧૭૩૩–૧૮૦૪.

૧૦૩. જેમ્સ કાર્મિકાએલ સ્મીથ (James Carmicheal Smith), ઈ. સ. ૧૭૪૧–૧૮૨૧.

૧૦૪. એંટાઇની લૌરેંટી લાવોઇસિયર્ (AntoineLaurente Lavoisier), ઈ. સ. ૧૭૪૨–૧૭૯૪.

૧૦૫. એડ્વર્ડ જેન્નર (Edward Jenner), ઈ.સ. ૧૭૪૯–૧૮૨૩.

૧૦૬. મેથ્યુ બેલી (Mathew Baillie), ઈ. સ. ૧૭૬૧–૧૮૨૩.

૧૦૭. જોન એબર્નેથી (John Abernethy), ઈ. સ. ૧૭૬૩–૧૮૩૧.

૧૦૮. બેરન ડુમિનિક જીન ડી લારી (Baron Dominique Jean de Larrey), ઈ. સ. ૧૭૬૬–૧૮૪૧.

૧૦૯. મેરી ફ્રાંકોઇઝ ઝેવિયર બિચટ (Marie Francois Xavier Bichat), ઈ. સ. ૧૭૭૧–૧૮૦૨.

૧૧૦. સર ચાર્લ્સ બેલ (Sir Charles Bell), ઈ. સ. ૧૭૭૪–૧૮૪૨.

૧૧૧. ઓગસ્ટિન્ પાઇરેમ ડી કેંડોલી (Augustin Pyrame de Candolle), ઈ. સ. ૧૭૭૮–૧૮૪૧.

૧૧૨. રેને થીઓફિલે હાયાસિંથે લીનેક (René Theophile Hyacinthe Laennec), ઈ. સ. ૧૭૮૧–૧૮૨૬.

૧૧૩. સર બેંજામિન કોલિન્સ બ્રોડી (Sir Benjamin Collins Brodie), ઈ. સ. ૧૭૮૩–૧૮૬૨.

૧૧૪. વિલિયમ ટ્વિનિંગ (William Twining), ઈ. સ. ૧૮૩૫.

૧૧૫. સર વિલિયમ લેરેન્સ (Sir William Lawrence), ઈ. સ. ૧૮૦૦.

૧૧૬. રોબર્ટ લિસ્ટન (Robert Liston), ઈ.સ. ૧૭૯૪–૧૮૪૭.

૧૧૭. મી. ફોક્સ (Mr. Fox), ઇ. સ. ૧૮૦૦.

૧૧૮. વોન ગ્રીફી (Von Graefe), ઇ. સ. ૧૮૭૧.

૧૧૯. જેમ્સ સાઇમી (James Syme), ઈ.સ. ૧૭૯૯–૧૮૭૦.

૧૨૦. રિચર્ડ ઓવન (Richard Owen), ઇ. સ. ૧૮૦૪.

૧૨૧. સર જેમ્સ યંગ સિંપ્સન (Sir James Simpson), ઈ. સ. ૧૮૧૧–૧૮૭૦.

૧૨૨. જોન કોનોલ્લી, એમ્. ડી. (John Conolly, M. D.), ઈ. સ. ૧૮૦૦.

૧૨૩. જે. મારિયન સિમ્સ, એ. બી. એમ. ડી. (J. Marion Sims, A. B., M. D.).

૧૨૪. ડુચેની (Duchenne).

૧૨૫. નોર્મન ચીવર્સ (Norman Chevers), ઇ. સ. ૧૮૧૮.

આ નામોમાં ઘણો ભાગ પાશ્ચાત્ય ડાકટરોનો છે અને તે દરેકે કંઇ કંઇ નવી શોધો કરેલી છે. ભરતખંડના વૈદ્યોનાં તો તેમાં ધન્વન્તરિ, ચરક, સુશ્રુત, અગસ્ત્ય, વાગ્ભટ અને ભાવમિશ્રનાં નામો છે. ચરકને પ્રોફેસર વિલ્સન નવમા દશમા શતકમાં મૂકે છે, તો પણ તે વિશેષ જૂનો હોય એમ બાબુ અવિનાશચન્દ્ર કવિરત્ન કહે છે. આવિસેના, હેંઝીસ અને સેરાપિયનના ગ્રંથોમાં ચરકનું નામ આવે છે એમ ડાકટર રોઇલ પોતાના ગ્રંથમાં* કહે છે.

આયુર્વેદ મૂળના આઠ ભાગો છેઃ—

૧. શલ્યતંત્ર (Surgery).
૨. શાલક્ય („ external).
૩. કાયચિકિત્સા (Medicinal Treatment).
૪. ભૂતવિદ્યા (Mental Ailments).
૫. કૌમારભૃત્ય (Nursing).
૬. અગદતન્ત્ર (Antidotes of poisons).
૭. રસાયનતન્ત્ર (Chemistry).
૮. વાજીકરણતન્ત્ર (Reproduction.).

સુશ્રુતે આ આઠ ભાગોને છ અધ્યાયોમાં ગોઠવેલ છેઃ—

૧. સૂત્રસ્થાન (Surgery). અધ્યાય ૪૬.
૨. નિદાનસ્થાન (Nosology). „ ૧૬.
૩. શારીરસ્થાન (Anatomy). „ ૧૦.
૪. ચિકિત્સાસ્થાન (Therapeutics). „ ૪૦.
૫. કલ્પસ્થાન (Toxicology.). „ ૮.
૬. ઉત્તરસ્થાન (Local Diseases) „ ૬૬.

* " Essay on the Antiquity of Indian Medical science. "

અગસ્ત્યના ગ્રન્થો નીચે પ્રમાણે કહેવાય છે, તે સર્વે તમિલ ભાષામાં છે, એમ વિલ્સન કહે છેઃ—

૧. વૈદ્ય વગદમ્ (વૈદ્યવિદ્યાનો).
૨. કંદ પુરાણમ્ (સ્કન્દ પુરાણ ?).
૩. તેરુ વલિયાદલ્ પુરાણમ્ (નીતિશાસ્ત્ર).
૪. પસાવેદિ (કર્મકાંડ).
૫. દીક્ષ અવેદિ (રસ શાસ્ત્ર–કામાદિ).
૬. પેર્નુલ (દરદો વિષે).
૭. પુરાણનુલ્ (ભક્તિ).
૮. પુરાણસૂત્રમ્ (ઓષધિ ગુણદર્શન શાસ્ત્ર).
૯. કર્મ કન્દન (પાપના પરિણામ રૂપ રોગો વિષે).
૧૦. અગસ્ત્ય વિદ્યા (શુદ્ધિ વિષે).
૧૧. „ „ (રસાયણ શાસ્ત્ર).
૧૨. „ વગદમ્ (પ્રમેહનો ઉપાય).
૧૩. „ „ (મસ્તકનાં દરદો તથા ઉપાય).
૧૪. કલીગ્–બિયાનમ્ (બ્રહ્મવિદ્યા).
૧૫. ——— (કોઢ તથા તેનો ઉપાય).
૧૬. અગસ્ત્ય વિદ્યા (વનસ્પતિ વિદ્યા).
૧૭. „ „ (રોગો તથા ઉપાયો).
૧૮. „ „ (ઔષધપ્રક્રિયા શાસ્ત્ર).

ઓષધિઓના વર્ગીકરણના સંબન્ધમાં પશ્ચિમ દેશમાં પ્રથમ લીનિયસ્ નામનો વિદ્વાન્ પ્રસિદ્ધ થઇ ગયો છે, તેણે પુષ્પોના કેશરાની સંખ્યા ઉપરથી વર્ગો પાડેલા છે, અને તે પછી ડી. કાંડોલી થયો તેણે હાલનું વર્ગીકરણ રચેલું છે. એ વર્ગો આ પુસ્તકમાં આપેલા છે (આસન ૧૭ મું), તે પ્રમાણે ઘણા છે અને તે વિષે લખવું અત્ર ઉચિત નથી. એ વિષય વનસ્પતિ વિદ્યાના ગ્રન્થમાં ચર્ચવા જેવો છે. તોપણ Encyclopaedia Britannica નામના વિશ્વકોષ ગ્રન્થમાં Vegetable Kingdom એ નામના વિષયમાં આપેલ વર્ગીકરણ આ ઉપોદ્‌ઘાતને અન્તે આપેલું છે.

આટલું કહી ઉપોદ્‌ઘાત બન્ધ કરતાં જણાવવાનું કે ઓષધિયો સંસ્કૃત વૈદક ગ્રન્થોમાં જે જે બતાવી છે તે તે હાલ બરોબર ઓળખાતી નથી, અને એક દેશમાં તેને કંઇ કહે છે તો બીજામાં કંઇક કહે છે, તેથી તેનો યથાર્થ ઉપયોગ થઇ શકતો નથી. આને માટે ઘણા મતભેદો છે, તોપણ એ સર્વે ગ્રંથો તપાસીને આ ગ્રંથ રચવામાં આવ્યો છે તેમાં પણ ભૂલો હશે, તોપણ જે જે ગ્રંથોનું મ્હેં દોહન કરેલું છે તે અત્ર બતાવું છું.

સંસ્કૃત.

૧. ચરક સંહિતા.	૨. સુશ્રુત સંહિતા.
૩. વાગ્ભટ.	૪. ભાવપ્રકાશ.
૫. નિઘંટ રત્નાકર.	૬. નિઘંટ સંગ્રહ.
૭. ધન્વંન્તરિનિઘંટ.	૮. રાજનિઘંટ.
૯. શોઢલ.	૧૦. મદનપાલનિઘંટ.

અંગ્રેજી.

૧૧. Dymock's Vegetable Materia Medica of Western India.

૧૨. Roxbergh's Flora Indica.

૧૩. Drury's Useful Plants of India.

૧૪. Bentley's Botany.

૧૫. Chambers' Encyclopaedia.

૧૬. Encyclopaedia Britannica.

ફારસી.

૧૭. મખજન-અલ્-અદ્વિયા.

ઇત્યાદિ.

ભૂલચૂકને માટે વાચક ક્ષમા કરશે અને આ પ્રયત્ન આગળ શોધને માટે એક સાધન રૂપ ગણાશે. તથાસ્તુ !

અમદાવાદ,

તા. ૧૫ નવેમ્બર **ચમનરાય શિવશંકર વૈષ્ણવ.**

સન ૧૮૯૯ ઇસ્વી.

CLASSIFICATION GIVEN IN THE *ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA*

ARTICLE *VEGETABLE KINGDOM.*

Vegetable.	Kingdom.
Thallophyta.	Sub-kingdom.
Algæ.	Class.
Cyanaphyceæ.	Sub-class.
Chroococcaceæ.	Order.
Nostaceæ.	"
Oscillariaceæ.	"
Rivulariaceæ.	"
Scytonemeæ.	"
Sirosiphoneæ.	"
Chlorophyceæ.	Sub-class.
Protococcoideæ.	Order.
Volvocineæ.	"
Hydrodictyeæ	"
Siphoneæ.	"
Confervoideæ.	"
Characeæ.	"
Phæophyceæ....	Sub-class.
Diatomaceæ.	Order.
Syngeneticæ.	"
Phæosporeæ.	"
Dictiotaceæ.	"
Fucaceæ.	"
Rhodophyceæ.	Sub-class.
Florideæ.	Order.
Fungi.	Class.
Myxomycetes.	Sub-class.
Schizomycetes.	"
Phycomycetes.	"
Zygomycetes.	Series.
Chytridiaceæ.	Order.
Mucorini.	"
Entomophthoraceæ. ...	"
Ustilagineæ.	"
Oomycetes.	Series.
Ancylisteæ.	Order.
Peronosporeæ.	"
Saprolegneæ.	"
Ascomycetes.	Sub-class.
Gymnoasceæ.	Order.
Pyrenomycetes.	"
Discomycetes.	"
Æcidiomycetes.	Sub-class.
Uredineæ.	Order.
Basidiomycetes.	Sub-class.
Tremellini....	Order.
Hymenomycetes.	"
Gasteromycetes.	"
Briophyta.	Sub-kingdom.
Hepaticeæ.	Class.
Musci...	"
Pteridophyta.	Sub-kindom.
Filicinæ.	Class.
Hymenophyllaceæ. ...	Order.
Cyatheaceæ.	"
Polypodiaceæ.	"
Gleicheniceæ.	"
Schizæaceæ.	"
Osmundaceæ.	"
Ophioglossaceæ.	"
Marattiaceæ	"
Salviniaceæ.	"
Marsileaceæ.	"
Equisetinæ.	Class.
Equisetaceæ.	Order.
Lycopodinæ.	Class.
Lycopodiaceæ.	Order.

Psilotaceæ....	,,
Selaginellaceæ.	,,
Spermaphyta (**Phanerogamia.**) ...	**Sub-kingdom.**
Gymnospirmæ....	Class.
Cycadaceæ.	Sub-class.
Coniferæ.	,,
Pinoideæ.	Order.
Abietineæ.	Family.
Araucarieæ.	,,
Cupressineæ.	,,
Taxoidineæ.	,,
Taxoideæ.	Order.
Taxineæ.	**Family.**
Podocarpeæ.	,,
Gnetaceæ.	Sub-class.
Angiospermæ....	Class.
Monocotyledons.	Sub-class.
Nudifloræ....	Order.
Petaloideæ...	,,
Dicotyledons....	Sub-class.
Monochlamydeæ.	Order.
Polypetalæ.	,,
Gamopetaceæ.	,,

ઓષધિ કોશ.

ભાગ ૧ લો.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧	अभया. प्राणदा. अमृता. भिषक्प्रिया. अमोघा. मांसला. अलांबुवृत्ता. रोहिणी. अव्यथा. वयस्था. अविमती. विजया. कायस्था. शिवा. चेतकी. श्रेयसी. जया. सुधा. जीवनीया. सुवृत्ता. जीवंती. सूक्ष्मा. त्रिरेखा. स्वर्णगर्भिणी. पंचरसा. हर. नंदिनी. हरीतकी. पथ्या. हिमजा. पूतना. हैमवती. प्रमथ्या.	હરડે. ૧ હરડાં. ૨ હિમજ. ૩	હરતકી. હિરડા. બાળ હિરડા.	હર.	હરિતકિ.	કડુક્કય.	અળિલેયપ્રશલે.	કરક્કાય.	૧ હલિલે-ઇ-કાબુલ. ૨ હલિલે-ઇ-ચીની. ૩ હલિલે-ઇ-હિંદી.		Chebulic myrobalan.	Terminalia chebula, Roxb.	ઉષ્ણ. દીપન. રસાયન. વૃષ્ય. — શ્વાસ. કાસ. પ્રમેહ. અર્શ. કોઢ. સોઝા. કૃમિ. બંધકુશ. ગાંઠ. કમળો. વાતરોગ.	એરંડતૈલહરીતકી. ત્રિફલાઘૃત. ત્રિફલાદિક્વાથ. ત્રિફલાગુગ્ગુલુ. ત્રિફલાદ્યઘૃત. પથ્યાદિક્વાથ. પથ્યાદિગુગ્ગુલુ. પથ્યાદિલેપ. પથ્યાદિલેહ. પથ્યાદ્યચૂર્ણ. પથ્યાદ્યવલેહ. ભૃગુહરીતકી. સગુડાભયા. હરીતક્યાદિક્વાથ. હરીતક્યાદિવટી. હરીતક્યાદિચૂર્ણ. કાયસ્થાદિતૈલ. કાયસ્થાદિધૂપ.	હરીતક્યાદિ (આમલિક).	Combretaceæ.	ફળ.	આમાં ટાનીન, ગાલિક આસિડ, ચે. ઉમ છે. તેમાંથી ઉચ્ચિસિક આસિડ બને છે. તે બીજ રૂતુમાં થાય છે.	૭ ઋતુમાં ખાવાનો પ્રકારઃ— હેમંત-સુંઠ સાથે. વસંત-મધ. વર્ષા-સિંધવ. શિશિર-પીપર. ગ્રીષ્મ-ગોળ. શરદ-સાકર.
૨	अक्ष. कासघ्न. कर्षफल. बहेडक. कलिद्रुम. तोलफल. कलियुगालय. बिभीतक. कलिवास. भूतवास. संवर्तक.	બેડાં.	બેહેડા. હેળા.	બહેડ઼ા. બૈરાહ.	બહેરા.	તન્નિક્કય.	તારે.	પહ્લા.	બલેલ.	બલેલજ.	Belleric myrobalan.	T. Belleriea, Rox. Semicarpus anacardium, Lin.	ઉષ્ણ. કફઘ્ન. પિત્તહર. ભેદક. કૃમિઘ્ન. વાતહર. માદક. — કાસ. તૃષા. કુષ્ટી.	સ્નેહનીવટિકા.	”	”	”	આમાં ટાનીન વધારે છે. ચંદ્રપ્રકાશમાં થાય છે.	

૩	अमृतफल. तीष्या. अमृता. धात्री. आमलक. धात्रीफल आमलकी. वृत्तफला. तामलकी. वृष्यफला. तिष्यफला. शीतफला.	આંબળાં.	અવળા. આંવળે. આંવળી. અવળી.	આંવરાં. અંબુલા.	અમ્લકી.	તોપ્પિ	નેલ્લિ.	ઉસરકાય.	આમ્લજ.	આમ્લજ.	Emblic myrobalan.	Phyllanthus emblica. Lin.	વૃષ્ય. રસાયન. વાતહર. કફઘ્ન. — પ્રમેહ. રક્તપિત્ત. ત્રિદોષ.	અમૃતપ્રાશાવલેહ. આમલકાવલાલ. ચ્યવનપ્રાશાવલેહ. રસાયનચૂર્ણ. અગ્નિકાપાનક. ચતુરંગાવલેહ.	હરીતક્યાદિ (ભાવ.)	Euphorbiaceæ.	ફલ.	આમાં સાકરનો ભાગ વિશેષ છે. હિંદુસ્તાનમાં થાય છે.	નં. ૧–૨–૩ મળી ત્રિફલા (Trifructus) કહેવાય છે. ૧૪૧.
૪	उषण. विश्वभेषज. कटुभद्र. विश्वा. नागर. शुंठी. महौषध. शृंगवेर. विश्व.	સુંઠ.	સુંઠ.	સોંટ. સોઢ.	સોંટ.	શુક.	શુંઠિ.	શોંઠી.	અંજબિલ.	ઝંજાબિલ.	Ginger.	Zinziber officinale. Rose.	પાચક. કફઘ્ન. ઉષ્ણ. ગ્રાહી. — વાયુ. શ્વાસ. શળ.	ખંડશુંઠી. ત્રિકટુકાદ્યાવર્તિ. ત્રિકટુગુટિકા. ત્ર્યુષ્યણાદિગુગ્ગુલ. નાગરચૂર્ણ. વિશ્વાદિક્વાથ. વ્યોષાદિતૈલ. શુંઠીઘૃત. સૌભાગ્યશુંઠી. નાગરાદિતૈલ.	”	Scitamineæ.	મૂલ.	આમાંથી જિંજેરોલ નામે તત્ત્વ નીકળે છે. હિંદુસ્તાનમાં થાય છે.	સૂકું આદું. ૫.
૫	आर्द्रक. कटुभद्र. आर्द्रिका. शृंगवेर.	આદું	અલે.	અદ્રક.	આદા.	ઇંજિ.	અલ્લ.	અલ્લં.	જિંજિબિરતર.		”	”	”	આર્દ્રકખંડક. આર્દ્રિકાદિકલ્ક. શૃંગવેરાદ્યઘૃત.	”	”	”	”	લીલી સુંઠ. ૪.
૬	उपकुल्या. उषणा. कणा. मागधी. कृष्णा. मृदु. कोला. पिप्पलिका. चपला. पिप्पली. तीक्ष्णतंडुला. वल्ली. वला. वैदेही. नागवल्ली. शौंडी.	પીપર.	પિપ્પળી.	પિપરી પિપ્લી	પિપ્લી.	તિપ્પિલિ.	હિપ્પલી.	પિપ્પલુ.	પિલ્પિલદરાજ.	દારફિલ્ફિલ.	Long pepper.	Piper longum. Lin.	દીપન. વાતહર. કફઘ્ન. — શ્વાસ. જ્વર. પ્રમેહ. ગાંઠ. અર્શ. બરલ. શળ.	કણાદિક્વાથ. કણાપ્રયોગ. પિપ્પલી ક્વાથ. પિપ્પલ્યવલેહ. પિપ્પલ્યાદિગણ. પિપ્પલ્યાદ્યચૂર્ણ. બૃહતિપિપ્પલ્યાદિ- ગણ. કૃષ્ણાદ્યંજન. બૃહતિપિપ્પલ્યાદિ- ગણ.	”	Piperaceæ.	ફલ.	સીંગાપોર, બંગાલા અને જંગબારમાં થાય છે.	પીપરીમૂળનું ફલ. ૭

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લેટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૭	उषण. जटा. कटुग्रंथि. पिप्पलीमूल. कणामूल. मागध. कोलामूल. मागधी. ग्रंथिक. पट्टग्रंथि. चटकाशिर. सर्वग्रंथिक.	પીપળીમૂળ.	પિંપળીમૂળ.	પીપલામૂલ.	પિપ્લામૂલ.	તિપ્પલીમૂલમ.	હિપ્પલીબેરુ.	પિપ્પલીકટ્ટ.	ફિલફિલમોયા.	અસલુલફિલ્ફિલ.	Piper root.	Piper officinarum. Lin.	દીપન. ઉષ્ણ. પાચન. રૂક્ષ. પિત્તકર. વાતહર. — ગાંઠ. કૃમિ. શ્વાસ.	અગ્નિકાદિતૈલ.	દીપનીયાદિ (આમ.)	Combretaceae.	મૂળ.	સંગ્રહણી, ગોળા અને ૪૭ મસાલામાં વપરાય છે.	પીપર, સૂંઠ, નં. ૪-૬-૭-૮ મળી ચાતુરૂષણ: (Quadra calefaciens) કહેવાય.
૮	आपन. मरिच. उषण. यवनेष्ट. कृष्ण. वल्लिज. केवलद्रव्य. वल्ली. कोलक. विरोन्नन. दला. वृत्त. धर्मपत्तन. शिरोवृत्त. नागवल्ली. सितमरिच.	મરી. તીખાં.	મિરી. મિરે.	મિરચ.	ગોલમરિચ.	મિળાગુ.	મેણસુ.	મિરિયાલુ.	ફિલફિલેસ્યાહ.	ફિલ્ફિલેઅસ્વદ.	Black pepper.	Piper nigrum.	દીપન. રૂક્ષ. વાતહર. ઉષ્ણ. પિત્તકર. કૃમિઘ્ન. — શ્વાસ. શૂળ.	મરિચ પ્રયોગ. મરિચાદિકવાથ. મરિચાદિગુટી. મરિચાદિનસ્ય. મરિચાદ્યતૈલ. મહામરિચાદ્યતૈલ. લઘુમરિચાદિકવાથ. મહામરિચાદ્યતૈલ. લઘુમરિચાદિકવાથ.	,,	,,	ફળ.	આમાંથી તેલ તથા પિપેરીન નામે તત્ત્વ નીકળે છે. મલબાર અને સિંગાપોરમાં થાય છે.	નાની ને મોટી, કાળી ને ધોળી એમ બે જાત થાય છે. નં. ૪-૬-૮ મળી ત્રિકટુ (Tri-amara) છે.
૯	उच्छिष्ट. चवक. उषणा. चवण. कटुका. चविका. कटुपाकिनी. चव्य. कोलवल्लिका. दीर्घग्रंथि. कोलवल्ली. भसालु.	ચવક.	ચવક. મિરવેલીમૂળ.	ચવ.			ચવ્ય.	ચૈકારા.			Pepper stem.	Piper chaba. (Chavica Roxburghii.	,,	ચવ્યાદિકવાથ.	,,	,,	કાંડ.	૪૭ મસાલામાં.	

१०	कपिवल्ली. चव्यफला. कारिकणा. छिद्रवैदेही. कोलवल्ली. तैजसी. गजपिप्पली. दीर्घग्रंथि. गजकृष्णा. वर्तुली. गजोषणा. श्रेयसी. चव्यजा. स्थूलवैदेही.	ગજપીપર.	ગજપિંપળી.	ગજપીપરી.			ગજહિપ્લી.	પેદ્દાપિપ્પ.			Pepper fruit.	Scindaspus officinalis. Balanaphora indica. Plantago amplecaulis.	વતહર. કફઘ્ન. દીપન. ઉષ્ણ. કૃમિઘ્ન. — અતિસાર.		,,	,,	ફલ.	ચવકનું ફલ.	
११	अग्निवर्द्धिनी. तीक्ष्ण. उग्रगंधा. ब्रह्मदर्भा. दीपनी. यवसाव्हा. दीप्य. भूमिकदंबक. दीप्यक. यवानक. दीप्यका. यवानिका. दीप्या. यवानी. तीक्ष्णगंधा. हृद्या.	અજમો.	અજવાં. ઓવા.	અજવાંન.		ઓમાન.	ઓડ.	વામુ.	ક્રિનિયાર્. નાન્ખ્વાહ.	તાલિખ્–અલ–ખુબ્જ. કુમૂન–અલ–મુલિક.	Bishop's-weed.	Carum copticum. Benth.	પાચન. દીપન. પિત્તકર. વાતહર. કફઘ્ન. કૃમિઘ્ન. — શૂળ. ગોળો. બરલ.	યવાનિખાંડવચૂર્ણ. યવાન્યાદિક્વાથ. અજમાદિચૂર્ણ.	,,	Umbelliferae.	ફલ.	અજમાના ફૂલ પાણીમાંથી મળતાં આવે છે તેમાંથી તેલ બને છે. મારવાડમાં બહુ થાય છે.	જુઓ નં. ૫૮૧
१२	अग्नि. पाठी. अग्निक. पाली. अग्निमाली. पावक. अतिदीप्य. पीठ. अनलनाशी. महांग. उपण. मार्जार. काल. रक्तचित्र. कालमूल. रुद्राव्हे. कुट. वह्नि गुणाढ्य. वह्निनामा.	ચિત્રો.	ચિત્રક.	ચિતા.	ચિતા.	ચિત્રિતા.	ચિત્રમૂલ.	ચિત્રમૂલમુ.	ચેખ્યરદા. સિંહાદિયુન. સિંહાદિયુન.	શીતરજ.		Plumbago zeylanica. Lin. ,, rosea.	દીપન. પાચન. ઉષ્ણ. સ્તંભન. વાતહર. કૃમિઘ્ન. કફઘ્ન. પિત્તહર. — અતિસાર. કોઢ. સોજો. અર્શ. ઉદરરોગ.	ચિત્રકાદિચૂર્ણ. ચિત્રકાદિવટિકા. ષડ્ધરણયોગ. ચિત્રકાદિવિરેચન.	હરીતક્યાદિ. (ભાવ.)	Plumbagineae.	મૂળ.	આમાંથી પ્લંબેજિન નામે તત્ત્વ નીકળે છે. હિંદુસ્તાન આખામાં થાય છે.	નં.૪-૬-૭-૮-૧૨ મળીને પંચકોલ (Pentapiperis) કહે છે; અને તેમાંજ નં. ૮ મળવાથી ષડ્ષણ (Hexa calificiens) કહેવાય છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
	गुल्मक. लेहितांग. चित्रक. वल्लरी. चित्रांग. वृत्तपत्र. ज्योतिष्क. व्याल. दहन. शिखि. दारुण. हविष. पाची. हुतभुक्. पाठिन.																		
૧૩	अजमोदा. वस्तमोदा. उग्रगंधा. ब्रह्मकुशा. कारवी. ब्रह्मकोशा. काखोली. मयूर. खराव्हा. मर्कटा. दीप्यक. लोचमस्तक. दीप्या. वल्ली. समस्तका. हृद्यगंधा. हस्तिमयूरका.	૧ બોડીઅજમોદ. ૩ દીવેલીકરમાણી. ૨ અજમૂદ. ૩ ફુચારીઅજમોદ.	૧ બડીઅજમોદ. ૩ કિરમાણીઓવા. ૨ કેરોંઝા.	૧ બોડીઅજમૂદ. ૨ અજમૂદ. ૧ બોડીઓજવાન. ૩ ખુરાસાનીઅજવાન.	૨ રાનધાની.	૨ અશમતગમ.	૧ અજમોદા.	૧ આજમોંદા.	૧ કરપસ. ૩ તુખ્મકરપસ.	૧ સપની. નની. તરી.	૧ Wild celery. ૨ Garnish.	૧ Apium graveolens. Lin. Artemisia maritima. Lin. ૨ "—involucritum. Rox.	દીપન. કફઘ્ન. વાતહર. ઉષ્ણ. ઉલટી. શૂળ. ૩વાતહર.	અજમોદાદિ. અજમોદાદિચૂર્ણ.	૨	૧/૨ Umbelliferæ. ૩ Compositeæ.	૧/૨ ફળ. ૩ પુષ્પમસ્તક.	આમાંથી એપીન અને ઓપિઓલ નામનાં તત્વો નીકળે છે.	

१४	अजगंधा. अजगंधिका. करभ. कुबेराख्य. क्रमिघ्ना. खरपुष्पा. गंधा.	जंतुविनाशक. पारसीकयवानी. बर्हि. बर्हिण. यावनी. सुगंधा.	ખુરાસાનીઅજમા.	ખુરાસાનીઓવા.	ખુરાસાણીઅજવાન.		ખોરાસાનીઓમમ. કિરમૂઈ.		ખુરસાણીઓમ.	બંગ.	બન્જ. શેકરાન.	Henbane.	* Hyoscyamus niger. Lin. + ,, albus. ,,	પાચન. શોષક. સ્તંભક. માદક.		હરીતક્યાદિ (ભાવ.).	Solanaceae.	બીજ.	આમાંથી હાયોસાયેમાઇન નીકળે છે. ઇરાનથી આવે છે.	* કાળા. + ધોળા.
१५	अजाजी. कणजीरक. कणा. कणाख्याता. क्षेत्रज. जरण. जीर. जीरक. दीर्घक.	दीर्घबीज. शाखसख. शीतकण. शुक्लजीर. शुक्लाजाजी. शुभ्रजीर. श्वेत. सिताजाजी. सुगंधिक.	ધોળું જીરૂં.	પાંઢરે જીરે.	जीरा.	જીરા.	શિરગામ.	બિલિયજીરિગે.		જીરા.	કમૂન.	Cummin.	Cuminum cyminum. Lin.	દીપન. સ્તંભન. પિત્તકર. જ્વરઘ્ન. કફઘ્ન. વાતહર. / ગોળો. ઉલટી. અતિસાર.	જીરકપાક. જીરકાદ્યતૈલ. પંચજીરકપાક. અગ્નજ્વાદિલેપ.	,,	Umbelliferae.	ફલ.	આમાં મોટેટો ભાગ વધુ છે તથા ક્યુમિનોલ બને છે. અજમેર, રતલામ તે મસ્કતમાં બહુ થાય છે.	
१६	उद्गारशोधन. उद्गारशोधनी. कालजीरक. कृष्णजीर. कृष्णाजाजी.	जरणा. वर्षाकाली. सुगंध. सुगंधा. हृद्या.	શાહજીરૂં.	કાળેજીરે.	કાલાજીરા. મુંગ્રેલા.		કારૂં શિરગામ.	કરિજીરિગે.		સિયાહદાનાહ. શુનિઝ.	કમૂનેકિરમાની.	Black cummin.	Carum nigrum.	,,		,,	,,	,,	ઇરાનથી આવે છે તે તે [illegible] કરતાં શાખમાં [illegible] થાય છે.	
१७	अरण्यजीर. कणा. काला. क्षुद्रपत्र.	तिक्तजीरक. बृहत्पाली. भेषज. वनजीर.	કાળીજીરી.	કડુજીરે.	કાલેજીરે.	કાલીજીરી.	કાટું શિરગામ.				કમૂનબરી. કમૂનહિંદી.	Purple fleabane.	Vernonia anthelmintica.	કૃમિઘ્ન. / જ્વર.	નવીનસુદર્શનચૂર્ણ.	,,	Compositae.	,,	હિંદુસ્તાનને પશ્ચિમ કિનારે થાય છે. શિયાળામાં મળે છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧૮	उद्गारशोधनी. कुंचिका. उपकुंचिका. कुंची. उपकुंची. कृष्णा. उपकालिका. जरणा. कारवी. जीरका. कारुण्या. नीलकणा. कालमेषी. नीला. कालाजाजी. पटुभेदिनी. कालिका. पृथ्विका. काली. पृथ्वी. काश्मीर. पृथुकृष्णा. बृजजीरक. बहुगंधा. मेदिनी. सुगंधा. वर्षा. सुषवी. वांति. स्थूलजीरक. शोधिनी. हृद्या.	કલૌંજીજીરૂં.	કલૌંજીજીરેં.	કલૌંજી. મુગરેલા.			કરિદોડ્ડ. જીરગે.	નલ્લજીલકારા.		હબ્બતુસ્-સૌદા.	Fennel flower.	Nigella sativa.	(નંબર ૧૫ ના જીરાના ગુણો છે.)		હરીતક્યાદિ (ભાવ.)	Ranunculaceæ.	બીજ.	આમાંથી મેલાંથિન નીકળે છે, તે કલકત્તા, બસરા, અને કાબુલથી આવે છે.	વરિયાળીનું બીજ. ૨૧.
૧૯	अल्लक. छिल्लिधान्य. कस्तुवरी. जनप्रिय. कुनटी. धेनुका. कुस्तुंबर. निःसार. कुस्तुंबरु. भवा. क्षेत्रजा. रसन. छत्रा. वितुन्नक. छत्रिका. महाराष्ट्रप्रियंकर. धना. वेधन. धाना.	ધાણા (ફળ). કોથમીર (છોડ).	ધણા. ધના. ધાના. ધણે.	ધાન્ય. ધનિયા.		કોટમલ્લિ		ધનિયાલુ.	તુખ્મેકશ્નિઝ્.	કઝ્બુરા.	ગ્રીક-કોરિયુન. Coriander seeds.	Coriandrum sativum. Lin.	સ્નિગ્ધ. વીર્યકર. મૂત્રલ. ઉષ્ણ. દીપન. પાચન. સ્તંભન. — જ્વર. ત્રિદોષ. તૃષા. દાહ.	ધાન્યાક ક્વાથ. ધાન્યાક હિમ. ધાન્યાદિ ચતુષ્ક-ક્વાથ. ધાન્યાદિ પંચક-ક્વાથ. ધન્યાદિ પાન.	,,	Umbelliferæ.	ફળ.	આમાંથી તેલ બને છે. ભરતખંડમાં સઘળે બને છે.	

	धानी. शाकयोग्य. धानेयक. श्वेतपुष्पा. धनिका सुगंधा. धान्या. सुगंधि धान्याक. सूक्ष्मपत्र. धानक. सूक्ष्मपत्रका. धान्य. हृद्यगंधा. धान्यक.
	સ્તન. શ્રમ. દાહ. કૃમિ.
૨૦	अतिछत्रका. वनजा. अतिलंबी. वनभवा. अवाक्छत्रा. वन्या. अवाक्पुष्पी. वज्रपुष्पी. कारवी. शतपत्रिका. घोषा. शतपुष्पा. क्षेत्रविल्या- शतप्रसूना. ता. शताव्हा. छत्रा. शालिन. छत्रिका. शालेय. दीपनोक्ता. शिफा. पीतपुष्पा. शोफका. पीताव्हा. संघातपत्रि- प्रसिद्धा. का. मधुरा. संहिता. माधवी. सितच्छत्रा. मिसि. सुपुष्पिका. मिशि. सूक्ष्मपत्रा. बहला.
	સુવા.
	શેપુ. શોફા.
	સોવા. સોયા.
	શોવિકિરાહવિરાઈ. શતકુપ્પિવિરાહ.
	સબ્બસિગે.
	સદાપા.
	શત. શદ.
	શિબ્બત. શિબ્બત.
	ગ્રીક-અનિતુન. Dill.
	Anethum graveolens. Lin.
	પિત્તહર. દીપન. રૂચ્ય. વાતહર. કફઘ્ન. | ત્વચ્ય. શૂળ.
	શતાહ્વાદિતૈલ.
	૮
	Umbelliferea.
	ફૂલ.
	આમાંથી તેલ તથા અનીથીન બને છે. દક્ષિણમાં થાય છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લૅટિન.	ગુણ.	ઉપયોગો.	[illegible]	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	શેરો.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૨૧	कटुका. छत्रा. कृमिघ्नी. तापसप्रिया. अग्निदीपनी. तृष्णाहरा. गंधा. मधुरा. गांधिका. मधुरिका. गर्भप्रदासरा. मधुरी. घोषवती. माधुरी. मिशि. शालेय. मिश्रेया. शितशिवा. मिसि. सुगंधा. बृहयाली. सिता. शाली. सुरसा. शालीनी.	૧ વરીઆળી. ૨ વિલાયતી વરિયાળી.	૧ બડીશેપ. ૨ ઍનાસીસ.	૧ } ૨ } સૌંફ.	૧ પાન્મોહુરિ.	૧ પેરુ શિરગમ્.	૧ કાસંબ્બસિગે.	૧ સોંફ.	૧ બાદિયાન.	રાજ્યાનજ. અનસુન.	Fennel seeds. Anise.	Fœniculum vulgare. Gart. Pimpenella anisum. Lin.	:		:	:	૧ ફળ.	૧. આમાંથી તેલ નીકળે છે ને ઍનીથોલ બને છે. જળ લપોર, કપડવંજ, ખાનદેશમાં થાય છે. ૨. આમાંથી પણ ઍનીથોલ નીકળે છે. ઇરાનથી આવે છે ને તેલ બને છે.	
૨૨	अश्वबला. बहुबीजा. कुंचिका. बोधिनी. कैरवी. मंथा. ज्योति. मिश्रपुष्पा. गंधफला. मेथिका. चक्रका. मेथिनी. दीपनी. मेथी. पीतबीजा. वल्लरी. पथ्यका. वेधिनी. बहुपत्रिका. वेधि. बहुपर्णी. शाकशालेनी. सारवद्धका.	મેથી.	મેથી.	મેથી.	મેથી.	વેંદાયમ્.		મેંતુલુ.	શમ્બીત.	હુલ્બાહ.	Fenugreek.	Trigonella Fœnum-Græcum. Lin.	વાતહર. કફહર. / જ્વર.	મેથીમોદક.	:	Leguminoceæ.	બીજ.	આમાં રાતીનનો ભાગ વધુ છે. કરાંચીથી આવે છે. દખણ ને ગુજરાતમાંથી આવે છે.	

२३	आहिल्या. शेलुका. तिक्तशाका. शैलमेथिका. वासिका. स्वर्णपुष्पी. धनभवा.	ગદળ.	રાનમેથી.	ગુડુરુ.								Melilotus sp.	:		:	:	:	જંગલી મેથી. ઘોડાની દવામાં વપરાય છે.	
२४	आशालिके. आहिलिम. कारवी. चंद्रिका. कालमेषी. चर्महंत्री. नंदिनी. रक्तराजी. हरकृष्णा. रक्तबीज. दीर्घबीज. वासपुष्पा. पशुमेहनकारिका. सिद्धप्रयोजना. भद्रा. सुवासरा.	અશેળિયો.	અસાલિયા. અહળીવ.	હુરૈ. હલીમ.						હબ્બ-અલ્-રશાદ.	Common cress.	Lepidium-setivum. Lin.	વાતહર. કફઘ્ન. શોધક. — અતિસાર.		:	Cruciferea.	ગુંદર.	ફળિનમાંથી આવે છે.	નં. ૧૧-૧૭-૨૨-૨૪, આ ચારને **ચતુર્બીજ** કહે છે.
२५	अगूढगंध. बाल्हिक. अत्युग्र. बाल्हीक. करवी. मूलकाम. कर्वरी. रक्षोघ्न. कारवृक्ष. रामठ. जतुक. सहस्रवेधी. जरण. सूपधूपन. तृटिवत्. हिंगु. पृथुस्कंधा. हिंगुपात्रिका. फलंतिक.	હિંગ. વઘારણી.	હિંગુ. હિંગ.	હીંગ.		કયમ્. પેરુગયમ્.	લેસુ.	ઇંગુ.	અંજુદાન.	હિલીટ. હિલતીત.	Assafœtida.	1 Ferula alliaca. Boice. 2 ,,—Narthex.	ઉષ્ણ. પાચન. વાતહર. કફઘ્ન. — શૂળ. કૃમિ.	હિંગ્વષ્ટક. હિંગ્વાદિચૂર્ણ. હિંગ્વાદ્યચૂર્ણ.	:	Umbelliferea.	ગુંદર.	આમાંથી તેલ નીકળે છે. ટર્કી તથા ઇરાનની મેરથી આવે છે.	૧ હીંગ. ૨ હીંગડો.

नंबर.	संस्कृत नामो.	गुजराती.	मराठी.	हिंदी.	बंगाली.	तामील.	कर्णाटकी.	तेलगु.	फारसी.	अरबी.	अंग्रेजी.	लॅटिन.	गुण.	उपचारो.	वर्ग.	कुदरती वर्ग.	उपयोगी भाग.	विशेष हकीकत.	रीमार्क.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
२६	अनूपैबुगा. जटिला. अपुष्पफालिका. जलजा तन्वी इक्षुपत्रा. तीक्ष्णपत्रा. इक्षुपत्रिका. पृथु इक्षुपर्णी. बोधनीया. उग्रगंधा. भूतनाशिनी. उग्रा. भूचालु. क्षुद्रपत्री. मंगल्या. गोलोमी. शतपर्वा. मध्यक्ष्यापर्वणी. शतपर्विका रक्षोघ्नी. षड्ग्रंथा. रोमशा. स्मारणी. वचा. विजया.	ઘોડાવજ	વેખંડ.	બચા. બચ.	બચ.			વસા.		ઉદુલવુજ.	Sweet Flagroot.	Acorus calamus. Lin.	શોધક. દીપન. વામક. કફઘ્ન. વાતહર. કૃમિઘ્ન. ગરમ. આફરો.	સારસ્વત ઘૃત. સારસ્વત ચૂર્ણ.	હરીતક્યાદિ (ભાવ.)	Aroidae.	મૂળ.	આમાંથી એકોરિન બને છે. તથા તેલ નીકળે છે. ઉત્તર હિંદુસ્તાનમાં થાય છે.	
२७	कार्षिणी. पारसीकवचा. दीर्घपत्रा. शतपर्वा. मोगवती. श्वेता. मेध्या. शुक्ला. हैमवती.	ખોરાસાનીવજ. દુરીયાવજ. ખુરસાનીવજ.	,,	,,	,,			,,		,,	,,	,,	,,		,,	,,	,,	ખુરસાનીવજ છે.	
२८	उग्रगंधा. तीक्ष्णमूल. कुलंजन. महाकुलंजन. कुलंज. महाभरीवचा. गंधमूल. सुगंधा.	પાનની જડ.	કોળિંજન.	પાનકીજડ. મહાભરીવચ.	પાનકીજડ.	શિતારત્તાઇ.			ખુસરૂદારૂ.	ખુલંજાન.	Galangal.	Alpinia officinarum. Hans. A. galanga.	કફહર. ઉષ્ણરસ.		,,	Scitamineæ.	,,	ચીનમાં થાય છે. ને તેમાંથી આલ્પિનિન્ નીકળે છે.	

२९	अश्वगंधा. औषधि. चोपचीनी.	अमृतोपमहिता. द्वीपांतरवचा.	ચોપચીની.	ચોપચીની. ચોબચીની.	ચોપચીની.	ચોપચીની.	પરિંગિચક્ક.		ફિરંગીચક્કા.	ચુબચીની. [illegible]	ખશબુસ્સીની.	China root.	Smilax China. Lin.	શોધક. ઉષ્ણ. દીપન. વાતહર. —— ગુણ. આગરો.	ચોપચીનીપાક. અમૃતયોગ ચૂર્ણ.	,,	Liliaceæ.	,,	ચીન તથા સીંગાપોરથી આવે છે.	ન. ૨૬-૨૭-૨૮-અને ૨૯-[illegible] છે.
३०	पुष्पवस्ता. वपुषा. विगंधिका. विश्रगंधा.	विश्रा. हपुषा. हौहवेर.	પલાશી. ઢાક.	પલાશલતા. [illegible]	[illegible]			[illegible]					Butea superba Rox.	દીપન. પિત્તકર. વાતહર. —— અર્શ. [illegible]	[illegible] ચૂર્ણ.	,,	Leguminoceæ.	મૂળ.	[illegible] છે.	
३१	अपराजिता. अश्वत्थफला. प्लीहघ्नी. मत्स्यगंधा. विषघ्नी.	ध्वांक्षनाशिनी. ध्वांक्षनासिका. शूलहंत्री. स्वल्पफला.	,,	[illegible]	,,			,,					Thevetia neriifolia.	સ્ફોટક. વિષ.		,,	Apocynaceæ.	,,	[illegible] છે.	
३२	अग्निवक्त्र. अमोघा. करालका. कापाली. कृमिघ्न. कृमिघ्ना. कृमिघ्नी. कृमिहंत्री. कृमिहा. कृष्णतंडुला. कैरला.	चित्रबीजा. गव्हर. जंतुनाशन. जंतुघ्नी. जंतुहंत्री. तंडुला. पुष्पोतुपुप्पक. मरिचाभफल. मृगगामिनी.	વાવડિંગ. વાયવિડંગ.	વાવડિંગ. બાયબિડંગ.	વાવડિંગ. વાયુવિડંગ.	વાવડિંગ.	વાયુવિડંગમ્.	વાયુવિડંગ.	વાયુવિડંગમ્.	બિરંગ કાબુલી. બિરંગ કાબુલી.			Embelia ribes. Berm.	ઉષ્ણ. દીપન. કફઘ્ન. કૃમિઘ્ન. વાતહર. —— ગુણ. આફરો. [illegible] [illegible]	વાતારિરસ. વિડંગાદિચૂર્ણ. વિડંગાદિ ગુટી.	,,	Myrsinaceæ.	ફળ.	[illegible] ડુંગરોમાં પુષ્કળ થાય છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લૅટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
	क्षुद्रतंडुला. घातारि. गुच्छमंजरी. वायुभृंग. घोषा. विडंग. चित्रतंडुला. विडंगा. वेल्ल.																		
૩૩	अनुज्ञ. तुंबरु. अंधक. वनज. तीक्ष्णपत्र. सौरभ. तीक्ष्णफल. सानुज. तीक्ष्णवल्क. सौर. महामुनि.	તુંબરુ.	તિરફળ. ચિરફળ.					દેસીનીમ.				Xanthoxylum Rhetsa. D. C.	ઉષ્ણ. દીપન. રૂક્ષ. વાતહર. કૃમિઘ્ન. ——— શૂળ. શ્વાસ. પ્લીહ.		„	Rutaceae.	„	આમાંથી તેલ નીકળે છે.	
૩૪	कार्मरी. वंशक्षीरी. कौमारी. वंशजा. क्षीरी. वंशरोचना. तुगा. वंशलोचना. तुंगा. वांशी. त्वक्क्षीरी. वंशशर्करा. त्वक्सारा. वैष्णवी. पिंगा. शुभा. रोचनिका. शुभ्रा. वंशकर्पूरका. श्वेता.	વંશલોચન. વાંસકપૂર.	વંશલોચન. વેળુ.	વંશલોચન. બાંસલોચન.	બાંસકપૂર.	મુંગીલુપ્પુ.	વંશરોચના.	વંશલોચના.	તબાશીર.	તબાશીર.	Tabashir. The Siliceous concretion.	Bambusa arundinacea. Retz.	વૃષ્ય. વાજિકર. શીતલ. પિત્તહર. રક્તશોધક. વાતહર. ——— જ્વર. શ્વાસ. રૂધિરસ. તૃષા. ક્ષય. કમળો. કોઢ. પાંડુ.	સિતોપલાદિચૂર્ણ.	„	Gramineae.	ચકમક જેવો પદાર્થ.	વાંસમાંથી નીકળે છે. તેમાં ચકમક અને પોટાશનો ભાગ છે. સિંગાપોરથી આવે છે.	જુઓ નંબર ૨૨૧ તથા ૫૫૫.

૧૬૮૩

३५	अधिकफ. शुष्क. उदधिफेन. शुष्का. डिंडिरक. समुद्रफेन. पयोधिज. सागरजमल. फेन.	સમુદ્રશીણ.	સમુદ્રફેણ.	સમુદ્રફેન.			કડલનાગલે.	સામુદ્રનાલિકે.	કંકદરિયાલ.	જુબ્બદુલ્લીહિર.	Cuttle fish bone.	Sepia officinalis.	નેત્ર્ય. [ક. અનુલોમ- શીત. વિષારિ. પિત્તહર. કફઘ્ન. — કર્ણરોગ.		,,	પ્રાણિજ.	અસ્થિ.	સમુદ્રમાં કટલફિશ નામે માછલી થાય છે તેનાં હાડકાં છે.
३६	क्लीतक. यष्टिमधुक. यष्टिमधु.	જેઠીમધ.	જેષ્ટિમધ.	જેઠીમધ.		અતિમદુરમ્.	યષ્ટિમધુ.	યષ્ટિમધુકમુ.	મેહક. મઝુ.	રસ્.	Liquorice root.	Glycyrrhiza glabra. Lin.	શીતલ. વૃષ્ય. પિત્તહર. વાતહર. — વ્રણ. કોઢ. સોજો.	શતપાકમધુકતૈલ. યષ્ટિમધુવટી.	,,	Leguminoceæ,	મૂળ.	આમાં ગ્લીસર્હીઝીન હોય છે. ઇરાન તથા કરાંચીમાં થાય છે.
३७	मधूलिका.	જળજેઠીમધ.	,,	,,		,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,		,,	,,	,,	,,
३८	कांपिल्ल. रक्तांग. कर्कश. रोचन. चंद्र.	કપીલો.	કપીલા. કમીલા. કપીતા.	કમાલ.	કમિલા.	કમેલામનું.	કપિલક.		કંપિલા.	કિન્બિલ.	Kamala.	Mellotus philippensis. Rotlerra. tinctoria.	રેચક. ઉષ્ણ. કફઘ્ન. પિત્તહર. શોધક. કૃમિઘ્ન — ગોળો. પ્રમેહ. વિષ. પથરી.		,,	Euphorbiaceæ.	મૂળ.	વાયવ્યપ્રાંતો, કોંકણ ને મદ્રાસમાં થાય છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજ.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૩૯	आरग्वध. राजवृक्ष. आरवेत. व्याधिघात. कर्णिकार. शम्याक. कृतमाल. सुवर्णक. चतुरंगुल. स्वर्णभूषण. दीर्घमाल. स्वर्णाग. राजतरु.	ગરમાળો.	બાવઇ. બાહવા.	અમલતાસ. ધનવાહેરા.	સોંધલિ.	કોન્નિકકઇ.	કિગ્ગકે.	રેલાકાયા.	ખિયરચંબર.	ખિયરશંબર.	Cassia.
૪૦	अशोका. चक्रांगी. कटी. तिक्ता. कटुका. मत्स्यपित्ता. कटुंभरा. मत्स्यशकला. कटुरोहिणी. रोहिणी. कांडरुहा. शकुलादनी. कृष्णभेदा.	કડુ.	કાળીકુટકી.	કુટકી.	કુરૂ.	કડુકરોગિની.	કેદારકટુકી.	કાટકરોહિણી.	ખર્બકેસિયાહ.	ખર્બકેઅસિવદ. ખર્બકેઅસ્વદ.	Hellebore. (Indian.)
૪૧	कटुतिक्त. किरातक. किराततिक्त. नैपाल. कांडातिक्त. भूर्निब. कैरात. रामसेनक. नार्यातिक्त.	કરિયાતું.	કિરાઇત. ચિરાઇત.	ચિરાયતા.	ચિરેતા.	શિરન્કુચ્ચિ.	નેલબેવુ.	નેલાનિમુ.	નૈનિહાદ.	કસબહુદરીરા.	Chirata.

નંબર.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપયોગ.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૩૯	Cassia fistula. Lin.	શીત. અનુલોમક. પિત્તહર. શોધક. વાતહર. — શળ. જ્વર.	આરગ્વધ પત્ર. આરગ્વધાદિ ક્વાથ. કૃતમાલાદિ કલ્ક.	,,	Leguminoceæ.	ફલ. (ગોળ.)	સાકર, ગુંદર, ગ્લુટેન વગેરે તેમાં છે.	
૪૦	Picrorrhiza. Kurroa.	શીતળ. ભેદક. દીપન. રુક્ષ. પિત્તહર. શોધક. કૃમિઘ્ન. — જ્વર. શ્વાસ. ઉધરસ.	કટુરોહિણ્યવલેહ. કટુકીકલ્ક. તિક્તાદિ ક્વાથ.	,,	Scrofulariaceæ.	મૂલ.	કુમાઓનમાં થાય છે.	
૪૧	Swertia chirata. Ophelia chirata.	ગ્રાહક. શીતલ. રુક્ષ. પિત્તહર. રક્તશોધક. — જ્વર. દાહ. ઉધરસ. સોજો. કૃમિ.	કિરાતતિક્તાદિ કલ્ક. કિરાતાદિ ચૂર્ણ. ભુનિંબાદિ ક્વાથ. ભુનિંબાદિઘૃત. સુદર્શન ચૂર્ણ.	,,	Gentianaceæ.	છોડ.	ઓકેલિક આસિડ તથા ચિરેટીન નીકળે છે. નેપાલમાં બહુ થાય છે.બધે થાય છે.	

४२	नैपालक.	નેપાળી કરિયાતું.											,,		,,	,,	,,	
४३	इंद्रयव. कटुजबीज. कलिंग. कालिंग. भद्रयव. यव. शक्रयव.	१ ઇંદ્રજવ. २ કડો.	१ ઇંદ્રજવ. १ ઇંદ્રજંવ. २ કુડા.	१ ઇંદ્રજવ. २ કુરૈયા.	१ ઇંદરજવ.	१ કુરૂપલાબ્રિસાહ	१ } २ } કોડસિગેય.	१ કોડિસેપાલુ. २ અંકુડુ. २ ચ ગલકુડુ.	१ ક્પાલૈ ગુન્મિપ્પેંઢાલ્ક	१ લિસાનુલ્અસ્ફિરહ્લમરે. २ તિવાજ	२ oval-leaved Rose Bay. १ Bitter sparrow's tongue.	१ Holarrhena antidysenterica. २ writia antidysenterica.	સ્તંભક. રક્તશોધક. વામક. દીપન. અતિસાર. —— જ્વર. અર્શ. રતવા. કોઢ.	કલિંગ ક્વાથ. કુટજક્ષીર. કુટજદાડિમક્વાથ. કુટજ પુટપાક. કુટજાદિ ક્વાથ. કુટજાવલેહ. કુટજાષ્ટકાવલેહ. વત્સકાદિ ક્વાથ.	,,	Apocynaceae.	બીજ.	આના ઝાડને ગુજરાતીમાં 'કડો' કહે છે. તેની ફળીનું અથાણું થાય છે.
४४	कालिंगयव.	મીઠા ઇંદ્રજવ. ધોળા ઇંદ્રજવ.	પાંઢરાકુડા.									Writia tinctoria.	,,		,,	,,	,,	
४५	करहाट. छर्दन. पिंडीतक. पिंडीनट. राठ. मदन. मरुबक. विषपुष्पक. शल्यक. धाराफल.	મીંઢોળ.	ગેળ. ગેળી.	મેંનફળ.	મેનફલ.	મરફક્ષીન્કય.	મોનગરે રાગય. મોનગરે અરન્ડ.			જોઝલ્કય.		Randia dumetorum.	ઉષ્ણ. વામક. કફઘ્ન. કોઢ. શ્લેષ્મ. સોઝો.	મદનફલાદિવર્ત્તિ.	,,	Rubiaceæ.	ફલ.	
४६	एलावर्णी. युक्तरसा. रसा. रसना. रस्या. रास्ना. श्रेयसी. सुगंधा. सुरसा. सुवहा.	રાસના.	રાસ્ના. રાન્ઝા.	રાસ્ના.	રાસ્ના.		રાસ્નાકેદારે.	રાસ્નાપુષ્પકા.	રાસુન.	જંજબિલશામી.		Vanda Roxburghii.	પાચક. ઉષ્ણ. કફઘ્ન. વાતહર. શોધક. —— શ્વાસ. શૂળ.	રાસ્નાગુગ્ગુલ. રાસ્નાદશમૂલક્વાથ. રાસ્નાદિક્વાથ. રાસ્નાપંચક ,, રાસ્નાસપ્તક ,, મધ્યમરાસ્નાદિ ક્વાથ. મહારાસ્નાદિ ક્વાથ.	,,	Orchidaceae.	મૂળ.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	મલ્યાળમ.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૪૭	गंधनाकुली. भुजंगाक्षि. नकुलेष्टा. विषनाशिनी. नाकुली. सरसा. नागसुगंधी. सर्पांगी. सर्पगंधा. ईश्वरी.	નોરવેલ. સાપકંદ.	મુગુસવેલ. સાપસંદ.	નાકુલી. ચંદ્રભાગા.	ચંદ્રા.		ચિવનઅમલપોરી.	પાતાળગંધી.	છોટાચાંદ.			Rauwolfia serpentina.	ઉષ્ણ. વિષાદિ. — [illegible] કફ. કૃમિ.		,,	Apocynaceae.	મૂળ.	સર્પ, વીંછી, ઉંદર વગેરે-ના ઝેર પર ઠીક છે. રાસ્નાનો ભેદ છે.	
૪૮	अंबष्टा. बालमूलिका. अंबालिका. मयूरविदला. अंबिका. माचिका. केशी. सहस्रा. प्राचिका.	નાળીપીળુડી. ભીંડી.	અંબાડી.								Brown Hemp.	Hibiscus cannabis.	શીતળ. પિત્તહર. શોધક. કફઘ્ન. — અતિસાર.		,,	Malvaceae.	ફૂલ.		
૪૯	तेजनी. तेजस्विनी. तेजवती. तेजोह्वा. तेजयलकल.	તેજબળ.	તેજબલ. તેજબળ. ચિરફળ. ત્રિફળ.	દરમરી.				લીરૂમાનીમ.			Tooth-ache Tree.	Xanthoxylon alatum. Roxb.	પાચન. ઉષ્ણ. દીપન. કફઘ્ન. વાતહર. — શ્વાસ. ઉધરસ. મુખરોગ.		,,	Rutaceae.	,,		
૫૦	ककुंदनी. पण्या. कटभी. पारावतपदी. कंगनी. मालकांगुनी. ज्योतिष्का. लता. ज्योतिष्मति. पीततैला.	માલકાંકણી.	કાંગોણી. માલકાંગોણી. કંગુ.	માલકંગની.		વાલુલુવાઇ. અતિપરિચયમ.	કૈઝોલ્ડ.	બાવજી.	કાલ.		Staffuru.	Celastrus paniculata.	સારક. કફઘ્ન. વાતહર. ઉષ્ણ. દીપન.		,,	Celastrineae.	બીજ.	આમાંથી તેલ નીકળે છે.	

५१	उत्पल. वाप्य. पारिभद्र. कुष्ठ. कपाल. कौबेर.	કઠ. ઉપલેટ.	કુઠ. કુટ.	કુટ.	પાટ્ચક.	ગોશતમ.	કોઠ.	ચંગલકુઠ.	કુશ્ત–ઇ–બરી. કોઅલ.	કુસ્તબહેરી.	Costus.	Saussurea Lappa.	ઉષ્ણ. વૃષ્ય. વાતહર. રક્તશોધક. કફઘ્ન. — કોઢ.	કુષ્ઠાદિચૂર્ણ. કુષ્ઠાદ્યતૈલ.	,,	Compositeæ.	મૂળ.	ચીન દેશથી આવે છે.
५२	काश्मीर. पुष्करमूल. पद्मपत्र. पौष्कर. पुष्कर.	પોખરમૂળ.	પુષ્કરમૂલ.	પુહકરમૂલ.			પુષ્કરમૂલ.						જ્વર. શ્વાસ. શૂળ.		,,		,,	નં.૫૧નો ભેદ છે.
५३	कटुपर्णी. हेमक्षीरी. पीतदुग्धा. हेमाव्हा. हिमावती. हैमवती.	દારૂડી.	દારૂડી. કાંટેચોચ્યા.	સત્યાનાશી.બર્બંડ. પિસોળા.	શિયાળકાંટા.		ગિક્રણીકિયભેદ.				Gamboge. Argemone thistle.	Argemone mexicana.	રેચક. કૃમિઘ્ન. કફઘ્ન. પિત્તહર. શોધક.		,,	Pepaveraceae.	રસ. તેલ બીજ.	આમાં મોર્ફિયાનો ભાગ છે. આમાંથી ઝેરી તેલ નીકળે છે.
५४	अजशृंगी. वक्ता. कर्कटशृंगी. शृंगी. कुलीरविषा- कुलीरा. णिका. वक्रा. कर्कटाव्हया. विशाणी. नतांगी.	કાકડાશીંગી.	કાંકડશિંગી.	કાક્રાસિંગી.		કાકટશીંગી.	કર્કટશૃંગી.					Pistacia integerrima. Rhus Kakrasingi.	ઉષ્ણ. કફઘ્ન. વાતહર. — જ્વર. ઉર્ધ્વરસ. ક્ષય.	શૃંગ્યાદિચૂર્ણ.	,,	Anacardiaceae.	ફળ.	ઉત્તર હિંદુસ્તાનમાં થાય છે. ટેનીનનો ભાગ વધારે છે.
५५	कट्फल. भद्रवती. कुमुदिका. भद्रा. कुंभिका. श्रीपर्णिका. कैटर्य. सोमवल्क.	કાયફળ. (જંગલી જાયફળ.)	કાયફળ.	કાફ્ફલ.	કાફ્ફલ.	મરુદમપટ્ટાઇ.	કિરસિવનિ.		દારશિશાન.	ઉફ્લબ્ક.		Myrica sapida.	વાતહર. કફઘ્ન. — જ્વર. શ્વાસ. પ્રમેહ. અર્શ.	કટ્ફલાદિ. ,,—,, પાન. મહાકટ્ફલાદિ.	,,	Myricaceæ.	છાલ.	ઉત્તર હિંદુસ્તાનમાં થાય છે.
५६	कट्फल.	જંગલીજાયફળ.	કાફ્ફલ. રામપત્રી.								Arillus.	Myristica malabarica.	,,		,,	Myristiceæ.	ફળ.	આમાં સ્ટાર્ચ, આલ્બ્યુમેન ને તેલ છે. ચરબી પણ છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કાનારી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટીન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગી ભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૫૭	महाकुंभा.	કુંભીઅસ.	કુંભા.			પૂતાંતિમરમ્.						Careya arborea. Roxb.	વાતહર. કફઘ્ન. જ્વર. શ્વાસ. પ્રમેહ. અર્શ.		"	Myrtaceæ.	છાલ.	આમાંથી ગુંદર નીકળે છે.	
૫૮	पद्मा. भार्गी. फंजी. भृगुभवा. ब्राह्मणयष्टिका भृगुजा. अंगारवल्ली. कासघ्नी. ब्रह्मयष्टिका. खरपुष्पा.	ભારંગી.	ભારંગ. ભારંગી.	ભારંગી. બભનેટી.	બામનહાટિ.		ગંટુભારંગી.					Clerodendron Siphonanthus.	ઉષ્ણ. પાચન. દીપન. કફઘ્ન — જ્વર. શ્વાસ.	ભાર્ગીગુડ. ભાર્ગ્યાદિ ક્વાથ.	"	Verbenaceæ.	મૂળ.		
૫૯	अश्मघ्न. पाषाणभेद. गिरिभित्. मिश्रयाजनी.	પાષાણભેદ.	શિલાપાષાણ.	પથરચૂર.	પથરચૂર.		કાર્પૂરવલ્લી.	[illegible]	ગાવઝબાન.	કિલ્કિલાની.	Borage.	Coleus aromaticus.	શીત. મૂત્રજનન. [illegible] — પથરી. મૂત્રરોગ.	પાષાણભેદાદ્યઘૃત.	"	Labiatæ.	પત્ર.		
૬૦	पाषाणभेद. शैलगर्भ. उपलभेद. शिलाभेद. कृच्छ्रहर.	લાકડી પાષાણ ભેદ.										Iris. sp.	"		"	Irideæ.	મૂળ.	ટીલેટમાંથી આવે છે.	
૬૧	कुंजरा. बहुपुष्पी. ताम्रपुष्पी. वह्निज्वाला. धातकी. सुभिक्षा. धातुपुष्पी. जतुरागा. मद्यपुष्पी. मदकरा. मद्यपाचनी. कुमुद्रा.	ધાવડી.	ધાયટી. ધાવડી. ધાવડી. ધાયટા. ધાવડી.	ધાય.	ધાયફૂલ.		ધાતકી.	ધાતકીપુષ્પ. [illegible]				Woodfordia floribunda.	શીતળ. પિત્તહર. કૃમિઘ્ન. રક્તશોધક — અતિસાર. [illegible] વિષ.	ધાતક્યાદિ.	"	Lythraceæ.	પુષ્પ.	ખાનદેશથી આવે છે. [illegible] વગેરે છે.	

६२	अरुणा. मंजुषा. कालमेषिका. मंडूकपर्णी. काला. योजनवल्ली. गंडीरी. रक्तयष्टिका. जिंगी. रक्तांगी. मंडी. रसायनी. भंडीरी. वस्त्ररंजिनी. भंडीतकी. विकसा. मंजिष्ठा. समंगा. ताम्रमूला. रागांजी. वस्त्रभूषणा. लोहितलता.	મજીઠ.	મજિષ્ઠ.	મજિઠ.	મજિઠ.	મજિષ્ઠ. શેવલિસ.	મજિષ્ઠ.		રૂનાસ.	ફુવ્વાહ. ફુવ્વહુસ્સબ્બાગીન.	ગ્રીક.-ફ્રુગ્રોસ. Madder root.	Rubia cordifolia. Lin.	ઉષ્ણ. વિષારિ. —— શ્લેષ્મ. સોજા. યોનિરોગ. નેત્રરોગ. કર્ણરોગ રક્તરોગ. અતિસાર. રતવા. વ્રણ. પ્રમેહ.	મંજિષ્ઠાદિકવાથ. સમંગાદિકવાથ. લઘુમંજિષ્ઠાદિ ,, બૃહદ્‌મંજિષ્ઠાદિ ,, મધ્યમંજિષ્ઠાદિ ,,	,,	Rubiaceæ.	મૂળ.	નેપાળ, બંગાળ, આરાકાન ને કરાંચીમાં થાયછે. તેમાંથી તેલ બને છે ને રાતો રંગ નીકળે છે	
६३	कुसुंभ. बाह्रिशिख. वस्त्ररंजक. कमलोत्तर. वनकुसुंभ. पट्टरंजक. अलक्त. पावक.	કુસુંબો.	કુસુંબા. કરડ્યા.	કુસુંબાડ.	કુસુમ.	કુસુંબા.	કુસુંબ.		અસફરાનાહ.	કુસુંમ. હબ્બુલઅસ્ફર. ગઅસ્ફુર.	ગ્રીક. અર્થ્રુકુસ.	Carthamus tinctorius. Lin.	વાયુકર. રક્તપિત્તહર. કફઘ્ન. —— મૂત્રકૃચ્છ્ર.		,,	Compositeæ.	ફુલ તથા પુષ્પ.	બધે થાય છે.	જુવો નં. ૫૬૦
६४	अंगारवल्ली. ब्राह्मणी. अरशाका. याव. अलक्त. लाक्षा. जतु. वृक्षामय. पलंकषा. हंजिका.	લાખ.	લાખ.	લાહિ.			અરક્તુ.	લાકા.	લાક.	લુક.	Shell-lac.Sealing-wax.	Coccus lacca.	પિત્તહર. કફઘ્ન. શીતલ. —— શ્વાસ. જ્વર. વ્રણ. રતવા. કોઢ. કૃમિ.	લાક્ષાદિતૈલ. લાક્ષાદ્યગુગ્ગુલ.	,,		રસ.	ઝાડોમાંથી ઝરતાં બનાવે છે.	
६५	कांचनी. वरवर्णिनी. क्रमिघ्ना. हरिद्रा. निशाख्या. हलद्री. पीता. हृद्विलासिनी. योपित्प्रिया. रजनी. वर्णदात्री. रंजनी. निशा.	હળદર.	હળદ.	હલદિ.	હલદ.	મંજલ.	અરસીન.	પાસપુ.	ઝરદચૂબાહ. ઝરદૌબ.	ઉરૂકુસ્સબ્બાગીન. ઉરૂકુસ્સફર.	Turmeric.	Curcuma longa. Roxb.	ઉષ્ણ. કફઘ્ન. પિત્તહર. —— પ્રમેહ. સોજો. પાંડુ. વ્રણ.	નિશાદ્યતૈલ. રજનીલેપ. રજન્યાદિચૂર્ણ. હરિદ્રાદિલેપ.	,,	Scitamineæ.	મૂળ.	કલીકટ, કડપ્પા, ત્રોરેમાં થાય છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	મલયાળી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપયોગ.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૬૬	आम्रगंधा. सुरभि. कर्पूरा. सुरभित. दारुदारु. पद्मपत्रा. दार्वीमेदा. आम्रगंधह-रिद्रा. सुरतारका. आम्रनिशा.	આંબાહળદર.	આંબેહળદ.			કસ્તુરીમંજલ.	[illegible]	કસ્તુરીપસુ.			Zedory turmeric.	Curcuma aromatica.	શીતલ. પિત્તહર. [illegible]		[illegible]	Scitamineæ.	મૂળ.	મલબારમાં થાય છે.	
૬૭	अरण्यहलदीकंद. वनहलदी.	જંગલીહળદર.	રાનહળદ.	બનહલદી. નિર્બિષી.	જંગલીહલદી.				જદવાર.	જદવાર. માહુદે-હિંદ, અતિસા.	[illegible]	Delphinium denudetum.	વાતહર. રક્તદોષહર.		,,	Renunculaceæ.	,,	,,	
૬૮	कटंकटेरी. पचंपचा. कपोतक. पर्जनी. कालीयक. पर्जन्या. कालेयक. पीतदारु. दारुहरिद्रा. पीतद्रु. दार्वी. पीता. हरिद्रु.	દારૂહળદર.	દારૂહળદ.	દારૂહલદ.		મરમંજલ.		માનુપસુ.	આમ્બરબારીસ. દારહલદ.	[illegible]	Barbery.	Berberis aristata. Bent.	,,	દાર્વીતૈલ. દાર્વ્યાદિપાન.	,,	Berberideæ.	થડ, મૂળ, છાલ, ફળ.	ઉત્તરહિંદુસ્તાન તથા મદ્રાસમાં થાય છે.	
૬૯	रसांजन. तार्क्ष्यशैल. रसगर्भ. तार्क्ष्यज.	રસવતી.	રસાંજન.	રસૌત.		રસાંજન.	રસાંજનમુ.			હુઝુઝ.		Extractum Berberis.	નેત્રરોગ.	રસાંજનલેપ. રસાંજનાદિચૂર્ણ. રોપણીરસક્રિયા. રોપણીવટી.	,,	,,	રસ.	નં. ૬૮ નો ક્વાથ કરી બનાવાય છે.	

७०	अवल्गुज. कालमेषी. कुष्ठघ्नी. कृष्णफला. पूतिफली. बाकुची. शशिलेखा. सुपर्णिका. सोमराजी. सोमवल्ली. सोमा.	બાપચી.	બાવચ્યા.	બાબચી. બુકચી.		કપોકરિશિ.	બાકુચિગે.					Psoralia corylifolia. Lin.	રસાયન. સારક. કફઘ્ન. પિત્તહર. શ્વાસ. બંધકુષ્ટ. કોઢ. પ્રમેહ.	સોમરાદિ ઘૃત.	"	Leguminoceæ.	બીજ.	આમાં ટેનીન તથા તેલ હોય છે.	
७१	एडगज. चक्र. चक्रमर्द. दद्रुघ्न. पुन्नाट. प्रपुन्नाट. पद्माट. मेषलोचन.	કુંવાડિયો.	તરવટા. ટાકલા. ટાકળા.	ચકોદા. પન્વાર.		ઊશિત્તગરાઇ.			સંજિસાઓયાદ- ચકોદા.			Cassia tora. Lin.	પિત્તહર. વાતહર. શીતલ. ધાધર. શ્વાસ. કૃમિ.	ચક્રમર્દ તૈલ.	"	"	પત્ર બીજ.	સર્વત્ર થાય છે તેમાંથી તેલ બનેછે.	જુવો નં. ૫૮૪
७२	अतिविषा. अरुणा. उपविषा. घुणवल्लभा. प्रतिविषा. भंगुरा. विषा. विश्वा. शुक्लकंदा. शृंगी.	અતિવિષનીકળી.	અતિવિષ.	અતીસ.		અતિવદયમ્.	અતિવિષા.	અત્તિવાસા.	પત્તિભિષ્ત. શામકંદ.			Aconitum heterophyllum.	ઉષ્ણ. પાચન. દીપન. કફઘ્ન. અતિસાર. ઉધરસ. વિષ. જ્વર.	અતિવિષાવલેહ.	"	Ranunculaceæ.	મૂળ.	મારવાડમાં થાય છે. અતીસાઇન નામે તત્ત્વ નીકળે છે.	
७३	क्रमुक. जीर्णपत्र. तिरीटक. पत्री. बृहत्पत्र. मालव. लाक्षाप्रसादन. लोध्र. शावर. स्थूलवल्कल.	લોદર.	લોદ. લોધ.	લોધ્ર.	લોધ્ર.		લોધ.			મુગાસ.		Symplocos racemosa. Rox.	સ્તંભક. શીતલ. કફઘ્ન. પિત્તહર. જ્વર. રક્તપિત્ત. અતિસાર. સોજો.	લોધ્રાદિચૂર્ણ.	"	Styraceæ.	છાલ.	નેપાલ, કુમાઓન, બર્દવાન્ને મિદનાપોરમાં થાય છે.	
७४	पट्टिकालोध्र.	પટિયાલોદર. પઠાણીલોદર.										Symplocos Beddomei.	"		"	"	"	"	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિન્દી.	બંગાલી.	તામીલ.	મલ્યાલમ.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
७५	अरिष्ठ. उग्रगंध. महौषध. म्लेच्छकंद. वातारि. महाकंद. भूतघ्न. यवनेष्ट. रसोन. रसोनक. लशुन. शुक्लकंद. दीर्घपत्रक.	લસણ.	લસણ. લશુન.	લહસન. લહસુન.			વેળ્ળુળ્ળી. વેળ્ળુળ્ળી.	તેલ્લગડ્ડુ. ગાર.	સીર.	ફુમ. સુમ. સુમહાર.	Garlic.	Allium sativum. Lin.	ગ્રાહ્ય. ઉષ્ણ. પાચન. વાતહર. સારક. પિત્તહર. શોધક. રસાયન. — જ્વર. અધિકુષ્ટ. શ્વાસ.	રસોનકલ્ક. રસોનપિંડ. રસોનાદિકષાય. રસોનાષ્ટક.	હરીતક્યાદિ.	Liliaceae.	કંદ.	સંસ્કૃત તથા બીજા બધે થાય છે. તેલ બને છે.	
७६	दुर्गंध. पलांडु. मुखदूषक. यवनेष्ट.	ડુંગળી.	કાંદા.	પીયાજ.			ચુવન્નુળ્ળી. ઉળ્ળી.	નીરુળ્ળી.	પ્યાજ. પિયાસ. પિયાજ.	બસલ. બસલ.	Onion.	Allium sepa Lin.	,,		,,	,,	,,	બધે થાય છે.	
७७	आग्निक. आग्निमुखी. अरुष्क. अरुष्कर. मल्लातक. मल्ली. वीरवृक्ષ. शोककृत.	ભીલામો.	બિબ્બા. બિબવી.	ભેલા. ભિલાવા.		શેરાંકોટ્ટઈ. શેરાંકોટ્ટઈ.	ચેરુકુરુ.	જીડિવિત્તુલુ.	બિલાદુર.	હબુલકલમ.	Marking nut.	Semicarpus anacardium. Lin.	પાચન. ભેદક. રેચક. દીપન. કફઘ્ન. વાતહર. — વ્રણ. અર્શ. જ્વર.	ભલ્લાતકાદ્ય તૈલ. ભલ્લાતકાવલેહ. મહા ,, નારસિંહચૂર્ણ.	,,	Anacardiaceae.	ફળ.	તેલ નીકળે છે. જુદી જુદી જગોએ હિંદુસ્તાનમાં થાય છે.	

७८	गंजा. जया. भंगा. मातुलानी. मादिनी. विजया.	ભાંગ.	ભંગ. ભંગા.	ભાંગ. સબ્જી.	સિદ્ધિ.	બંગિવિલાસ.			હશિશ.		Cannabis.	ગ્રીક- કેંહિકનસ. Cannabis sativa. Lin.	કફઘ્ન. સ્તંભન. પાચન. દીપન. માદક.	જ્વાલાનલ રસ. વિજયાવલેહ. માજમપાક.	,,	Urticaceæ.	પત્ર.	અહંમદનગર, બાલાઘાટ, વગેરેમાં થાય છે.	નં. ૭૮-૭૯-૮૦ અને આ એકજ ઝાડ છે.
७९	गंजा.	ગાંજો.	ગાંજા.	ગાંજા.	ગાંજા.	ગાંજા.		ગાંજાહ.			Hemp.	Cannabis Indica.	,,		,,	,,	પુષ્પ	,,	
८०	चरस.	ચરસ.	ચરસ.	ચરસ.	ચરસ.	ગાંજારશમ.					,,	,,	,,		,,	,,	ગુંદર.	,,	
८१	अहिफेन. अहिफेनक. आकूक.	અફીણ.	અફ્યો.	અફિયુન. અફિમ.		અફિનિ.	અફેન.	નાલ્લામંદુ.	અપ્યુન.	લબનુલખસખાસ.	Opium.	Extractum Papaver.	શોષક. સ્તંભક. કફઘ્ન. વાયુકર. પિત્તકર.	અર્કાહિફેનાદિવટી.	,,	Papaveraceæ.	રસ.	નં. ૮૨ માંથી નીકળે છે. માળવામાં થાય છે. મોર્ફાઇન તથા નાર્કોટાઇન બને છે.	ખસખસના ઝાડનો રસ જુવો નં. ૫૨૮.
८२	खसबीज. खाखसतिल.	ખસખસ.	ખસખસ. ખસખર.	કશકાશ. એના.		ગશગશ.			કોકનાર.	હબુલકોકનાર.	Poppy.	Papaver somniferum. Lin.	પૌષ્ટિક. વાજિકર. કફકર. વાતહર.		,,	,,	બીજ.	,,	અફીણના ઝાડનાં બીજ.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	આરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	ટીકાકાર.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૮૩	रक्तखाखस.	લાલ ખસખસ.	મુદ્રિકા. ગુલ્લાલા.	લાલા.					ખસખસે મસ્રર.			Papaver Rhœas, Lin.	પૌષ્ટિક. વાજિકર. કફકર. વાતહર.		કુસુમાદિ.	Papaveraceæ.	બીજ.	,,	
૮૪	माणिमंथ. सिंधव. शितशिव. सिंधुक.	સિંધાલુણ.	સૈંધેલુણ.	સેંધનોન.			સૈંધવ.	સિંદુપુ.	નમકસંગ. મિલેહી.	મિલ્હેહિંદી.	Rock-salt.	Sodii chloridum.	દીપન. પાચન. શીતલ. ત્રિદોષહર.	બૃહત્સૈંધવાદ્યતૈલ. વડવાનલચૂર્ણ. સિંધ્વાદ્યવલેહ. સૈંધવાદ્યતૈલ.	,,		લવણ.	સિંધમાં બને છે.	
૮૫	रौमक. शाकंभरीय. गडलवण. पृथ्विज. गडोत्थ. गाडादिलवण.	સાંભરલુણ. વડાગરૂમીઠું.	સાંભરમીઠ. સાંભરમીઠ.	નિમકસાંભર.			ગાડલવણ.		મિલ્હેઝમીર.		Carbonate of Soda.	Sodii Carbonas.	વાતહર. પિત્તકર. કફકર. ભેદક.		,,		,,	ખારી જમીનમાં બનાવે છે.	
૮૬	अक्षीव. समुद्रज. लवणोदधि- सागरज. संभव. सामुद्रज. वशिर.	સમુદ્રલુણ. મીઠું.	મીઠ.	નિમક.			દોલીયવુપ્પુ.	ઉપુ.	નમક.	મિલ્હબ્રોરી.	Common Salt.	Sodii Muras.	દીપન. ભેદક. વામક. કફકર. વાતહર.		,,		,,	સુરત અને દરિયાના પાણી-માંથી બનાવે છે.	
૮૭	आसुर. पाक्य. कृतक. विड. द्राविड.	ખીડલુણ.	બિડલોણ.	ફુલાલાનોન.							Black salt.		દીપન. કફઘ્ન. — છાતીનાંદરદો.		,,		,,	મીઠામાંથી બનાવે છે.	
૮૮	अंथपाक. सुवर्चल. रुचक. सौवर्चल.	સંચળ.	પાદેલોણ.	સોચરનોન. ચૌહાર.			સૌવર્ચલ.	નાલુઉપ્પુ.	નમકશિયાહ.	મલાઅસ્વદ.		Unaqua Sodii chloridum.	ભેદક. દીપન. વાતહર. — આફરો. શૂળ.	હીમજસંચળની ફાકી.	,,		,,	સાજીખાર અને મીઠામાંથી બને છે.	

४९	काचलवण. कुरुविंद. काचमल. त्रिकूट.	કાચલવણ. અંગડિખાર.	અંગાડખાર.	કચલોન.					નમકેશીશા.	મિલ્ટઓફગ્લાસ.					,,		,,	કાચમાંથી બનાવતાં ક્ષાર નીકળે છે.	
५०	औवभिद. पांशुलवण.	ખારો.	ખારોમીઠ.	ખારીલોન.					ઓરેચ્યમેની.	ઓઇકાર્બોનેટ.			શીતળ. વાતહર.		,,		,,	જમીનમાં થાય છે. પાપડમાં પડે છે.	
५१	चणकाम्लक.	ચણાતોખાર.	ચિનગરી.								Oxalic acid.	Acidum Oxalicum.	દીપન. — શૂળ. અજીર્ણ.		,,		,,	ચણામાંથી બને છે. પ્રવાહી ખાટો છે. ઝેર છે.	
५२	क्षार. यवाग्रज. पाक्य. यावशूक. यवक्षार.	જવખાર.	જવખાર.	જવાખાર.			યવક્ષાર.	યવખાર.		તુરકન.	Carbonate of potash.	Potassi carbonas.	દીપન. વાતહર. કફઘ્ન. — અર્શ. શ્વાસ.	यवक्षारादिचूर्ण.	,,		,,	જવને બાળીને બનાવે છે.	
५३	कापोत. सुवर्चिका. क्षार. स्वर्जिका. सुखवर्चक.	સાજીખાર.	સજીખાર.	સજ્જી.			સાજીખાર.		સજ્જરફિલાય.	કલીઆ. શગ્નપુરહકદ.	Salt petre. Nitro Soda plant.	Caroxylon foetidum.	,,	स्वर्जिकाद्य तैल.	,,	Chenopodiaceæ.	,,	ઝાડમાંથી બને છે.	
५४	क्षार. धातुद्रावक. टंकण. सौभाग्य.	ટંકણ.	ટાંકણખાર. ત્યાગીખાર.	સોહાગા.			ટંકણખાર. બિલીપટકણ્ણુ.	સોહિગાર.	તીંગાર.	બુરગ.	Borax.	Borax.	દીપન. કફઘ્ન. વાયુકર. પિત્તકર.		,,		,,	જમીનમાં થાય છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૯૫	चुक. रसाम्ला. चुक्रिका. शुक्र. सहस्रवेधि. पत्राम्ला.	ચૂકો.	ચૂકો.	ચુકા.			હુળીચકેત.		તુર્રશ્કમ્બા.	હુમાઝ-ઉલ્-ખુરંજ.	Bladder-dock.	Rumex vesicarius, Lin.	દીપન. પાચન. — ગૂળ. છાતીનાં દરદો. અગ્નિમાંદ્ય.		„	Polygonaceæ.	પત્ર. ફૂલ.	આબુ થાય છે. ખાટી છે.	
૯૬	कर्पूर. घनसार. शीतलरज. हिम. सितभ्र. हिमवालुक. तुषारगौर. हिमकर.	કપૂર.	કાપૂર.	કાપુર.	કર્પૂર.	કરુપ્પૂરમ્.	કપૂર.	કર્પૂરમુ.	કાફૂર.	કાફૂરકેશોરી.	Camphor.	Cinnamomum camphora.	શીતલ. વૃષ્ય. — વિષ. પિત્ત. દુર્ગંધી.	કર્પૂરાદિચૂર્ણ.	કર્પૂરાદિ. (ભાવ.)	Laurineæ.	રસ.	ઝાડનો રસ છે. ચીન, જાપાન, વગેરેમાં થાય છે. પક્વ કપૂર છે.	
૯૭	कर्पूर.	ભીમસેની. બરાસ.		ભીમસેની કાપૂર.							Bornes. camphor.	Diobalanops aromatica.	„	લેખનીરસક્રિયા.	„	Dipterocarpeæ.	„	અપક્વ „ કપૂર.	
૯૮	चीनाककर्पूर.	ચીનાઈકપૂર.									China camphor.	Cinnamomum camphora.	„		„	Laurineæ.	„	ચીનમાં થાય છે.	નં. ૯૬–૯૮ એકજ છે.

९९	कस्तूरिका. मृगमद. कस्तूरी. वेधमुख्या. मृगनाभि. सहस्रभित्.	કસ્તૂરી.	કસ્તૂરી.	કસ્તૂરી.			કસ્તૂરી.	કારતુરી.	મુષ્ક.	મિસ્કતીવતી.	Musk.	Moscus.	ઉષ્ણ. કફઘ્ન. વાતહર.	મૃગનાભ્યાદ્યવલેહ.	"	પ્રાણિજ.	મલ.	એક જાતના મૃગની નાભિનોમલ. બંગાલની ઉત્તમ છે.	
१००	लताकस्तूरिका.	મુષ્કદાણા.	કસ્તુરભેંડી.	મુષ્કભેંડી.		કસ્તુક્કસ્તુરી. કટ્ટુક્કસ્તુરી.			મિષ્કદાનાહ.	હબ્બેલ્મિષ્ક.		Hibiscus abelmoschus. Lin.	ઉષ્ણ. શીતળ. કફઘ્ન. વાતહર.		"	Malvaceae.	બીજ.	આમાંથી તેલ બનેછે.	
१०१	गंधमार्जारवीर्य.	જબાદકસ્તૂરી.	જબાદિ–કસ્તૂરી.	મુસક–દાનાકસ્તુરી.									"		"	પ્રાણિજ.	વીર્ય.	જંગલી બિલાડાનું વીર્ય છે.	
१०२	गंधसार. भद्रश्री. चंदन. मलयज. चंद्रद्युति. श्रीखंड. तैलपर्णिक.	સુખડ.	ચંદન.	ચંદન. સંદલ.	ચંદન.	શંદનક્કટ્ટાઇ.	વેટ્ટપચ્ચેંગંધ.	ચંદન.	સફેદસંદલ.	સંદલે અબીયદ્.	Sandal.	Santalum album. Lin.	પિચ્છિલ. શોષક. શીતલ.	ચંદનાદ્યક. ચંદનાદિક્વાથ. ચંદનાદિતૈલ. મહાસુગંધિતૈલ.	"	Santalaceae.	કાષ્ટ.	મલબાર તથા સીલોનમાં થાય છે. સુગંધી છે.	
१०३	कालसार. पीताभ. कालानुसार्यक. हरिचंदन. कालीय. कालीयक.	પીતચંદન.											"		"			કુંકુમ, અગર અને ચંદન મેળવીને બનેછે.	
१०४	क्षुद्रचंदन. रक्तसार. तिलपर्ण. रक्तांग. प्रवालफल. रक्तचंदन.	રતાંજળી.	રાતંજન.	રગતચંદન. લાલચંદન.		શેનશંદનમ્,	રક્તચંદન.	રક્તચંદન.	સંડલેસુર્ખ.	સંદલે અહ્મર.	Red Sandal.	Pterocarpus santalinus. Lin.	શીતલ. ગુરુ. | મધુ. સ્વાદુ.	લોહિતચંદનાદિક્વાથ.	"	Leguminoceae.	કાષ્ટ.	કલકત્તા અને મલબારમાં થાય છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
१०५	कुचंदन. रक्तसार. पट्टरंजक. रंजन. पतंग. सुरंग. पत्तुर. रंगकाष्ठक.	પતંગ.	પતંગ.	પતંગ.	બકમ.	વત્તાંગિ. વર્તંગુ.	પતંગ.		બકમ.	બકમ.	Sapan.	Caesalpinia Sappan. Lin.	શીતલ. / વર્ણ્ય.		કર્પૂરાદિ.(ભાગ)	Leguminoceae.	કાષ્ઠ.	સીંગાપોરમાં થાય છે. રંગવાના કામમાં આવે છે.	
१०६	अगुरु. योगज. अनार्यक. राजार्ह. कृमिज. लोह. कृमिजग्ध. वांशिक. प्रवर.	અગર.	અગર. અગર.	અગર.	અગર.			અગ્રુ.		ઊદ. આગાલુજી.	ઓંઇ-આગાલોચમ્. Lign-aloes.	Aquilaria Agallocha. Roxb.	પિત્તકર. વાતહર.	આગરધૂમાદિતૈલ.	,,	Thymelaceae.	[illegible]	સિયામ અને સિંગાપોર તરફથી આવે છે.	[illegible]
१०७	इन्द्रदारु. दारु. कृत्रिम. मस्तदारु. दारुभद्र. भूकिलिम. देवदारु. सुरभूरुह.	દેવદાર.	દેવદાર.	દેવદાર.	દેવદાર.		ચોપદેવદાર.	દેવદારુચેક્કા.	દેવદાર.	શજરતુલ્જિન્ન.		Cedrus deodara.	ઉષ્ણ. રુક્ષ. વાતહર. / જ્વર. રક્તરોગ.	દારુષટ્કલેપ. દેવદાર્વાદિ ક્વાથ.	,,	Coniferae.	કાષ્ઠ.	આમાંથી તેલ નીકળે છે તે દેવદારનું તેલ છે.	
१०८	पीतवृक्ष. सुरभिदारुक. सरल. सरलद्राव.	પીળીએરંડો.	સરલવૃક્ષ.	સરલ. ગંધાબિરોજાનું ઝાડ.			સરલદેવદાર.				Turpentine.	Pinus longifolia.	ઉષ્ણ. રુક્ષ. / કાનરોગો. નેત્રરોગો. કંઠરોગો.	સરલધૂપ.	,,	,,	કાષ્ઠ. તેલ.	નં. ૧૦૭ માફક છે.	
१०९	कालानुसार्य. नत. कुटिल. नहुष. तगर. पिंडतगर. दंतहस्ती. बर्हिण.	તગર.	તગરગંઠોડા.	તગર.	તગર.		તગર.	તગરચાટ્ટિકમ્.	અસારૂન.	અસારૂન.		Valeriana Hardwickii. Roxb.	ઉષ્ણ. વાતહર. / શૂળ. વિષ. ત્રિદોષ.		,,	Valerianaceae.	મૂળ.	હિમાલય, કાશ્મીર, ભુટાનમાં થાય છે.	

११०	पद्मक. मलय. केदार.	पद्मग्रंथि. पीतरक्त. शीतवीर्य.	પદ્મક.	પદ્મકાષ્ટ.	પદ્મકાટ.			પદ્મક.	પદ્મપુષ્કિકા.			Prunus pudum. Roxb.	શીતલ. વાયુકર. — રતવા. રક્તરોગ.	ખુદ્રાકપદ્મકતૈલ. પદ્મકતૈલ. પદ્મકાદિતૈલ. મહાપદ્મકતૈલ.	,,	Rosaceae.	કાષ્ટ.	આનાં ફળમાં મહામતો ગુણ છે.	
१११	कुमुदाम. कुंभोलूखल-क. कौशिक. गुग्गुलु. जटायु. देवधूप. पद्म. सुगंध. पौर. पिंड.	बर्बर. पलंकष. पुर. महानील. महिषाक्ष. हिरण्य. बोल. गंधरस. नालक. सुरस. विश्वगंध.	૧ ગૂગળ. ૨. ભેંસીગૂગળ. ૩. ભોળાગૂગળ.	૧. ગુગ્ગુળ.	૧. ગુગ્ગુલ. ૩. હીરાબોળ.	૧. કુંદુરુકસુમિયાન.	૩. ઘુગ્ગુલ.	૨. માહિષાક્ષી.	૧. ઓલિબાનુમ. ૩. મુર.	૧. મુકિલઅઝરક. ૩. મુરસાફ. ૧. મુકુલ. ૩. મુરમકી.	૧ Frankincense. ૨ Bdellium. ૩ Myrrh.	૧ Boswellia serrata. Roxb. ૩ Balsamodendron Myrrha. ૨ Balsamodendron Mukul.	વાજીકર. રસાયન. દીપન. કફઘ્ન. વાતહર. — વ્રણ. ગાંઠ. પ્રમેહ. પથરી. કોઢ. આમવાત. ત્રિદોષ.	અમૃતાગુગ્ગુલુ. આભાગુગ્ગુલુ. એકવિંશતિક ,, કાંચનાર ,, કૈશોરક ,, ત્રયોદશાંગ ,, નવકાર્ષિક ,, પથ્યાદિ ,, પુનર્નવા ,, મહાયોગરાજ ,, યોગરાજ ,, રાસ્ના ,, લાક્ષાદિ ,, વરાદિ ,, શર્કરાસમ ,, સપ્તાંગ ,, સિંહનાદ ,, સ્વાયંભુવ ,,	,,	Burseraceae.	રસ.	ઝાડોના રસ (ગુંદર) છે.	૩. માટે જુવો નં. ૧૧૨.
११२	वृक्षधूपक. श्रीवास.	श्रीवेष्ट. सरलस्राव.	દેવદારનો ગુંદર.															નં. ૧૦૭ તથા ૧૦૮ જુવો. ૧૦૮ તેલ આ છે.	
११३	देवधूप. यक्षधूप. राल.	शालनिर्यास. सर्जरस. सर्वरस.	રાળ.	રાળની ગોળી.	રાળ. ધુના.			સર્જરસ.	શાલમરદ્દી.	કિકહર.	Rosin.	Shorea robusta.	ગ્રાહી. — રતવા. વ્રણ. અતિસાર.	રાલાદિમલમ.	,,	Dipterocarpeae.	ગુંદર.	મોટા ગજના ઝાડનો ગુંદ છે. એ ઝાડને શાલ કહે છે.	

नंबर.	संस्कृत नामो.	गुजराती.	मराठी.	हिंदी.	बंगाली.	तामील.	कर्णाटकी.	तेलुगु.	फारसी.	अरबी.	अंग्रेजी.	लाटिन.	गुण.	उपचारो.	वर्ग.	कुदरती वर्ग.	उपयोगीभाग.	विशेष हकीकत.	रीमार्क.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
११४	कुंद. मुकुन्द. कुंदुरु. सुगंध.	કીંદરૂ. શેપશુંદર.	ધુસસ.	લુબાન. ધુસસ.		પરંગીશંબિરાની.	ધુડમોલ.	ગુગુલમુ.	કુંદરરૂમી.	કુંદુરેજકર.	Olibanum.	Boswellia floribunda.	જ્વર. કફ. વાયુ.		કર્પૂરાદિ. (ભાવ).	Burseraceae.	ગુંદર.	આફ્રિકામાં થાયછે.તેમાં પાણીનાંખવાથી ધોળો રસ થાય છે.	
११५	कपितैल. सिल्हक. तुरुष्क. पिण्याक. धूम्रवर्ण. चंचलतैलक. पिंडतैल.	શિલારસ.		અસ્તલુબાન. શિલારસ.		નેરીઅરિશિપ્પાલ.	પિંડતૈલ.		સલારસ.	મીઆહસાયેલાહલુબ્ની.	Liquid Storax.	Liquidamber Orientalis.	વૃષ્ય. / કોઢ. જ્વર. દાહ.		,,	Hammamelideæ.	,,	તુર્કસ્તાનમાં થાય છે.	
११६	आतिकोश. मालतीफल. आतीफल. शालूक. मदशौंड. आतीसस्य. मज्जासार. पुट.	જાયફળ.	જાયફળી.	જાએફલ.	જાતી.	જાદિક્કય.	જાઇફલ.	જાજકાયા.	જોઝેબુવા.	જોઝલતીબ.	Nutmeg.	Myristica moschata.	દીપન. ગ્રાહી. કફઘ્ન. વાતહર. / જાતીરોગો.	જાતિફલાદિ ચૂર્ણ.	,,	Myristiceæ.	બીજ.	આમાં સ્ટાર્ચ, આલ્બ્યુમેન, ચરબી અને તેલ થાય છે.	જાવંત્રીનું ફલ.
११७	आतीपत्री. मालतीपत्रिका. आतीकोपा. सौमनशायिनी. सुमनःपत्रिका.	જાવંત્રી.	જાયપત્રી.	જાવિત્રી.		જાદિપત્તિરિ.	જાયપત્રી.	જાજિપત્રી.	બસ્બાસાર. જવત્રી.	બિસબાસા.	Mace.	,,	કફઘ્ન. / શ્વાસ. ઉધરસ. કૃમિ.		,,	,,	છાલ્ય.	,,	જાયફળના લાકડાની છાલ્ય.
११८	देवकुसुम. श्रीप्रसूनक. लवंग. श्रीसंज्ञ.	૧. લવંગ. ૨. નરલવંગ.	૧. લવંગ.	૧. લૌંગ. ૨. નરલૌંગ.		૧. કરાંબુ. ૧. ઇલવંગપુ. ૨. કરુવાપ્પુ.	૧. લવંગકલિકા.	૧. લવંગાલુ.	૧. મેહક.	૧. કરનફલ.	Clove.	Caryophyllus aromaticus. Lin.	પાચન. દીપન. કફઘ્ન. / શ્વાસ. ક્ષય.	લવંગાદિચૂર્ણ.	,,	Myrtaceæ.	૧. પુષ્પ. ૨. ફલ.	જંગબારથી આવે છે.	

११९	एला. बहुला. चंद्रबाला. भद्रैला. त्रिपुटा. बृहदेला. निष्कुटि. स्थूला. पृथ्वीका. स्थूलैला.	મોટી એળચી. એળચી.	વેલદોડે. એલાયચી.	ઇલાયચી.	ઇલાચી.	એલકાય. એલક્કા.			શિમાર. હૈલક્કલા.	કાકુલાહ. હીલ.	Cardamom.	Elettaria cardamom.	દીપન. કફઘ્ન. પિત્તહર. — વિષ. મૂત્રરોગ. છાતીદરદો.	એલાદિક્વાથ. એલાદિગુટિકા.	,,	Scitamineae.	ફળ.	સીંગાપોર તરફથી આવેછે.	
१२०	उपकुंचिका. तुत्था. एला. द्राविडी. कोरंगी. सूक्ष्मैला. त्रुटि. सूक्ष्मा.	શ્રીલીએળચી. એળચી. કાગદીએળચી.	લઘુવેલા.	ઇલાયચી.	ઇલાચી.	એલકાય. એલક્કા.		એલાકુ.	હૈલ. હાલ.	કાકિલેસિગાર. કિમાર.	,,	Amomum xanthioides.	વાતહર. કફઘ્ન. — શ્વાસ. અર્શ. મૂત્રકૃચ્છ્ર.		,,	,,	,,	,,	
१२१	उत्कट. त्वक्पत्र. चोच. भृंग. त्वक्. वरांग.	જાડીતજ.	દાલચીની.	દારચીની. તજ.	દાલ્ચીની.	લવંગપટ્ટાઈ.	તજ.	ડાલચીની.	દારચિની.	સાલીખા.	Cinnamon.	Cinnamomum casia.	પિત્તહર. કફઘ્ન. વાતહર. — છાતીરોગો. મૂત્રરોગ. અર્શ.	ત્રિજાતિકાદિચુર્ણ.	,,	Laurineae.	છાલ.	,,	
१२२	तनुत्वक्. दारुसिता. त्वक्.	પાતળીતજ.	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	ક્વિર્ફતદાર્સિની.	,,	,,	,,		,,	,,	,,	,,	
१२३	पत्र. तमालपत्र.	તમાલપત્ર.	સંભારપાન.	તેજપાત.			પત્રક.	આકુપત્રી.	સાદરસ.	સાજ્ઝક.		Cinnamomum Tamala.	ઉષ્ણ. કફઘ્ન. વાતહર. — અર્શ. અરુચિ. શ્લેષ્મ.		,,	,,	પત્ર.	તજનાં પત્રછે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	શોધ. વિ૦.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧૨૪	केशर. नागकिंजल्क. चांपेय. नागकेशर. नाग. नागपुष्प.	૧ નાગકેશર. ૨ રાતીનાગકેશર.	૧ નાગચંપક.૨ તાંબડા નાગકેશર. ૧ નાગચાંપા. ૨ સુરંગી.	૧ નાગકેશર.	૧ નાગકેશર.		૧ નાગકેસર.	૧ નાગકેસર.		૧ નારમુશ્ક.	૧ Cobra's Saffron.	૧ Mesua ferrea. ૨ Ochrocarpus longifolius.	પાચન. — જ્વર. વમન. હેડકી. ઓરે. કોઢ. રતવા.		કર્પૂરાદિ (આર.)	Guttiferae.	પુષ્પકળી.		
૧૨૫	काश्मीर. पिशुन. कुंकुम. बाल्हीक. घुसृण. रक्त. धीर. वर. पीतक. संकोच.	કેશર.	કેશર.	કેશર. જાફરાન.	કેશર.	કુંગુમપુ.	કુંકુમ.	કુંકુમપુવુ.	કર્કિમાસ.	જાફરાન. કુરકુમ.	Saffron	Crocus sativus. Lin.	કૃમિઘ્ન. — માથારોગો. વ્રણ. ત્રિદોષ.	કુંકુમાદ્યતૈલ. કેશરાદિવટી.	,,	Irideae.	પુષ્પકેશર.		
૧૨૬	गोरोचना. रोचना. गौरी. वंद्या. मंगल्या.	ગોરોચન.	ગોરોચન.	ગોરોચન.			ગોરોચન.	ગોરોચનમુ.		હજરૂલબકર.	Gallstone. Bezoar.	Bostaurus.	શીતલ. — વિષ. ઘેલછા. ક્ષત. રક્તદોષ.		,,	પ્રાણિજ.	પિત્ત.	ગાયનું પિત્ત છે.	
૧૨૭	नख. व्याघ्रायुध. नखी. हट्टविलासिनी. चक्रकारक. व्याघ्रनख. हनु.	૧ નખલો. ૨ નખલી.	૧ નખલા. ૨ નખલી.	૧ હિતેનખ. ૨ નાખુના.			૧ નખ. ૨ વાઘનખ.		૧ નાખુનમયાં.	૧ અજફારતીબ. ૨ ઝફ્રિલકુન્મુક.	Shell.	Helix aspera.	ઉષ્ણ. વૃષ્ય. કફઘ્ન. વાતહર. — જ્વર. કોઢ. વ્રણ. વિષ.		,,	,,	નખ.	વાઘના નખ છે.	

१२८	उशीर. बर्हिष्ठ. बाल. कच. बालक. ह्रीबेर. सुगंधमूल. दीर्घपत्र. दाहहरण.	સુગંધીવાળો.	વાળા.	ખસ.	એન.	વેત્તિવેર.	વાલદવેરુખસ.	વાટ્ટિવેલ્લુ.	ખસ્ખાના.			Andropogon muricatus.	શીતલ. દીપન. પાચન. — રતવા. અતિસાર.	ઉશીરાદિહિમ.	”	Gramineae.	ખડ.	પાણીમાં નાખવાથી ઠંડું ને મીઠું થાય છે.
१२९	बहुमूलक. वीर. वीरण. अमृणाल. वीरतरु. उशीर. नलद. सेव्य.	કાળોવાળો.	કાલાવાલા. વારેળું.	કાલાવાલા.				નલ્લવાટ્ટિવેરુ.	ઇઝખારીજામી.			Pavonia odorata.	પાચન. શીતલ. — ઝેર. રતવા. મૂત્રકૃચ્છ્ર.	ઉશીરાસવ.	”	malvaceae.	”	દવામાં વપરાય છે.
१३०	जटामांसी. जटिला. तपस्विनी. कृष्णा. मूतजटा. मांसी. तापसी. आकाशमांसी.	જટામાંસી.	જટામાંસી.	બાલ્ચર.	જટામાસી.	જટામાસી.	જટામાંસી.	જટામાંસી.	સંબુલેહિંદી.	સુબ્બુતુલિબ.	Indian Valerian.	Nardostachys Jatamansi.	શિતલ. — દાહ. રતવા. ત્રિદોષ. કોઢ.		”	Valerianeae.	મૂળ.	ઉત્તર હિંદુસ્તાનના પહાડોમાં થાયછે.
१३१	कालानुसार्यक. शिलापुष्प. पलित. शिलावल्क. शैलेय. हिमप्रिय. अश्मवल्क.	છડીલા.	દગડફુલ.	પથ્થરફુલ. છલિરા.		ફુલ્પત્રી.	કલહ.		ગુલીસંગ.	દિન્નાહકોરીશ.		Parmelia perlata.	શીતલ. કફઘ્ન. પિત્તહર. — પથરી. કોઢ. ઝેર.		”	Lichenes.	લીલ.	શીતળ તરીકે વપરાય છે.

નંબર.	૧	૧૩૨	૧૩૩	૧૩૪	૧૩૫
સંસ્કૃત નામો.	૨	१. मुस्तक. मुस्त. कुरुविंद. गुंद्रा. २ नागरमुस्त. ३ कोडक-सेरुक. ४ भद्रमुस्त.	कर्चूर. वेदमुख्य. कल्पक. शटी. द्राविड. गंधमूल.	गंधकटी. शालपर्णिका. द्रैला. सुरभि. मुरा. गंधकुटी.	गंधमूलिका. पलाशी. गंधवधू. शटी. गंधारिका. सुव्रता. गंधालु. पृथुगंधा.
ગુજરાતી.	૩	૧. મોથ. ૨. નાગરમોથ. ૩. કસેરુક. ૪. ભદ્રમોથ.	કચૂરો.	મુરામાંસી.	કપૂરકાચલી.
મરાઠી.	૪	૧. બિંબલ. ૨. લવ્હાળા. ૩. કચર. ૩. કચરા.	કચોરા. કચૂરા. કચોરી.	મોરમાંસી.	કપૂરકચરી.
હિંદી.	૫	૧. મોથ. ૨. નાગરમોથ. ૩. કશીરૂ.	કચૂરા.	મુરા.	કાપૂરકચરી. ગંધપલાશી.
બંગાલી.	૬	૧. મોથ. ૨. નાગરમોથ. ૩. કાશીરુ.	શઠી. કચોરા.		કાપૂરકચરી.
તામીલ.	૭	૧. કોરાઇ.	પલન્કિઝંગુ.		શિમપ્પુકિચ્ચિલિક્કિઝંગુ.
કર્ણાટકી.	૮	૧. મુસ્તા. ૨. નાગરમુસ્તા. ૩. ભદ્રમુસ્તા.	કચોરા.	મુરે.	શઠીભેદપલાશા.
તેલુગુ.	૯	૧. તુંગમુસ્તા.	કાચોરામુ.		
ફારસી.	૧૦	૧. મુષ્કજમીન. ૨. સુખાદ.	ઝરુંબાદ.		
અરબી.	૧૧	૧. શાદકોફી.	ઉરુકલ્કાફુર.		જરંબાદ.
અંગ્રેજી.	૧૨		Indian zedoary.		
લાટિન.	૧૩	Cyperus rotundus. Lin. C. pertenuis. Scirpus kysoor. S. subulatas.	Curcuma zedoaria.		Hedychium spicatum.
ગુણ.	૧૪	શીતલ. ગ્રાહી. દીપન. પાચન. કટુક. પિત્તહર. | જ્વર. કૃમિ.	દીપન. | અર્શ. વ્રણ. શ્વાસ. કૃમિ.	શીતલ. પિત્તહર. વાતહર. | જ્વર.	સોજ. કાસ. વ્રણ. શ્વાસ. શૂળ.
ઉપયોગ.	૧૫	ભદ્રમુસ્તાદિક્વાથ. મુસ્તાદિચૂર્ણ. મુસ્તાદિસ્વરસ.	કર્ચૂર તૈલ. શટ્યાદિકલ્ક. શટ્યાદિક્વાથ.		શટ્યાદિચૂર્ણ.
વર્ગ.	૧૬	કર્પૂરાદિ. (ભાવ.)	"	"	"
કુદરતી વર્ગ.	૧૭	Cyperaceea	Scitamineae.		Scitamineae.
ઉપયોગીભાગ.	૧૮	મૂળ.	"		મૂળની છાલ.
વિશેષ હકીકત.	૧૯	વગડામાં બધી જગોએ થાય છે.	સીલોનથી આવે છે.	અપ્રસિદ્ધ છે.	કુમાઓનમાં થાય છે.
ટીમાઈ.	૨૦				

१३६	अंगना. प्रिया. कान्ता. प्रियंगु. गुंद्रफला. फलिनी. गुंद्रा. लता. विष्वक्सेना. श्यामा.	કાંગ.	કાંગ.	કંગની.			નવણી.		ગલ.		Aglaia odorata.	જ્વર. ગોટો. તૃષ. વિષ.		"	Gran i eae.		જુઓ નં. ૫૫૪.	પાછલાં પક્ષીઓને ખવરાવાય છે.
१३७	प्रियंगुका.	ગહુંલા.	ગહલા.	ફુલ્હૈન.			તેરિંયગુ.				Prunus mahalib. Lin.	"		"	Rosaceae.			નંબર ૧૩૬ ને આ એકજ જ્ઞાય છે.
१३८	कापिला. राजपुत्री. छिजा. रेणुका. नंदिनी	રેણુકા.	રેણુકબી.						પંચજુરત.	ફૂનમ્બસતમ્મોરાક.	Vitex agnus castus. Lin.	પિત્તકર. દીપન. પાચન. — વિષ. શ્વાસ.		"	Valerianaceae.	બીજ.		કેટલાક આને એક કહે છે।
१३९	कुक्कुर. शुकपुष्प. बर्हिर्बर्ह. शुकबर्ह. शुकच्छद. शीर्णरोमशुक. स्थौणेयक.	અરડૈ.	ચુગેર.	ચુગેર. ભાંટ.	ભાંટ.		રશૌહુલે.				Clerodendron infortunatum.	વૃષ્ય. કૃમિઘ્ન. — જ્વર. કોઢ.		"	"	પત્ર.		
१४०	कितव. धनहार. गणहासक. निशाचर.	ભણ્ડિર.										"		"	"		નં. ૧૩૮ ને આ એક જ માને છે.	
१४१	तालीस. पत्राढ्य. धात्रीपत्र. आमलकीपत्र. शुकोदर. उद्रानलपत्रिका. अर्कवेध. करिपत्र	તાલીસપત્ર.	ચહમહ્ડિ. તાલીસપત્ર.	તાલી. પચરેભી.			તાલીસપત્ર.	તાલીસપત્રી.	જરનુબ.	ઉત્રતતુકરહ.	Taxus baccata. Lin.	ઉષ્ણ. કફઘ્ન. વાતહર. — શ્વાસ. ક્ષય.	તાલીસાદ્યચૂર્ણ.	"	Coniferaee.	પત્ર.	નં. ૩ વાળી આમળાના ઝાડનાં પત્ર ગણાય છે.	૩

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧૪૨	कंकोल. कोषफल. कोलक.	મરિચફલ. સીતળચીની.										Eugenia acris.	કફઘ્ન. વાતહર. — છાતીનાં દરદો.		કંપોઝીટ. (ભાગ.)	Piperaceae.	ફળ.	ચીનીકબાબની જાત છે. નં. ૭. ઢીંગો. નં. ૧૪૫ ની ટ નંબરમાં આવે છે.	૧૪૫
૧૪૩	गंधकोकिला-१ गंधमालती-२	૧. ગંધકોકિલા. ૨. ગંધમાલતી.											ઉષ્ણ. કફઘ્ન.		"			અપ્રસિદ્ધ છે.	
૧૪૪	अमृणाल. लघु. अवदातल. लय. इष्टकायकथ. लामज्जक. नलद. सुताल. सेव्य.	વાળો. સુગંધીમૂળખસ.	વાળા. પીવળાવાળા.	વાળા. પીલા વાલા.									સ્વેદલ. — મૂત્રકૃચ્છ. રક્તરોગ. પિત્ત.		"		મૂળ.	"	
૧૪૫	पलवालु. कपित्थ. पलवालुक. पव. पलालु. सुगंधी. पेलेय. हरिवालुक.	ચણકબાબ.	કબાબચીની.	કબાબચીની.	કબાબચીની.	વાલમિલકુ.	કંકાલદ્ય.	કંબાકુચિની.	કબાબા.	કબાબાહ.	Cubeb. ટેઈલ્ડ-પેપર.	Piper cubeba. Lin.	શીતલ. — વ્રણ. ઉધરસ. વિષ. મૂત્રકૃચ્છ.		"	Piperaceae.	ફળ.	નં. ૧૪૨ ની જાત છે.	

१४६	कुटन्नट. दासपुर. कैवर्त्तीमुस्तक. परिपेलव. प्लव. गोनर्द. बालेय. गोपुर.	कुडामिया.	कुडामिया.	[illegible]					शीतल. कफघ्न. पित्तहर. — विष. कोढ.	,,				[illegible]
१४७	अलंकोपिका. लघु. कोटिवर्षा. लता. देवी. समुद्रांवधू. ब्राह्मणी. स्पृक. मरुन्माला. स्पृक्का.	कपूरीमधुरी.	गोरखगांजा. [illegible]		सिंहपुष्प[illegible]	छिडवे.	पिंडराकोडा.	Ærua lanata.	शीतल. वृष्य. — कोढ. विष. दाह.	,,	Amarantaceae.		मूल.	[illegible]
१४८	कृष्णा. जननी. चक्रवर्तिनी. जनी. जतुका. अग्निसंस्पर्शा. जतुकृत्. पर्पटी. जतुकृष्णा. रंजनी.	पापडी. पद्मावती.	पापडीरंग. [illegible]	पपडी.		[illegible]		Pavetta Indica. Lin.	शीतल. — व्रण. शूल. कोढ. रक्तरोग.	,,	Rubiaceae.	मूल.		[illegible]
१४९	अंजनकेशी. नलिका. कपोतचरणा. निर्मथ्या. धमनी. विद्रुमलता. नटी. सुषिरा. नली.	नाली. [illegible]	पथारी.			वेतनलिहे.			शीतल. — मूत्रकृच्छ्र. पथरी. रक्तरोग. कोढ.	[illegible]				[illegible]
१५०	चक्षुष्य. पौंडर्य. पौंडरीयक. प्रपौंडरीक.	पुंडरीक. पंडरेवो.	पुंडरीक.	पुंडरी. पंडरिया.		पुंडरीक.			शीतल. वृष्य. पित्तहर. कफघ्न.	,,				,,

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧૫૧	अमृतलता. श्यामा. अमृतवल्लरी. जीवंती. ज्वरारि. अमृतसंभवा. तंत्रिका. अमृता. धारा. कुंडली. देवनिर्मिता. गुडूची. नागकन्यका. चक्रलक्षणिका. भिषक्प्रिया. मंडली. चक्रांगी. मधुपर्णी. चन्द्रहासा. रसायनी. छिन्नरुहा. वत्सादनी. छिन्ना. वयस्था. छिन्नोद्भवा. सोमवल्ली. विशल्या. सोमा.	ગળો.	ગિરોળી. ગરુડવેલ. ગરોળ. ગિલોય. ગુળવેલ.	ગુલંચ. ગિલોય. ગુરચ.	ગુલંચ. ગિલોઈ. ગુરચ.	શિન્દિલકોડિ.	અમરદવલ્લી.	તિપતિગા.				Tinospora cordifolia.	રસાયન. ગ્રાહી. દીપન. — દાહ. પ્રમેહ. પાંડુ. કમળો. કોઢ. જ્વર.	અમૃતાદ્યઘૃત. અમૃતાદ્યતૈલ. અમૃતાદ્યચૂર્ણ. અમૃતાષ્ટકક્વાથ. અમૃતાદિમ. અમૃતેશ્વરરસ. ગુડૂચીઘૃત. ગુડૂચીતૈલ. ગુડૂચીસ્વરસ. ગુડુચ્યાદિક્વાથ. બૃહદ્ગુડુચ્યાદિક્વાથ. મહાગુડૂચીઘૃત.	ગુડૂચ્યાદિવર્ગ (આયુમિશ્ર)	Menispermaceae.	ચર.	૧૫૨.	
૧૫૨	कंदगुडूची. कंदोद्भवा.	કંદગળો.	કંદગુળવેલ.	ઉલ્લટગિલ્લર.								Cocculus leoeba.	"		"	"	કંદ.	નં. ૧૫૧ નો કંદ છે.	
૧૫૩	तांबूलवल्ली. नागवल्लरी. तांबूली. नागिनी.	નાગરવેલ.	પાનવેલ.	પાન.	પાન.	વેત્તિલી.	નાગવલ્લી.	તામલપાકુ.	બર્ગેતંબોલ.	કાન.	Betle leaf.	Piper Betle. Lin.	ઉષ્ણ. રક્તવર્ધક. પિત્તકર. કફઘ્ન.		"	Piperaceae.	પત્ર.	કાથો ચૂનો સોપારી સાથે ખવાય છે.	

१५४	बिल्व. मालुर. शांडिल्य.	शैलूष. श्रीफल.	બીલી.	બિલ. બિલવા.	બેલ.	બેલ.	બિલ્વપત્રમ્.	બેલ્લુ.	મારેડી.	બેલ.	બેલ.	Bengal Kins.	Ægle marmelos.	ગ્રાહી. દીપન. પિત્તકર. વાતહર. કફઘ્ન.	ગુડબિલ્વ. બિલ્વકલ્ક. બિલ્વતૈલ. બિલ્વાદિક્વાથ. બિલ્વાદ્યવલેહ. શાલૂરપર્ણ્યાદ્યવલેહ.	,,	Rutaceae.	મૂળ. પત્ર. ફળ.	સર્વત્ર થાય છે.
१५५	काश्मरी. काश्मर्य. काश्मीरी. कृष्णवृंता. गंभारी. श्रीपर्णी.	पीतरोहिणी. भद्रपर्णी. मधुपर्णिका. मधुरसा. महाकुसुमिका. हीरा.	સીવણ.	શિવણી.	ખંભારી. કંભારી.			સીવની.	ગુમ્મડીટેકુ.				Gmelina arborea. Roxb.	ઉષ્ણ. દીપન. પાચન. ભેદન. — શોથ. અર્શ. જ્વર. ક્ષત.	દશમૂલ.	,,	Verbenaceae.	મૂળ.	,,
१५६	अलिवल्लभा. कालस्थाली. कुबेराक्षी. कृष्णवृंता. ताम्रपुष्पी. पाटला.	पाटलि. फलेरुहा. मधुदूती. मोघा.	કાંકય.	પાદી. પરળ.	પાડ. પારલ.	પારલ.		કાડરી.					Stereospermum suaveolens.	શ્વાસ. સોઝા. ઉલટી. તૃષા.	દશમૂલ.	,,	Bignoniaceae.	મૂળ. ફૂલ.	આનાં ફૂલ બહુ સારાં થાય છે.
१५७	काष्ठपाटला. घंटा. पाटला. पाटलि.	मुष्कक. मोक्षक. सिता.	ધોળીકાંકય. કાકડિયા.										Bignonia suaveolens. Roxb.	શીતલ. કફઘ્ન. પિત્તહર. —	દશમૂલ.	,,	,,	,,	
१५८	अग्निमंथ. गणकारिका. जय. जया. जयंती.	तर्कारी. नादेयी. वैजयंतिका. श्रीपर्णी.	અરણી.	અરણિ. નરવેલ.	અરણી. અગેથા.	ભૂતભિરવી.	મુન્નિયર.	નરવલ.	ઘેલીચેટુ.	અગેથ.		Appel.	Premna integrifolia.	ઉષ્ણ. દીપન. કફઘ્ન. વાતહર. — પાંડુ. સોઝા.	દશમૂલ.	,,	Verbenaceae.	મૂળ.	આના કાષ્ઠને ઘસવાથી અગ્નિ ઉત્પન્ન થાય છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	અંગ્રેજી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	શેષ. વિત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧૫૯	अरलु. नट. कट्वंग. पत्रोर्ण. कुटंनट. दीर्घवृन्त. कुटंभर. पृथुशिंब. टुंटुक. मंडुकवर्ण. शुकनास. शोषण. श्योनाक.	મરમેડ. અરડૂસો. અરલુ. ટેંટુ.	ટેંટુ. ટેંટુ. ટેટવી.	સોના.	નાસોના.	પંગમરમ્.	શીમાશીલિમરૂ.	પેદ્દામાનુ.				Oroxylum indicum.	દીપન. શીતલ. ગ્રાહી. કફઘ્ન. વાતહર. પિત્તહર.	દશમૂલ.	ગુડૂચ્યાદિ વર્ગ (આરગ્વધ)	Bignoniaceae.	મૂળ.	નં. ૧૫૪ થી અહીં સુધીનાં દશમૂલનાં ઔષધો છે.	
૧૬૦	अंशुमती. पीवरी. गुहा. विदारिगंधा. त्रिपर्णी. शालिपर्णी. दीर्घपत्रा. सौम्या. दीर्घांगी. स्थिरा.	મોટો સમેરવો.	સાલવણ.	સરિવન.			મુરલુહોને.	શીયાકૂપના.				Desmodium gangeticum.	રસાયન. જ્વરઘ્ન. શ્વાસ. ઉધરસ. અતિસાર. વિષ. ક્ષત.	દશમૂલ.	,,	Leguminoceae.	,,	સઘળે થાય છે.	
૧૬૧	अहिपर्णी. धावनी. कलशी. पृथक्पर्णी. क्रोष्टुविन्ना. पृष्टिपर्णी. गुहा. सिंहपुच्छी. चित्रपर्णी.	નાનો સમેરવો. પીઠ્ઠસમેરવો.	ડાઉલા.	પિટવન.	ચાકુલિયા.		તોરેમાડ.	કોલાકૂપના.				Uraria lagopoides.	વૃષ્ય. ઉષ્ણ. સારક. જ્વર. શ્વાસ. અતિસાર.	દશમૂલ.	,,	,,	મૂળ.	,,	

१६२	कुली. क्षुद्रभंटाकी. दुःप्रधर्षिणी. बृहती. भंटाकी. हिंगुली. महती. महोटी. राष्ट्रिका. वार्त्ताकी. सिंही.	ઊભીભોંરીંગણી.	ડોરલી. રીંગણી.	બિર્હટ.	બ્યાકુરા.	મુલિ.	હેગ્ગુલ્લુ.	પેદ્દામુલંગા.	બાદંજાનગ્ગલી.	બાહ્લુંજાન.	Solanum indicum. Lin.	ગ્રાહી. પાચન. ઉષ્ણ. — કોઢ. જ્વર. શ્વાસ. ઉધરસ	ક્ષુદ્રાદિક્વાથ. ક્ષુદ્રાદ્યંભાગઘૃત.	"	Solanaceæ.	"	"
१६३	कंटकिनी. कंटकारी. क्षुद्रा. कंठालिका. धावनी. दुःस्पर्शा. निदिग्धिका. बृहती. व्याघ्री.	બેઠીભોંરીંગણી.	ભુયરીંગણી.	ભટકટૈયા. કટાઇ. રીંગણી.	કંટકારી.	કંદનકત્તિરી.	નેલગુલ્લુ.	બેટીમુલંગા.	બાદિંજાનબેજાઅ.	હાડક.	Solanum xanthocarpum.	સારક. દીપન. ઉષ્ણ. પાચન. — શ્લેષ્મ. શ્વાસ. કાસ.	કંટકાર્યવલેહ. કંટકાર્યાદિક્વાથ. કેશરાવલેહિકા. નિદિગ્ધિકાવલેહ. સિંહામૃતઘૃત.	"	"	"	"
१६४	क्षुद्रा. क्षेत्रदूतिका. चंद्रपुष्पा. चंद्रहासा. प्रियंकरी. चंद्री. चंद्रमा. गर्भदा. लक्ष्मणा. श्वेता.	ધોળી રીંગણી.									Solanum Jacquinii.	પિત્તહર. દીપન. કફઘ્ન. — જ્વર. ઉધરસ.		"	"	"	"
१६५	क्षुरक. गोकंटक. गोक्षुर. त्रिकंट. स्वादुकंटक.	બેઠો ગોખરૂ.	લહાન ગોખરૂ.	છોટા ગોખરૂ.		નેરૂંજી.	વેડિતીસરાંટી.	પાલેરુ.	ખસક.	ખસક.	Tribulus terrestris. Lin.	શીતલ. — મૂત્રરોગ. પથરી. પ્રમેહ.	ગોક્ષુરાદિગુટિકા. ગોક્ષુરાદિચૂર્ણ. ગોક્ષુરાદ્યવલેહ.	"	Zygophylleæ.	"	"

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તૈલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧૬૬	ह्रस्वगंधिका. पलकंषा. गोक्षुरक. वनशृंगाट. श्वादंष्ट्रा.	ઊભો ગોખરૂ.	ગોખરૂ.	બડાગોખરૂ.		પેરુનેરુંજી.	દોડ્ડનેગિલુ.		ખરખસક.	ખરખસક.		Pedalium murex. Lin.	શીતલ. / મૂત્રરોગ. પથરી. પ્રમેહ.	ધાન્યગોક્ષુરકઘૃત. શતાદિપંચમૂલાદિઘૃત.	ગુડૂચ્યાદિવર્ગ (ભાવમિશ્ર)	Pedalineae.	,,	નં. ૧૬૦થી અહીં સુધીનાં ઔષધ- ને પંચમૂલ કહેવાય છે. અને નં. ૧૫૪ થી અહીં સુધીનાં દશમૂલ કહેવાય છે.	
૧૬૭	गोक्षुर.	જલગોખરૂ.	શિંગાડે.									Trapa-natans. Lin.	,,		,,	Compositeae.	,,	મિસરમાં થાય છે.	
૧૬૮	जीवनी. मंगल्यनामधेया. जीवनीया. मधुस्रवा. जीवंती. शाकश्रेष्ठा. जीवा. पयस्विनी.	મીઠીખરખોડી.	હરણડોડી. અંબી.		તિતાકુંગા.	કોડિપલય.	હાલુબાળે.					Dregea volubilis.	શીતલ. રસાયન. ગ્રાહી. / ત્રિદોષ.		,,	Apocynaceae.	ફૂલ.	બાગમાં થાય છે.	
૧૬૯	अल्पिका. मुद्गपर्णी. काकपर्णी. सूर्यपर्णी. काकमुद्गा. सहा. मार्जारगंधिका.	જંગલી મગ.	રાન મુંગ.	મુગવની.			કાડુહેસર.	પિલ્લિપેસર.				Phaseolus trilobetus.	શીતલ. વૃષ્ય. ગ્રાહી. / અતિસાર. જ્વર. અર્શ. મરડો.	જીવનીયગણ.	,,		પત્ર.	વાડીઓમાં છે.	

१७०	काकोली. माषपर्णी. कृष्णवृंता. लोमशपर्णी. पांडु. सूर्यपर्णी. महासहा. हयपुच्छिका.	જંગલીઅડદ.	રાનઉડિદ.	વનઉર્દી.		માષિપત્રી.	રાનોડિદુકાકિદુ.	કારુમીનુરુ.				Grangea madraspatna.	શીતલ. વૃષ્ય. ગ્રાહી. — જ્વર. રક્તરોગ. સોઝા.	જીવનીયગણ.	„	Compositeae.	પત્ર.		શિયાળામાં ચોખાના ખેતરમાં થાય છે.
१७१	अवंडक. पञ्चांगुल. आमंडु. रुबूक. गंधर्वहस्तक. वर्धमान. तरुण. वातारि. चित्र. शुक्लैरंड. दीर्घदंड.	ધોળો એરંડો.	એરંડ. એરંડી.	એરંડી.	બેરંડા.	અમનક્રમચેદિ.	એરડુઆંડલકે.	આમુડામુ.	બેદાંજિર.	બિદાં.	Castor.	Ricinus Communis. Lin.	રેચક. વાયુના દરદો. માથાનાં દરદો. શ્વાસ. ઉધરસ. વ્રણ. બદ. જ્વર.	એરંડતેલ. એરંડતેલ હરીતકી. પરિમન્દુતેલ.	„	Euphorbiaceæ.	મૂળ.	આમાંથી તેલ નીકળે છે.	ગુજરાત અને ખાનદેશમાં થાય છે.
१७२	उत्तानपत्रक. रक्तैरंड. उरंड. रुबूक. उरुबूक. वातारि. चंचु. व्याघ्रपुच्छ.	રાતો એરંડો.											„		„	„	„	„	„
१७३	अलर्क. वसुक. गुणरूप. श्वेतपुष्प. प्रतीयस. सदापुष्प. मंदार. सबालार्क.	ધોળો આકડો.	શ્વેતરૂપમાંદાર.	આક. મદાર.	આકંડા.	એરુક્કુ. એરુક્કમ.	યક્કે.	નિક્ષાજિક્ષાડે.	યમાની. ખર્ક.	ઉશર.	Swallow-wort.	Calotropis gigantea.	સારક. વાતહર. — કોઢ. વ્રણ. ગાંઠ. અર્શ. અતિસાર.	અર્કતૈલ. અર્કાદિફેનાદિગુટિ.	„	Apocynaceæ.	મૂળ. પત્ર. પુષ્પ.	જુઓ નં. ૫૨૩.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧૭૪	अर्क. अर्कपर्ण. भानु. विकीरण. रक्तपुष्प. शुक्लफल. स्फोट.	રાતો આકડો.	રક્તરૂઇમાંદાર.				મંદારકે.	નલ્લજિલ્લેડી.	ખુરક્ષી.	ઉશર.	,,	Calotropis procera.	સારક. વાતહર. ક્રે. વ્રણ. ગાંઠ. અર્શ. અતિસાર.		ગુડૂચ્યાદિવર્ગ. (ભાવમિશ્ર.)	Apocynaceæ.	મૂળ. પત્ર. પુષ્પ.	જુઓ નં. ૫૨૩.	
૧૭૫	सेहुंड. सिंहतुंड.	દુધીયોથોર.	નરસેજ.	સેહુંડ.	મનસાસીજ.	ઇલૈક્કલિ.	નિવડિંગુ.	ચેમુડુ.	ઝકુમ.	ઝકુમ.		Euphorbia nerrifolia.	દીપન. વાતહર. — અર્શ. કોઢ.		,,	Euphorbiaceæ.	દૂધ.	જુઓ નં. ૨૮૯.	સમજો થાય છે.
૧૭૬	वज्रद्रुम. वज्री.	હાથલોથોર.	નિવડુંગ.	થોહર.					[illegible]			Euphorbia antiquorum. Lin.	,,		,,	,,	,,		,,
૧૭૭	समंतदुग्धा. सुधा.	કાંટાળોથોર.							શિનાન.			Euphorbia nivulia.	,,		,,	,,	,,		,,
૧૭૮	गुडा. स्नुक. स्नुही.	વિલાયતીથોર.										Euphorbia tirucalli. Lin.	,,		,,	,,	,,	જુઓ નં. ૫૨૪.	,,

૧૭૯	चर्मकषा. मूरिफेना. विदुला. विमला. शातला. सप्तला. सारा.	શાતલાથોર.	શિકાકાઈ.	સાતલા.	કોચઈ.	શીકાકાઈ.	પટીસીગુલી.		ઓશન-	સાતર.		Acacia concinna.	વાયુકર. શીતલ. — સોજા. આફરો.		,,	Leguminoceae.	,,		
૧૮૦	अग्निशिखा. अनंता. कलिहारी. गर्भनुत्. लांगली. वह्निवक्त्रा. शक्रपुष्पी. हलिनी. विशल्या.	કલગારી. દૈશીવછનાગ. દુધીયોવછનાગ.	ખડ્યાનાગ.	લાંગુલી. ઇંદ્રિયારી. કુલ્હારી.	ભિશલાંગુલી.	કૈંપેક્કિકંજુ.	ગલાગારી.				Wolfsbane.	Gloriosa superba. Lin.	સારક. ઉષ્ણ. પિત્તકર. કૃમિઘ્ન. — કોઢ. સોજા. અર્શ. શૂળ.	લાંગલીગુટિકા. વિપરીતમલ્લતૈલ. વિષ્યન્દનતૈલ.	,,	Liliaceae.	,,	જુઓ નં. ૫૨૫.	
૧૮૧	अश्वमारक. करवीर. शतकुंभ.	ધોળીકણેર.	કણેર. કણેરી.	કનીર.	કરબિ.	અસક્રિ.	વાલકુલિગે.	કાનેરૂખે.	સમદુરીમાર.	પરજેદરા.	Oleander.	Nerium odorum.	ઉષ્ણ. — વ્રણ. કોઢ.	કરવીરાદિતૈલ.	,,	Apocynaceae.	,,	જુઓ નં. ૫૨૬.	
૧૮૨	चंडात. रक्तपुष्प. लगुड.	રાતીકણેર.					કેંકલુલિગે.		ડિફિલ.		,,	Nerium oleander.	,,		,,	,,	,,	જુઓ નં. ૫૨૬.	
૧૮૩	उन्मत्त. तूरी. देवताकिव. धत्तूर. धुत्तर. धूर्त्त.	ધોળોધતુરો.	ધતુરા. ધોતરા.	ધતુરા.	ધતુરા.	ઉમ્મતા.	મદકુળિકે.	નાલ્લાઉમ્મેતે.	તાથ્થાદ.	જૌઝમથિલ.	Datura.	Datura alba.	માદક. દીપન. વાયુકર. — જ્વર. વ્રણ. વિષ.	ઉન્મત્તતૈલ. ધત્તૂરાદ્યતૈલ.	,,	Solanaceae.	ડોડા. પત્ર.	જુઓ નં. ૫૨૮.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧૮૪	महामोही. भेवन. मातुल. शिवप्रिय.	કાળો ધંતૂરો.	કાળા ધતૂરા.	,,	,,						Strammonium.	Datura fastuosa.	માદક. દીપન. વાયુકર. / જ્વર. વ્રણ. વિષ.	ધતૂરાની બીડી.	,,	,,	ડોડા. પત્ર.	જુઓ નં. ૫૨૯.	
૧૮૫	अट्टरूषक. वासक. आट्टरूष. वृष. ताम्र. सिंहपर्णी. सिंहास्य.	અરડૂસીઓ.	અડુળસા.	અડુસા.	બાસક.	આધાતોડા.	આડસોગે.	આડાસરૂ.				Adhatoda Vasica.	કફઘ્ન. વાયુકર. શીતલ. જ્વરઘ્ન.	વાસકાદિક્વાથ. વાસાદિક્વાથ. વાસારસ. વાસાહિમ. વાસાવલેહ.	,,	Acanthaceæ.	પત્ર, મૂળ, પુષ્પ.	ક્ષય ઉપર ઘણું વપરાય છે.	
૧૮૬	भिषक्माता. वाजिदंता. वाशिका. सिंहिका. वासा.	અરડૂસી કાળી.	,,	,,	,,	,,	,,	,,				Justicia picta.	,,		,,	,,	,,	,,	
૧૮૭	पर्पट. वरतिक्त. पर्पटक.	પિત્તપાપડો.	પિત્તપાપડા. શાતરા.	શાતરાજ. પીતપાપા.			પર્પાટકમ્.	પર્પાટક.	બકલતુલમલિક.	શાહતરજ.	Indian fumatory.	Fumeria officinalis. Lin.	આર્દ્ર. શીતલ. વાયુકર. પિત્તહર. / જ્વર.	ષડંગપાન.	,,	Fumeriaceæ.	પત્ર.	તાવ ઉપર દેવાય છે.	

१८८	श्वेतपुष्पीपर्पटक.	ધોળો ખરસલિયો.										Fumeria parviflora.	,,	પર્પટાદિક્વાથ..	,,	,,	પત્ર.		
१८९	अरिष्ट. पिचुमंद. तिक्तक. पिचुमर्द. निंब. हिंगुनिर्यास. पारिभद्र.	કડવો લીમડો.	બાળતનીંબ.	બાલનીમ.		નિંબ. વેપ્પમ.	બેઉ.	વેપા.	ઓઝાઇકરણી.		Nimb. Margosa.	Melia azadirachta. Lin.	શીતલ. ગ્રાહી. દીપન. વાતહર. —— જ્વર.	નિંબકાવલેહ. નિંબાદિઘૃત. નિંબાદિચૂર્ણ. પંચનિંબકાવલેહ.	,,	Meliaceæ.	પત્ર. મૂળ. ફળ.	સર્વત્ર થાય છે.	
१९०	उद्रेका. महानिंब. कार्मुक. मुष्टिनिंब. केशा. रम्यक. जीव. विषमुष्टिक.	બકાન.	વિલાયતી નીંબ.	બકાયન.		મહાનિમ્બ.	મહાબેઉ.	પેદ્દવેપા.	,,	બાન.	Persian lilac.	Melia Azedarach. Lin.	,,		,,	,,	,,	બાગોમાં થાય છે.	
१९१	निंबतरु. पारिभद्र. पारिजात. मंदार.	મીઠો લીમડો.	કઢીનીંબ. ગોડાનીંબ.	કરહડ.	બાર્સુંગા.	કરૂવેપલઇ.	કર્પાબેઉ.	કરિવેપા.				Murraya koenigii.	વાતહર. કફઘ્ન. કૃમિઘ્ન. પિત્તહર.		,,	Rutaceæ.	,,	કઢીમાં નાંખવાથી મીઠી થાય છે.	
१९२	कांचनक. गंडारि. कांचनार. शोणपुष्पक.	કાંચનાર. ચંપાની આળ.	કંચન.	કચનાર.	કાંચન.		કચનાર.					Bauhinia variegata. Lin.	,,	કાંચનારગુગ્ગુલ.	,,	Leguminoceæ.		ચંપાની આળ થાય છે.	૧૯૩
१९३	कुंडली. ताम्रपुष्प. कुद्दाल. युगपत्रक. कोविदार. स्मंतक. चमरिक. सल्पकेशरी	કોવિદાર.	કોરલ.				કાચાલે.					Bauhenia purpurea.	,,		,,	,,	,,	ન. ૧૯૨ની જાતિ છે.	૧૯૨

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કાનડી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	ઈંગ્લીશ.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	શેપ. વિત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧૯૪	अक्षीव. शोभांजन.	ધોળો સરગવો.	શેગટા.	સહજના.		મુરુંગા.	બિળીનુગ્ગી.	મુનગા.			Horse radish.	Moringa pterygosperma.	कृमिघ्न. दीपन. दाहक. / ગુમડાં. ગાંઠ. સોજો.	शिरीषबीजाद्यंजन.	गुडूच्यादि (आत्रेय)	Moringaceæ.	"	કઢીમાં આની શીંગ પડે છે.	
૧૯૫	तीक्ष्णगंधक. शिग्रु.	કાળો સરગવો.	"	"		"	કેમ્પનુગ્ગી.						"		"	"	"	દવામાં વપરાય છે.	
૧૯૬	मधुशिग्रु. मोचक.	રાતો સરગવો.	"	"		"	કરિયનુગ્ગી.						"		"	"	"		
૧૯૭	आस्फोता. गिरिकर्णी. विष्णुक्रांता.	ધોળી ગરણી. ધોળો કુંપો.	ગોકર્ણી.	કાલીજર.		કાક્કનકોડી.	બિળીયગિરિકર્ણિકે.		માઝરીયૂન.		Indian mazereum.	Clitorea ternata. Lin.	मूत्ररोग. त्रिदोष. व्रण.		"	Leguminoceæ.	બીજ.	બાગોને ઝાડાં ઉપર ચઢાય છે.	
૧૯૮	अपराजिता.	કાળી ગરણી. કાળો કુંપો.		કાલીકોડી.			નીલગિરિકર્ણિકે.	નિલ્લગુંટા.					"		"	"	"	"	
૧૯૯	श्वेतपुष्प. सिंदुवार. सिंदुक. सिंदुवारक.	ધોળી નગડ.	નિગુડી.	સમાલુ.	નિસિંદા.	નિનોચ્ચિ.	બિળીયનક્કી.	તેલ્લવાવિલી.	પંજઅંગુશ્ત.	અથ્લક.	Chaste tree.	Vitex Negundo Lin.	पित्तहर. वातहर. / ज्वर.	निर्गुंडीक्वाथ.	"	Verbenaceæ.	પત્ર.	ફુલ સારાં થાયછે.	

२००	नीलपुष्पी. शेफाली. निर्गुंडी. सुवहा.	કાળીનગડ.					કરિયલ્લો.					Vitex trifolia. Lin	મોક્ષ. વાયુ. જ્વર. કૃમિ.		,,	,,	,,	,,	
२०१	करज. चिरबिल्व. करंज. क. नक्तमाल.	કરંજ.	કરંજ.	કિરમાલ. કરંજ.		પંગમરમ.	તાપસીયમરનુ.	કંજ.				Pongamia glabra.	ઉષ્ણ. — અર્શ. ગોટો. વ્રણ. કૃમિ.	કરંજતૈલ. કરંજાદિચૂર્ણ. કરંજાદ્યઘૃત.	,,	Leguminoceæ.	મૂળ.	સઘળે થાય છે.	
२०२	करंज. पूतिकरंज. घृतपूर्ण. पूती. पूतिक. प्रकीर्य. सोमवल्क.	પૂતિકરંજ.	સાગરગોટી. ગજગા.	કટુકરંજ.	નાટા.	ગેચ્ચક્કય.						Caesalpinia. Bonducella.	,,		,,	,,	,,	નં. ૨૦૧ ની જાતિ છે.	
२०३	उदकीर्य. वायसी. करमंजिका. षड्ग्रंथा. करंजी. हस्तिवारुणी. मर्कटी.	ઉદકીર્ય. (કરંજની જાતિ).											ઉષ્ણ. વીર્યસ્તંભક. વામક. — અર્શ. પ્રમેહ. કોઢ.		,,	,,	,,	,,	
२०४	उच्चटा. काकानंती. काकचिंची. कृष्णला.	ધોળી ચણોઠી.	ગુંજ.	ગુંજ.		ગુંદુમનિ.	ગુલુગુંજે.	ગુલુવિંદે.	ચશ્મેખરૂસ.	હબ્બુલ્સુર્ખ.	Cock's eye.	Abrus precatorius. Lin.	વૃષ્ય. વાતહર. પિત્તહર. વિષ. — વ્રણ.	ગુંજાતૈલ. ગુંજાપાક.	,,	,,	બીજ. મૂળ. પત્ર.	જુવો નં. ૫૨૭.	
२०५	काकपीलु. काकादनी. काकवल्लरी. रक्तिका.	રાતી ચણોઠી.		ઘુંગચી.			એરકુ.			આશ્નદિક્.	Beadtree.		,,		,,		,,	જુવો નં. ૫૨૭.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
२०६	अजरा. प्रावृषायणी. आत्मगुप्ता. मर्कटी. कंडुरा. लांगली. कपिकच्छू. वानरी. दुःस्पर्शा. वृष्या. व्यंगा. शूकशिंबी.	કૌચાં. બેરની શીંગ.	કુયલી. કુહિલી.	કિવચ.	આલકુસિ.	પુનૈક્કાલિ.	નસુગુની.		કુલકુલાઇ.		Cowhage.	Mucuna pruriens.	વૃષ્ય. વાતહર. કફઘ્ન. પિત્તહર. વાજીકર. રક્તશોધક.	વાનરીપાક. વાનરીવટિકા.	શુકૂન્યાદિ (આલમિશ્ર.)	Leguminoceæ.	બીજ.	સર્વત્ર થાય છે. એની છે. પાક વગેરેમાં નંખાય છે. બહુ પૌષ્ટિક છે.	
२०७	अतिरुहा. मांसरोहिणी. कृशा. विकशा. चर्मकरी. वीरवति. प्रहारवल्ली. वृत्ता.	રોહિણી. રોહન.	રોહિણી. માંસરોહિણી.	રોહિણી. રોહન.		શેમ્મરમ.	રોહિણી.				Redwood. Peruvian bark.	Soymida febrifuga.	વૃષ્ય. સારક. / ત્રિદોષ.		"	Meliaceæ.	છાલ.	ટાનિક આસિડ બનેછે. તૃણીની જાતિ છે.	૩૮૩.
२०८	चिल्हक.	ચિલ્હક.											વાતહર. કફઘ્ન. વૃષ્ય.		"			અપ્રસિદ્ધ છે.	
२०९	टंकारी.	ટંકારી.											વાતહર. વૃષ્ય. કફઘ્ન.		"			"	
२१०	अभ्रपुष्प. वानीर. नम्रक. विदुल. रथशीत. वेतस. वंजुल.	નેતર.	ઘોરવેત.	બેત.			બોડિસુ. બેત્તસુ.	પીપારૈતા.	વેત.	ખઝાર.	Cane.	Calamus rotang.	શીતલ. / સોજા. અર્શ. રતવા.		"		ઘર.	નદીઓમાં સારી થાય છે. છત્રીઓમાં વપરાય છે.	

२११	जलवेत स. वादेय.	निकुंजक. परिव्याध.	જળજાંબવાં.	પરેલ.	જલકરેણુ.								Elatine verticellata.	શીતલ. વાયુકર. | કોઢ.		"	Elatineæ.		
२१२	अंबुज. इज्जल.	निचुल. हिज्जल.	સમુદ્રફલ.	સમુદ્રફલ. સાતફલ.	હિજ્જલ.	હિજ્જલ.	સમુત્રપુલ્લમ્.	સામુદ્રકરકાયા.	બારંગચેટ્ટુ.				Barringtonia acute-angula.	"		"	Myrtaceæ.	બીજ. ફુલ.	જાયફળ જેવું થાય છે.	
२१३	अंकोट. अंकोल.	दीर्घकील. निकोचक.	અંકોલ.	અંકોલા.	ઢેરા.	દાલાકુરા.	અઝિંજિલ્મરમ્.	અંકુલે.	ઉડીકે.				Alangium Lāmarckii.	ઉષ્ણ. રેચક. કૃમિઘ્ન. | શળ. વાયુ. વિષ. રક્તા.	અંકોટવટક. અંકોલકલ્ક.	"	Cornaceæ.	મૂળ. છાલ્ય. પત્ર.	કોંકણ તેમજ સર્વત્ર થાય છે. ઉલટી કરાવવાનો ગુણ વધારે છે.	
२१४	बला. वाट्या.	वाट्यालक. वाट्यालका.	ચીકણાં. બળદાણા. ખરેટી.	બલા.	બરિયારા.		મલઇતંગી.	બેણ્ણેગરગ.	મુપિંડી.			Horn-beam.	Sida cordifolia. Lin.	શીતલ. ગ્રહી. વાતહર. પિત્તહર. |	અપરપિંડતૈલ. બલાઘૃત. બલાતૈલ. બલાદિચૂર્ણ. બલાદ્યઘૃત.	"	Malvaceæ.	મૂળ.	દૂધ સાકર સાથે અતિમૂત્ર મટાડે છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપયોગ.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
२१५	पीतपुष्पा. सहदेवी. महाबला.	ખપાટ.	બાંજુટી.	ખરિયાર.		મહાવ્રન્દમન.	બેલદુંકડી.				Indian mallow.	Sida rhomboidea. Lin.	મૂત્રરોગ.	શતપાક બલાતૈલ સહસ્ત્રપાક બલાતૈલ.	ગુડુચ્યાદિ (બલા).	Malvaceae.	મૂળ.	મૂત્રકૃચ્છ્ર મટાડે છે. તથા વાયુને મટાડી ચલાવે છે.	
२१६	अतिबला. नागबला. ऋष्यप्रोक्ता. नांगेरुकी. कंकतिका.	તુપકડિયા. નાગબલા.	તુપકડી. ગંગેટી.	ગુલસકરી.		„	મહાગંકે.					Sida spinosa. Lin.	„	નાગબલાતૈલ.	„	„	„	દુધ સાકર સાથે પ્રમેહ મટાડે છે.	
२१७	गवेधुका.	ગવેધુક.										Sida carpinifolia. Lin.	„		„	„	„		
२१८	काकमारी. रक्तफला. काकवल्लरी. स्वर्णवल्ली. काकायु.	કાકફલ.	કાકમારી. વાટોળી.	કાકમારી.		કાક્કાયકોલ્લિવિરાય.						Anamirta cocculus.	મથાનાં દરદ. ત્રિદોષ. ધાવણુ વધારે છે.		„	Menispermaceae.	મૂળ.	મલબાર કિનારા ઉપર થાય છે. આમાંથી પિક્રોટોક્સિન નીકળે છે.	
२१९	पुत्रजननी. लक्ष्मणा.	જનમાનતેલા.	પુત્રજીવક.	જીયાપોતા.	જીયપુતી.		પુત્રજીવ.	શીશ.				Putranjiva Roxbourghii.	પુત્રોત્પાદક.		„		બીજ.	જુવો નં. ૩૭૮.	

२२०	कपोतकी. कार्पासी. तुंडकेरी. समुद्रांता.	વણ. રૂ.	કાપશી. કાપુસ.	કપાસ.		પરૂત્તી.	હત્તી. કાલહત્તી.	પત્તિચેડું.	કુત્તન.	કુત્તન.	Cotton.	Gossypium herbaceum.	ઉષ્ણ. વાતહર. વૃષ્ય.		,,	malvaceae.	૯૬.	કાપડ બને છે.
२२१	कर्मार. तृणध्वज. तेजन. त्वक्सार. त्वचिसार. मस्कर. वेणु. शतपर्वा. शतफल. वंश	વાંસ.	વેળુ.	બાંસ.			વદરૂ બિદીર.	મીંચકુર્ં.	કમ્પણ.		Bamboo.	Bombax vulgaris.	શીતલ. ભેદક. કફઘ્ન. પિત્તહર. — વ્રણ. સોઝા.		,,	Gramineae.	૭૬.	જુવો નં. ૩૪-૫૫૮
२२२	धमन. नल. पोटगल. शून्यमध्य.	ભડ. નાળી.	દેવનલ.	નળિ.			દેવનાલ.	કુંગુજીક.				Lobelia nicotinaefolia.	ઉષ્ણ. કફઘ્ન. પિત્તહર. — દાહ.		,,	Lobeliaceae.	,,	બેમણું થાય છે.
२२३	चक्षुवेष्टन. तेजन. बाण. भद्रमुंज. शार.	પાન બાજરિયું.	બાન ગોઈન.									Bougainvillea spectabilis.	શિતલ. વૃષ્ય. — દાહ. તૃષા. રતવા. ત્રિદોષ.		,,		૫૫.	અપ્રસિદ્ધ છે.
२२४	बाण. मुंज. मुंजातक. सुमेखल. स्थूलदर्भ.	મુંજ.											,,		,,		૫૬.	પડતી ભાત છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કાનડી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લૅટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીઅંગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
२२५	इक्षुगंधा. काश. इक्षुरस. काशेक्षु. इक्ष्वालिका. पोटगल.	કાસડો.	કસઈ.	કાસ.			કાડિકબ્બુ.					Saccharum spontaneum. Lin	શીતલ. સારક. / મૂત્રરોગ. ક્ષય. દાહ.		તૃણ્યાદિ (ત્રણ).		મૂળ.	દાહ મારે છે.	
२२६	इक्षु.	શેરડી.	ઊસ.	ઊખ.			કબ્બુ.	ચિરકુ.	નેશકર.	કસ્બુસ્સકર.	Sugarcane.	Arundo-saccharifera.	,,		,,		રસ.	આમાંથી ગોળ, ખાંડ અને સાકર બને છે.	
२२७	गुंद्र. रच्छ. पटेरक. शृंगवेराम-मूलक.	ગુંદ્રપડ.											શીતલ. ધાવણ-વર્ધક. / મૂત્રકૃચ્છ.		,,		મૂળ.	એ પ્રસિદ્ધ છે.	
२२८	एरका. शरी. गुंद्रमूला. शिबि. गुंद्रा.	ઘોરઆપડ.	રામબાણ.	પટેર.			આપુ.				Elephant-grass.	Typha angustifolia. Lin.	વૃષ્ય. વાયુકર. / પથરી. દાહ.		,,	Typhaceae.	,,	,,	
२२९	कुश. बर्हि. क्षुरपत्र. यज्ञभूषण. दर्भ. सूच्यग्र.	દર્ભ. દાભ. દાભડો.	દાભ. દર્ભ.	કુસ.			અડ્ડુહલ્લી.	કુશદર્ભલુ.				Poacynosurioides. Lin.	,,	કુશાદિઘૃત. કુશાદિતૈલ.	,,	Gramineae.	,,	ધર્મકાર્યોમાં વપરાય છે.	

२३०	कत्तृण. देवगांधिक. देवगन्ध. धूमगंधिक. मूतीक. रौहिष. श्यामपीर. श्यामक. सौगंधिक.	રોહીસખડ. રોંસ.	રોશગવત.	રૂસા. રોશેલ.			કિરુગંજણી.					Andropogon. Schœnanthus. Lin.	છર્દિહર. જ્વર.		"	"	તેલ.	આમાંથી સુગંધી તેલ નીકળે છે.
२३१	गुच्छबीज. छत्रा. जंबुकप्रिय. मूतिक. भूतृण. मालातृणक. सुगंध.	ભૂતૃણ.	ઓલાચાહ.		ગંધેના.		પરિમલ ગજ્જણી.				Lemon-grass.	Andropogon citratus.	ઉષ્ણ. દાહક. દીપન. પિત્તહર.		"	"	ખડ.	સુગંધી ખડ છે.
२३२	अनंता. नीलदुर्वा. मार्गवी. सहस्रवीर्या. रुहा. शतपर्विका. शष्प.	લીલી ધ્રો.	ગંડર દૂર્વા.	દુવ.			વિલીયકરુકે.	દૂર્વાલુ.				Cyndon dactylon.	શીતળ. રુક્ષ. પિત્તહર. | રક્ત. દાહ.	દૂર્વાઘૃત.	"	Gramineae.	"	મીઠું ખડ છે.
२३३	गोलोमी. शतवीर्या. शुक्लदुर्वा.	ધોળી ધ્રો.	દૂર્વા.				હસુગરુકે.	પોન્નગંડી.				"	પિત્તહર. રુક્ષ. | વ્રણ. રક્ત.		"	"	"	"
२३४	गंडदुर्वा. गंडाली. मत्स्याक्षी. शकुलाक्षक.	ગાંઠાવાળી ધ્રો.											શીતલ. ગ્રાહી. વાયુહર.		"			
२३५	इक्षुगंधा. क्षीरवल्ली. विदारी. सातुकोष्टी. सिता. स्वादुकंदा.	વિદારી કંદ. ફગવેલો.	વિદારી.				નેલકુંબલ.	મનાપલિતગા. નેલગુમુડુ.				Ipomœa digitata. Lin.	વૃષ્ય. શીતલ. મૂત્રલ. રસાયન. ઉત્તમ. વાજીકરણ.	વિદારીઘૃત.	"	Convolvulaceae.	કંદ.	ડુંગરોમાં થાય છે. બહુ મીઠું ને પૌષ્ટિક છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
२३६	क्षीरशुक्ला. चर्मकारालुक. गृष्टि. बदरी. पयस्विनी. वाराहवदना.	ભોં કોહળું. વારાહીકંદ.	ભુઇ કોહળી.	બિલાઇ કંદ.	ભુંઇકુમ્ડા.							Batatas paniculata.	,,		ગુડુચ્યાદિ (બાળમય)	Convolvulaceae.	,,	બિલાડી કંદની ખેતી છે.	
२३७	तालमूली. मुशली.	ધોળી મુશળી.	સફેદ મુસલી.	સફેદ મુસલી.	મુસલી કંદ.	નિલ્લપાનૈકિઝંગુ.						Asparagus adscendens, Roxb.	,,	મુશલ્યાદિચૂર્ણ. મુશલીપાક.	,,	Liliaceae.	મૂળ.	બહુ પેદાશ છે.	
२३८	पीतपुष्पा. खर्जूरी.	કાળી મુશળી.	કાળી મુસળી.	કાલી મુસલી.	,,	,,		નેલતાડી.				Hypoxis orchioides.	,,		,,	Amaryllideae.	મૂળ.	,,	
२३९	इन्दीवरी. भीरुवरी. नारायणी. शतपदी. पीवरी. शतवीर्या. बहुसुता. शतावरी.	શતાવરી.	શિતાવરી. શિતાવરી.	શતાવર.			કિરીયસમસી.	એટુમટ્ટીગડ્ડ.				Asparagus sarmentosus.	,,	શતાવરીકલ્ક. શતાવરીધૃત. શતાવરીપાક. શતાવર્યાદિકવાથ.	,,	Liliaceae.	મૂળ.	,,	
२४०	अर्द्धकंठिका. महोदरी. ऋष्या. शतमूली. महाशतावरी. सहस्रवीर्या. हेतु.	મહા શતાવરી.	શતમૂળી. શતાવરી.	બડી શતાવર.			ધરકુઅસી.					Asparagus racemosus.	,,		,,	,,	,,	,,	

२४१	अश्वगंधा. वरदा. गंधांता. वराहकर्णी. दुष्टगंधिनी. हयाव्हया.	આસોંદ.	તિલ્લિ.	અસગંદ.	અસ્વગંધ.	અંકૂલંગ.	આસાદુઅંગુર.	પિલ્લિઆંગ્રા.	એહ્યાન્બર્રી.		Winter cherry.	Withania somnifera.	રસાયન. વાજીકર. વૃષ્ય. વાતહર. કફહર.	અશ્વગંધાતૈલ. અશ્વગંધાદિઘૃત. અશ્વગંધાદિતૈલ.	,,	Solanaceae.	મૂળ.	,,	
२४२	अंबष्ठकी. पापचेलिका. अंबष्ठा. प्राचीना. एकाष्ठीला. वरतिक्तिका. पाठा. रसा. पाठिका.	કાળીપાડ. કરેઢિયું.	પહાડમૂળ. વેણીવેલ.	દખનિર્બિશી. આકનાદી.	નેમુક.		પાઠા.	પાટા.			Pareira root.	Cissampelos pariera. Lin.	ઉષ્ણ. વાતહર. કફઘ્ન. — શૂળ. જ્વર. અતિસાર.	પાઠાદિચૂર્ણ.	,,	Menispermaceæ.	મૂળ.	પંજાબ અને સિંધમાં થાયછે.	
२४३	त्रिभ्टा. रेचनी. त्रिवृता. श्वेतात्रिवृता. निशोत्रा. सर्वानुभूति. भंडी. सरला.	ધોળી નસોતર.	નિશોત્તર.	નિસોત. નકૂપત્તર.	તેઓરી.	શિવદઈ.	તિગડે.	તેગડા.	તુર્બુદ.		Turbith.	Ipomœa turpethum.	રેચક. ઉષ્ણ. વાતહર. પિત્તહર. કફઘ્ન. — જ્વર.	ત્રિવૃતાદિકલ્ક. ત્રિવૃતાદિચૂર્ણ.	,,	Convolvulaceæ.	મૂળ.	આમાંથી ટર્પીથાઇન નીકળે છે.	
२४४	अर्द्धचंद्रा. विदला. कालकैशिका. श्यामात्रिवृता. मसूर. कालमेषिका. सुषेणिका. पालिंदी.	કાળી નસોતર.	,,	,,	,,	,,	તિગડે.	તેગડા.	,,				,,		,,	,,	,,	,,	
२४५	एरंडफला. मकूलक. घुणप्रिया. लघुदंती. उदुंबरपर्णी. विशल्या. निकुंभ. वाराहांगी.	નાનો નેપાળો.	જયપાળ.	જમાલગોટા.	જયપાલ.	નેર્વાલમ.	જેપાલ.		હબ્બસલાતિન.	હબુલ્મુલુક.	Croton.	Croton Tiglium. Lin.	,,	જીર્ણજ્વરઘ્નીવટિકા. સૂર્યશેખરરસ.	,,			આમાંથી તેલ બને છે તે સખત રેચક છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપયોગ.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૨૪૬	आखुकर्णी. द्रवंती. आखुपर्णी. न्यग्रोधी. चित्रा. प्रत्यकपर्णी. चित्रोपचित्रा. शांबरी. सुतश्रेणी.	મોટો નેપાળો.	જમાલગોટા.	દાંતિ.	દાંતિ		દતી.					Baliospermum montanum.	રેચક. ઉષ્ણ. વાતહર. પિત્તહર. કફઘ્ન. — જ્વર.		ગુડુચ્યાદિ (આત્વમિશ્ર.)	Convolvulaceae.	મૂળ.	„	„
૨૪૭	इंद्रवारुणी. गवादिनी. ऐंद्री. चित्रा. गवाक्षी.	ઇંદ્રવારણું.	ઇંદ્રફલ. ઇંદ્રાયણ.	ઇંદ્રાયન.		પેયકામટ્ટી. ધુમટ્ટી.	હામેકરે.	એતિપુચ્છા.	હંજલ.	ખુપ્હનતલ્ખ.	Colocynth.	Cirtullus colocynthis.	ભેદક. ઉષ્ણ. કફઘ્ન. — કમળો. બરલ. શ્વાસ.		„	Cucurbitaceae.	મૂળ. ફળ.	સઘળે થાય છે.	
૨૪૮	महाफला. वारुणी. मृगाक्षि. विशाला. मृगेर्वारु. श्वेतपुष्पा. मृगादिनी.	ધોળું ઇંદ્રવારણું. ગાવસફરણું.	કેંડલ.	લાલ ઇંદ્રાયન.	માકાલ.	કોરટ્ટી. શવરીપત્રમ.			હંજલઅહમર.	શેમહંજલ.	„	Trichosanthes palmata.	„		„	„	„	„	
૨૪૯	कालकेशी. नीलपुष्पा. काली. नीलिनी. क्लीतका. नीली. ग्रामीणा. नीलिका. तुत्था. दोला. तूली. मधुपर्णिका. रंजनी. श्रीफली.	ગળી.	ગુળી. નીળી.	નીલ.		નીલમ.	હિરીયનીલી.	નીલીચેટુ.			Indigo.	Indigofera tinctoria. Lin.	રેચક. ઉષ્ણ. વાતહર. કફઘ્ન. — બરલ. મદ. વિષ.	નીલિકાદિતૈલ.	„	Leguminoceae.		રંગવાના કામમાં વપરાય છે.	

२५०	मीलिवृक्षाकृति. ह्रीहशाडु. शरपुंख.	શરપુંખો.	સરપુંખા. ઉન્હાળી.	સરકુંખ. સરફોકા.	ઓનનિલગચ્છ.	કોલ્લુકાય્–વેલયુ.	યેરૂ કોગ્ગી.	યાંપારાચેટ્ટુ.				Tephrosia purpurea.	બરલ. ગાંઠ. વ્રણ. શ્વાસ. જ્વર.		,,	,,	પત્ર.	વર્ષાઋતુમાં ઉગે છે. મૂત્રલ છે.	
२५१	कुनाशक. यवास. दुःस्पर्शा. वास. धन्वयास.	જવાસો.	જવાસી. કાંટેચુબુક.	જવાસા. કુલાદ.			તોરેઇગિલુ.	ગિરિકર્ણિક.	ખારેશ્તર.	આલ્હગીલ.		Alhagi Maurorum.	શીતલ. પિત્તહર. / જ્વર. ચળ. રતવા.		,,	Zygophylleae.	આખો છોડ.	ઈરાનમાં થાય છે, અને તેની ટટ્ટી બનાવી બારીએ બાંધવાથી શીતલ વાયુ આવે છે.	
२५२	अनंता. दुरालभा. कच्छुरा. रोहिनी. कषाया. समुद्रांता. गंधारी. हयाविग्रहा. दुरालभा.	ધમાસો.	ધમાસા.	ધદમાહા.			વલ્લીકુરૂએ.		બાહાવર્દ.	શુકાઈ.		Fagonia arabica. Lin.	,,		,,	,,	પત્ર.	સીંધ, અફગાનીસ્તાનમાં થાય છે પાણીમાં નાંખી ન્હાવાથી ખરજ મટે છે.	
२५३	तपोधना. श्रवणशीर्षका. भिक्षु. मुंडतिका. श्रवणाव्हा. मुंडी. श्रावणी.	ઓડીકતાર. ઓઢથરા. ગોરખમુંડી	બડસઓરી. ઓઢથરા.	ગોરખમુંડી.	મુંમુંડિયા.	કોટકરંડઇ.	બોડતર.			કમાદરયુસ.		Sphaeranthus indicus. Lin.	કૃષ્ણ. / ગાંઠ. વ્રણ. બરલ. વાયુ. ગુદરોગ.		,,	Compositeae.	છોડ.	તેલ બને છે.	
२५४	अतेतपास्विनी. अव्यथा. भूकदंबिका. कदंबपुष्पिका. महाश्रावणिका.	મોટી ગોરખમુંડી. હળદરવો.	દેદ.	કદંબિકા.			બિલિલુ.					Nauclea cordifolia.	,,		,,	Rubiaceae.	રસ.	નૌક્લિક આસિડ બને છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	મલ્યાલમ્.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	શોધ. ચિત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૨૫૫	अधःशल्य. दुर्ग्रहा. अपामार्ग. मयूरक. किणिहि. मर्कटी. खरमंजरी. शिखरी.	અઘેડો.	આઘાડા.	ચિરચિરા.	આપાંગ.	નાયુરિવિ.	કડલાડી, ચિરચિરા.	ઉત્તરેણિ.	ખારેવાશૂન.	અત્કુમ.	Rough chaff-tree.	Achyranthes aspera. Lin.	કફઘ્ન. સારક. દીપન. પાચન. / છાતીરોગ.	અપામાર્ગાવલેહ.	ગુડુચ્યાદિ (આમ.)	Amarantaceae.	પંચ.	પાટણની આસ પાસ થાય છે. સર્વત્ર થાય છે.	
૨૫૬	अधःशिर. धामार्गव. कपिपिप्पली. प्रत्यकपर्णी. केशपर्णी. धूर्तफल.	રાતો અઘેડો.	લાલ આઘાડા.	લાલ ઓંગા.			કુરિગુતલી.	ઉતરણી.				Plectranthus cordifolius.	વાતહર. કફઘ્ન. પાચન. દીપન. / છાતીરોગો.		,,	,,	,,	,,	
૨૫૭	इक्षुबालिका. क्षुर. इक्षुर. क्षुरक. इक्षुगंध. कांडेक्षु. काकेक्षु. भिक्षु. कोकिलाक्ष.	એખરો.	તાલીમખાના. કોલસુંદા.	તાલમખાના.	કુલિ ખારા.	નિર્મુલિ.		ગોબી.			Barleria.	Hygrophila spinosa.	શીતલ. વૃષ્ય. પિત્તહર. / પથરી. સોજા. વાતરોગો.	ઇક્ષુગંધાદિચૂર્ણ.	,,	Acanthaceae.	બીજ.	ચોમાસામાં ખેતરમાં થાય છે. [illegible]	
૨૫૮	अस्थिशृंखला. ग्रंथिमान्. अस्थिसंहारी. वज्रांगी.	હાડ સાંકળ.	હાડસિંગારી. કાંડવેલ.	હડસાંકર. નાહર.		પિરંડઈ.		નલેરુ.				Vitis quadrangularis	હાડકાં સાંધનાર. ઉષ્ણ. પિત્તકર. / અર્શ.		,,	Ampelideae.	પત્ર	[illegible]	

२५९	कन्या. कुमारी. गृहकन्या. घृतकुमारिका.	કુંવાર. એળિયો.	કોરફડ.	એળવા.	એલવા.	ઇરિયાપોલમ.			કરષ્પે સિત.	મુસબર.	Aloe.	Aloe. abyssinica.	ગાંઠવગેરે દરદો.	કુમારીતૈલ. કુમારિકાસવ.	,,	Liliaceae.	પત્ર તથા એળિયો.	આફ્રિકા, હિંદુસ્થાનમાં, થાય છે.
२६०	दीर्घपत्रिका. शोथघ्नी. पुनर्नवा. श्वेतमूला.	શ્વેત સાટોડી.	ઘેટુળી.	ખાપરા.			ઇટ્સીટ.	ગાબજેરે.		ઇંદૂફ્ઝી.	White Boerhavia.	Trianthema obcordata.	દીપન. વાતહર. કફઘ્ન. — વ્રણ. પાંડુ.		,,	Ficoideae.	પત્ર. મૂળ.	ચોમાસામાં ખેતરોમાં થાય છે.
२६१	कापिल्लक. रक्तपुष्पा. क्षुद्रवर्षाभू. वृषकेतु. पुनर्नवा. शिलाटिका.	રાતી સાટોડી.	પુનર્નવા.	સાન્ત.	પુનર્નવા.	મુખુરટ્ટ.	,,	,,		,,	Hog-wood.	Boerhavia diffusa. Lin.	શીત. વાયુકર. ગ્રાહી. પિત્તહર.	સુકુમારકપુનર્નવાલેહ. પુનર્નવાલેહ. પુનર્નવાગુગ્ગુલ. પુનર્નવાદિક્વાથ. પુનર્નવાદિચૂર્ણ. પુનર્નવાદિમંડુર. પુનર્નવાદ્યમિશ્રક. પુનર્નવાઘતૈલ.	,,	Nyctaginaceae.	,,	,,
२६२	कटंभरा. राजबला. प्रतापनी. भद्रा. प्रसारणी. सरणी. बला. सारणी. भद्रपर्णी.	નારી.	હિરણ્વેલ. પ્રસારણ.	ગંધાલી.	ગંધબાદુલી.							Paederia foetida. Lin.	વૃષ્ય. સંધાયક. સારક. ઉષ્ણ. વાતહર. કફઘ્ન.	પ્રસારણીતૈલ. પ્રસારણીલેહ.	,,	Rubiaceae.	,,	વગડામાં થાય છે. સહ્યાદ્રિના ડુંગર ઉપર ઉગતા થાય છે.
२६३	कलघंटिका. गोपी. कृष्णा. शारिवा. इंद्रयववत्पत्रा. श्यामा. गोपवधू. सुगंधा.	ધોળી ઉપલસરી.	ઉપરસાર.	અનંતમૂલ. મુરિયાસાંઢ.	અનંતમૂલ.	નાનરિ.	સારિવા.				Indian sarsaparilla.	Hemidesmus indicus.	વૃષ્ય. દીપન. — શ્વાસ. કાસ. વિષ. પ્રદર.	પિંડતૈલ. મહાપિંડતૈલ. સારિવાદિકલ્ક.	,,	Asclepiadeae.	મૂળ.	ડુંગરો તથા જંગ-લોમાં થાય છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૨૬૪	कृशोदरी. दुग्धगर्भा. गोपकन्या. अंबूवल्पत्रा. गोपा. धवला. गोपी. शारिवा.	ધોળી ઉપલસરી.	ઉપલસરી.	ગોરિયાસાઉ.							,,	Ichnocarpus frutescens.	વૃષ્ય. દીપન. — શ્વાસ. કાસ. વિષ. પ્રદર.		ગુડૂચ્યાદિ (બાલમિશ્ર).	Apocynaceae.	,,	,,	
૨૬૫	अंगारक. भृंगराज. केशरंजन. भृंगराज. केशराज. भृंगार. भृंग. मार्कव.	૧ ધોળો ભાંગરો. ૨ કાળો ભાંગરો. ૩ પીળો ભાંગરો.	૧ માકા. ૨ માકડી.	૧ ભાંગ્રા.		૧ કરિયસલૈનિ. ૨ કૈકેશી. ૩ કૈદિશીપલમ.	ગરગસરુ.	ભૃંગરાજ.	૧ કદિમિર્ઝાર.			૧ Eclipta alba. ૨ E. prostrata. ૩ Wedelia calendula.	ઉષ્ણ. રસાયન. કફઘ્ન. વાતહર. કૃમિઘ્ન. — નેત્રરોગ. દંતરોગ. ત્વચારોગ. શ્વાસ. કાસ. સોઝા. પાંડુ. કોઢ.	ભૃંગાદિચૂર્ણ. કેશરંજનતૈલ.	,,	Compositeae.	છોડ.	વર્ષાની ઋતુમાં સર્વત્ર ઉગે છે. ઘરસ ઉપર ઠીક છે. વાળ કાળા થાય છે.	
૨૬૬	घंटा. शणपुष्पी. शणपुष्पसमाकृति.	શણપુષ્પી. શણ.	ઘેરતાગ.	સનોળી. ઝુગર.			ગિલુગિચી.		શાનાં.		Flax. Hemp.	Crotalaria junceae.	વામક. કફઘ્ન. પિત્તહર.		,,			શણનાં દોરડાં થાય છે.	

૨૬૭	गिरिसानुजा. त्रायमाणा. त्रायंती. बलभद्रा.	ત્રાયમાણ.	ત્રાયમાણ.	પીલીજરી. પિયરંગ.			ત્રાયમાણા.		અસ્ફક.		Meadow-Rue.	Thalictrum foliolosum.	સારક. પિત્તહર. કફઘ્ન. | જ્વર. ગોટો. અર્શ.	ત્રાયમાણાદિઘૃત.	"	Ranunculaceae.	મૂળ.	આમાંથી બર્બેરીન નીકળે છે.	
૨૬૮	गोकर्णी. मधुरसा. तेजनी. मधुश्रेणी. देवी. मधूलिका. मुवा. मूर्वा. पीलुपर्णिका.	મોરવેલ.	મોરવેલ.	ચુરહાર. મુર્હરી.			મુહુરસી.	સાંગા.				Clematis triloba.	સારક. પિત્તહર. | જ્વર. કોઢ.	મુદ્ગાદિચૂર્ણ. મુદ્ગાદિકષાય.	"	"	પત્ર.	કોઢ ઉપર સરસ છે.	
૨૬૯	काकमाची. ध्वांक्षमाची. काकाह्वा. वायसी.	પીલુડી.	કામુની.	મકોઇ.	કાકમારી.	માનત્તક્કલિ.	કાવઇકાકે.		અનાબેત્થાલિબ.	એન્નુસ્સાલબ.	Nightshade.	Solanum nigrum. Lin.	ઉષ્ણ. વૃષ્ય. રસાયન. | જ્વર. પ્રમેહ. અર્શ.		"	Solanaceae.	છોડ.	આમાંથી સોલાનાઇન નીકળે છે.	
૨૭૦	काकतुंडफला. काकनासा. काकांगी.	શ્વેત પીલુડી. રાજગરું.	કાવળી.	કોઆઢોડી.			કાગેડોલે.					Bryonia laciniosa.	ઉષ્ણ. વામક. કફઘ્ન.		"	Cucurbitaceae.	ફળ.	સઘળે થાય છે.	
૨૭૧	काकजंघा. नदीकांता. काकतिक्ता पारावतपदी. काका. सुलोमशा. दासी.	અંધેડી.	કાંગાચે ઝાડ.	મસી.			જીરી.	નાલાદુચ્ચીણીકે.				Teesa hirta. Roxb.	કફઘ્ન. પિત્તહર. શીતલ. | જ્વર. વિષ.		"	Ampelideae.	પત્ર.	અપ્રસિદ્ધ જણાય છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	જાત.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગી ભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૨૭૨	नागपुर्णी. रामदूतिका. नागिनी. श्वेतपुष्पा.	[illegible]	નાગી.	નાગાલી.								Cucumis amara.	ઉષ્ણ. કફઘ્ન. પિત્તકર.		ગુચ્છાદિ (આરોહિ.)	Cucurbitaceae.	ફળ.	[illegible]	
૨૭૩	अजशृंगिका. मेषशृंगी. मेषवल्ली. विषाणी.	મરડાશીંગી.	કાળી. [illegible]	મેઢાશીંગી.	મેઢાશીંગી.	શિરૂકુરંજ.	કુરિંગમ.				Screw-tree.	Gymnema sylvestre.	વાયુકર. / શ્વાસ. કાસ. વ્રણ.		,,	Asclepiadeae.	મૂળ. પત્ર.	[illegible]	
૨૭૪	कीटमाता. हंसपदी.	હંસરાજ.	લાલ [illegible]	હંસરાજ. મોરપંખી.			નવિલડિ.	હંસપાદુ.	પર્સિયાવશાન.	[illegible]	Maiden hair-fern.	Adiantum venustum.	શીતલ. / વિષ. વ્રણ. રતવા.	હંસરાજનો લેપ.	,,	Filices.	મૂળ.	[illegible] થાય છે.	
૨૭૫	त्रिपादिका. हंसपादी.	,,										Adiantum lunulatum.	,,		,,	,,	,,	,,	
૨૭૬	द्विजप्रिया. सोमलता. सोमक्षीरी. सोमवल्ली.	સોમલતા.	સોમવેલ. સોમ.	સોમવલ્લી.			સોમવલ્લી.	[illegible]				Sarcostemma brevistigma.	રસાયન. / ત્રિદોષ.		,,		વેલો.	આનો રસ યજ્ઞમાં બ્રાહ્મણો પીતા હતા.	

२७७	अमरवल्लरी. खवल्ली. आकाशवल्ली.	અમરવેલ.	આકાશ વેલ.	અમર બેલી.				ડુંગળવેલ.		અગ્રીમૂળ.		Cassytha filiformis.	ગ્રાહી. દીપન. પિત્તહર. કફહર.	ખવલ્લીરસ.	,,	Laurineae.	,,	પિત તથા અર્શ ઉપર ઉત્તમ થાય છે.
२७८	छिलिहिंट. महामूल. पातालगरुड.	પાતાળતુંબડી.	વાસણવેલ.	જળજામનીવેલ.		કાનફૂટી.						Cocculus vilosus.	વૃષ્ય. વાતહર. કફઘ્ન.	પાતાલગરુડાદિ.	,,	Menispermaceae.	મૂળ. પત્ર.	સર્વત્ર થાય છે.
२७९	वंदा. वृक्षरुहा. वृक્षभक्ष्या. वृक्षादनी.	અન્તરવેલ. બાંદો.	બાંદગુળ. બાંદરૂખ.	બાંદાલ. બાંદાક.			બંદિપુક.	બાંદેગુડિ.				Loranthus longiflorus.	શીતલ. કફઘ્ન. વાતહર. વ્રણ. વિષ.		,,	Loranthaceae.	પુષ્પ.	
२८०	मोहिनी. वटपत्री. रेचनी.	વટપત્રી.											ઉષ્ણ. મૂત્રરોગ. યોનિરોગ.		,,		છોડ.	પાણવેલીની જાતિ જણાય છે.
२८१	कवरी. पृथ्विका. पृथु. हिंगुपत्री. पृथुका.	બહુફળી.	હિંગળબોરી.									Corchorus fascicularis.	શ્લેષ્મ. ગુલ્મ. વાયુ.		,,	Tiliaceae.	પત્ર.	હીંગનાં પાત્રાં હોય તેમ [illegible] માટે છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૨૮૨	पिंडा. वेणुपत्री. वंशपत्री. हिंगशिखाटिका.	ડીકામારી.	ડીકેમાલી.	ડીકામાલી.		ડીકામાલી.	કણબની.	ચિમબિંગાલ.		કમ્બાલ.		Gardenia lucida.	શ્લેષ્મ. ગુલ્મ. વાયુ.		ગુડુચ્યાદિ (બાર).	Rubiaceae.	ગુંદર.	સઘળે થાય છે.	
૨૮૩	वाल्हिका. मत्स्याक्षी. मत्स्यगंधा. मत्स्यादनी.	મત્સ્યાક્ષી.											ગ્રાહી. પિત્તહર. — રક્તદોષ.		,,		પત્ર.	ગોરખેલની ભાત વાળો છે.	૪૭
૨૮૪	गंडाली. सर्पाक्षी. नाडीकपालक.	સર્પાક્ષી.											પાણીઓનાંવિષ.		,,		,,	,,	,,
૨૮૫	मांगल्यकुसुमा. शंखपुष्पी. शंखाव्हा. विष्णुगंधी.	શંખાવળી.	શંખવેલ.	કોડિયાલા.			શંખપુષ્પી.					Evolvulus alsinoides.	સારક. વૃષ્ય. રસાયન. દીપન. — વિષ.	શંખપુષ્પીરસ.	,,	Convolvulaceae.	છોડ.	૩ જાત ભેળી હો છે.	

२८५	अर्कपुष्पी. अलकामुका. क्रूरकर्मा. पयस्या.	સૂરજમુખી.	સૂર્યકાન્ત.	સોંચલી. હુર્હુજ.			હુરહુર.	સૂર્યકાંતિપુ.	ગુલેઆફતાબપરસ્ત.	અરદ્યુન.	Sun-flower.	Helianthus annuus.	કૃમિઘ્ન. પિત્તહર. કફઘ્ન. — પ્રમેહ.		,,		પુષ્પ.	"સૂરજફૂલ" કહેવાય છે.	
२८७	खदिरका. लज्जालु. अलकामुका. शमीपत्रा. नमस्कारी. समंगा. रक्तपादी.	રીસામણી.	લાજરી.	લજાલુ.	લાજક.	તોતાલવડી.	મુદ્દિરેમુરુટ્ટ.					Mimosa pudica.	કફઘ્ન. પિત્તહર. — અતિસાર. યોનિરોગ.	સમંગાદિક્વાથ. સમંગાદિચૂર્ણ. સમંગાદિદુગ્ધ.	,,	Leguminoceae.	પત્ર.	પત્રને આંગળી અડાડતાંજ કરમાઈ જાય છે.	२८८
२८८	अलंबुषा. मेदोगला. खरत्वक्.	અલંબુષા.											કફઘ્ન. પિત્તહર.	અલંબુષાદિચૂર્ણ.	,,		,,	એ પ્રસિદ્ધ લાગે છે.	२८७
२८९	क्षीरा. विक्षीरिणी. दुग्धिका. स्वादुपर्णी.	નાગાર્જુની દુધેલી.	દુધી.	દુધીકલમ.			મરિજવણીગે.		નિશાશત.			Euphorbia hirta.	ઉષ્ણ. વાયુકર. ગર્ભકર. મૂત્રલ. વૃષ્ય. ગ્રાહી.		,,	Euphorbiaceae.	પત્ર.	થોરની જાત છે. દુધિયો થોર કેટલાક કહે છે.	१७५
२९०	जटा. बहुवीर्या. तामलकी. भूम्यामल- बहुपत्रा. किका. बहुफला. शिवा.	ભોં આંબલી.	ભુઇ આંવળાં.	જરામ્લ.	ભુઇ અમલા.	કિઝકાયૂનેલ્લી.	આરુંનેલ્લિ.	નેલાઉસીરીકે.				Phyllanthus Neruri.	વાયુકર. શીતલ. પિત્તહર. કફઘ્ન. — રક્તદોષ.		,,	,,	છોડ.	કમળા તથા મૂત્ર બંધ થાય તેમાં ઠીક છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કનોડી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લેટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગી ભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૨૫૧.	**भूम्यामलकी.**	ભોંય આંબલી રાતી.	”	”	”	”						Phyllanthus urinaria.	વાયુકર. શીતલ. પિત્તહર. કફઘ્ન. — રક્તદોષ.		ગુડુચ્યાદિ (ખાદ્ય.)	Euphorbiaceae.	છોડ.	”	
૨૫૨.	**कपोतवंका. सरस्वती. ब्राह्मी. सोमवल्ली.**	બ્રાહ્મી.	બ્રાહ્મિયણ.	બ્રહ્મમંડુકી.	થાલકુરી.	વલ્લારૈ.	ઓંદેલગ.				Indian penny-wort.	Hydrocotyle asiatica. Lin.	શીતલ. સારક. રસાયન. — પ્રમેહ. પાંડુ. રક્તરોગ.	બ્રાહ્મીઘૃત. બ્રાહ્મયાદ્યવલેહ.	”	Umbelliferae.	”	ક્રમશઃ તથા ફાર્મોકોપીઆ માંથી આવે છે. તેમાંથી વેલાઇન બને છે.	
૨૫૩	**त्वाष्ट्री. महौषधि. दिव्या. मांडूकी. मंडूकपर्णी.**	ખડબ્રાહ્મી. નેવરી.	બ્રાહ્મી.	બરેલીકરેમી.	બ્રાહ્મી.	નિર્બ્રાહ્મી.						Herpestis monniera.	”		”	Scrofulariaceae.	”	”	
૨૫૪	**द्रोणपुष्पी. फलेपुष्पा. द्रोणा.**	ડુંબો.	તુંબા. ગોમા.	ગુમા.			તુમ્બિતુમ્બ.	ગયતુંબે.				Leucas cephalotes.	વાતહર. કફઘ્ન. —		”	Labiatae.	પત્ર.	ખાખરને ક૪ ઉપર દીઠો.	

२९५	बव्हरा. सुवर्चला. वरदा. सूर्यभक्ता. रविप्रीता. सूर्यावर्त्ता.	તલવણી.	કાનફોડી. તિળવણ.	હુરહુર. હુલહુલ.		નધારવલી.	તીલવણી.					Cleome viscosa. Lin.	શીતલ. સારક. કફઘ્ન. વાતહર.		„	Capparideae.	બીજ.	રાઇના જેવાં આ બીજો હોય છે.	
२९६	ब्रह्मसुदुर्लभा.	„	તિળવણ.	કરૈલા.	કરૈલા.	વાયલી.			[illegible]			Gynandropsis pentaphylla.	રક્તદોષ. શ્વાસ. કાસ. જ્વર.		„	„	„	„	
२९७	कन्या. योगेश्वरी. कर्कोटकी. वंध्या. देवी. विषकंटाकिनी. नक्तदमनी. नागारि.	વાંઝકટોલી.	કરંટુલી. કટૌલી.	વાંઝકોલ.		પતુપહેલકુંગ.	[illegible]					Momordica dioica.	કફઘ્ન. / વ્રણ. રતવા. સર્પવિષ.		„	Cucurbitaceae.	મૂળ.	કંકોડાના જેવાં મૂળ થાય છે. મૂળ મળો થાય છે.	
२९८	भूमिवल्ली. मार्कंडी. मार्कंडिका. मृदुरेचनी.	ચોળી મીંઢીઆવળ.	સુનામુખી.	સોનામકી.		નિલાવિરેહ.	નલાઇવકી.	નેલતંગેડી.	સના.	સના.	Sena.	Cassia angustifolia.	કોઢ. ત્વચ. શ્વાસ. કાસ.	માર્કંડીકવાથ. પવિત્રચૂર્ણ.	„	Leguminoceae.	પત્ર.	સર્વત્ર થાય છે.	
२९९	कर्कटी. देवतांडी. गरा. देवदाली. गरी. वृत्तकोश. जीमूत. वेणी.	કુકડવેલ.	દેવડાંગરી.	સોનૈયા.			દેવડાંગર.		બંદાલ.			Luffa echinata.	વામક. કફઘ્ન. / અર્શ. સોજા. પાંડુ.		„	Cucurbitaceae.	ફળ.	ગુજરાતમાં થાય છે.	
३००	खरस्पर्शा. देवदाली. ज्वरनाशिनी. विषघ्नी.	પીળી કુકડવેલ.											„		„		„	„	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	શોધ. સ્થિત.	ટીકાઈ.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૩૦૧	जलपिप्पली. शारदी. मत्स्यगंधा. लांगलिकी. मत्स्यादनी. शकुलादनी.	રતવેલિયો.	જલપીંપળી.	ભુઇઓકરા.		પોડુતલી.			પીપલ્લાબ્બી.	ફિલ્ફિલ્અમાય.		Lippia nodiflora.	ગ્રાહી. શીતલ. વૃષ્ય. દીપન. — વ્રણ.		મુદ્ગ્યાદિ (ભાર.)	Verbenaceae.	પત્ર.	પાણીવાળી ઉધરસપર થાય છે.	
૩૦૨	खरपर्णी. गोजिका. गोभी. गोजिह्वा. दार्विका.	ગળજીભી ભોં પાથરી.	પાથરી.	ગોભી.	ગોજિયાલતા.	આનેશોવડિ.			કફ્સગી.		Prickly-leaved Elephant's foot.	Elephantopus scabre. Lin.	શીતલ. ગ્રાહી. કફઘ્ન. પિત્તહર. — પ્રમેહ. જ્વર. વ્રણ.	ગોજીતેલ.	,,	Compositeae.	પત્ર.	સઘળે થાય છે.	
૩૦૩	नागदमनी. बलामोटा. नागपत्रा. महायोगेश्वरी. नागपुष्पी. विषेवा. विषापहा.	ઝીપટ.	સુરપંદ.	નાગદોન.	નાગદોન.	માશિપત્રી.			અફસંતીનેહિંદી.		Indian worm-wood.	Artemisia vulgaris. Lin.	કફઘ્ન. પિત્તહર. — મૂત્રરોગ. વ્રણ. નેત્રરોગ.		,,	,,	છોડ.	વગડામાં સર્વત્ર થાય છે. બાગમાં ખાસ રોપ થાય છે.	
૩૦૪	कंटकी. वीरतरु. आतितुल्य-कुसुम. शामिसूक्ष्मप-त्र. विकलदेवा-त्र.	ગલતોરો. સંદેશરો.	ગુલમોહર.સંકેશરો.	ગુલેતુરાહ.	કૃષ્ણચૂડા.	મૈહન્ડ. ડામ્રી.	ડામ્રી.					Poinciana regia.	ગ્રાહી. કફઘ્ન. — મૂત્રરોગ.		,,	Leguminoceae.	છાલ. પત્ર. પુષ્પ.	મુંબાઇ પાસેની વાડીમાં થાય છે.	

३०५	भ्राणदुःखदा. क्षवकृत्. छिक्कनी. तीक्ष्णा. छिक्किका.	નાક છીંકણી.	છિકની.	નાકચિકની.	નાકચિકની.				[illegible]	ઉંદરકંકરશ.		Centipeda oricularis.	ઉષ્ણ. દીપન. પિત્તકર. વાતહર. કફઘ્ન. કૃમિઘ્ન.		,,	Compositeae.	છોડ.	શિયાળાની આખરમાં થાય છે. છીંક લાવે છે.	
३०६	ककुंदर. मृदुच्छद. ताम्रचूड. सूक्ष्मपत्र.	ઓડિયાકલાર. [illegible]	નિમૂર્ડી. ભાંબુરડા. અગ્નિજાળ.	કુકુરંદમના.					[illegible]	[illegible]		Blumea odorata.	કફઘ્ન. — જ્વર. રક્તદોષ.		,,	,,	છોડ.	આમાંથી તેલ નીકળે છે.	
३०७	चक्राव्हा. सुदर्शन. मधुपर्णिका. सोमवल्ली.	સુદર્શન.											ઉષ્ણ. કફઘ્ન. વાતહર.		,,		કંદ.	કંદ છે.	
३०८	आखुकर्णपर्णिका. मवा.	ઉંદરકર્ણી.	ઉંદિરકાની.	મુસાકની. ચુહાકાની.			[illegible]		[illegible]	[illegible]		Ipomœa reniformis.	શિતલ. કફઘ્ન. કૃમિઘ્ન. — મૂત્રરોગ.		,,	Convolvulaceae.	પત્રરસ.	ઉંદરના [illegible] ઉપર [illegible] છે.	
३०९	आखुकर्णी. भूदरी.	,,	,,									Lactuca remotiflora.	,,		,,	Compositeae.	,,	,,	
३१०	नीलकंठशिखा. मयूरशिखा. सहस्राहि. मधुच्छदा.	મોરશીખા.	હિં. મયુરશિખા.	મરાઠી. લાલમુર્ગા.			[illegible]					Celosia argentea.	પિત્તહર. કફઘ્ન. — અતિસાર.		,,	Chenopodiaceae.	પત્ર.	કોંકણમાં ભાજી તરીકે ખવાય છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કાનડી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૩૧૧	અંભોરુહ. પુષ્કર. અરવિન્દ. બિસપ્રસૂન. કુશેશય. બિસિની. તામરસ. મહોત્પલ. નલિન. શતપત્ર. પંકેરુહ. રાજીવ. પદ્મ. સરસિરુહ. પદ્મિની. સહસ્રપત્ર. (કમળપુષ્પ) કમલિની. પદ્મિની. નલિની. બિસિની. (કમળકાકડી) સંવર્તિકા. (પત્ર.) કર્ણિકા. (બીજકોશ.) કિંજલ્ક. (કેશર.) મકરન્દ. (રસ.) બિસ. મૃણાલ. (નાલ.) પુષ્પના ભેદો. પુંડરીક. (શ્વેત.) કોકનદ. (રક્ત.) ઇંદીવર. (શ્યામ.)	કમળપુષ્પ. કમળકાકડી. પત્ર. બીજકોશ. કેશર. રસ. નાલ. શ્વેત. રક્ત. શ્યામ.	કમળ.	કમલ. કંવલ.		અંબલ.	કેંપુતાવરે. કેંતાવરે. બિલીયતાવરે.	તામરાકલાવા. નાલાકલાવા. કલાવા.	નીલુફર.	કરંબુલઅ. નીલુફર.	Lotus.	Nymphaea Lotus, Lin.	શીતલ. રૂક્ષ. પિત્તહર. — રક્તદોષ. વિસ્ફોટક. તૃષા. દાહ. મૂત્રકૃચ્છ. શુક્રરોગ. રક્તપિત્ત. અર્શ. વિષ. સોજા.	ઉત્પલપટ્ટકક્વાથ. ઉત્પલાદિચૂર્ણ. મૃણાલાદિનિશ્રક.	પુષ્પવર્ગ (આત્મીય)	Nymphaeaceae.	પરાગ, બીજકોશ, પુષ્પ, પત્ર, કંદ, નાલ.	સઘળે થાય છે.	
૩૧૨	અતિચરા. પદ્મા. અવ્યથા. શારદા. પદ્મચારિણી.	સ્થલકમલ.	સ્થલકમલિની.	રતનપુરસ.		ઓરિલતામરાયુ.	રત્નપુરે.					Ionidium suffruticosum.	રૂક્ષ. વાતહર. — મૂત્રરોગ. પથરી. શ્વાસ.		”	Violaceae.	”	”	

३१३	कुमुद. कुमुदिनी. कुमुद्वती. कुवलय. कैरव. केरविका.	પોયણું.	કંજવેલ.	કોઇકાફુલ.			તાવદેયબેદ.	તામરા.				Nelumbium speciosum.	શીતલ.		,,	Nymphaceae	,,	નં. ૪૩૨ જુવો. નં. ૪૩૫ જુવો.
३१४	कुंभिका. १ बारिपर्णी. १ शैवल. २ शैवाल. २	૧. જળવેલો. ૨. શેવાળ.	જલમંડપી.	કાઇ.			હાંવલે.	નાસુ.	પશેમહરા. બનમેશક.	તુહલબ.	Moss.	Serratophyllum submorsum.	શીતળ. સારક. / રક્તદોષ. જ્વરકર.		,,	Serratophylleae.	લીલ.	પાણીમાં થાય છે.
३१५	कर्णिका. तरुणी. शतपत्री.	ધોળો ગુલાબ.	ગુલાબ.	ગુલાબ.	ગુલાબ.	ગુલાપ.	ચેવડે.	ગુલાબચુબુ.	ગુલ.	બદેંઅહાર.	White rose.		શીતળ. ગ્રાહી. વૃષ્ય. / રક્તદોષ. ત્રિદોષ.		,,	Rosaceae	પુષ્પ.	બાગોમાં થાય છે. સુગંધી નથી.
३१६	चारुकेशरा. महाकुमारी.	રાતો ગુલાબ.	,,	,,	,,	ઇરીજાપ.	,,	,,	,,	,,	Red Rose.		,,	ગુલકંદ. ગુલાબજળી. ગુલાબશરબત.	,,	,,	,,	મોશમે થાય છે. સુગંધી નથી.
३१७	गंधाढ्या. लाक्षा.	દેશી ગુલાબ.	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	Garden rose.	Rosa Damasceena.	,,		,,	,,	,,	સર્વત્ર થાય છે. સુગંધી છે.
३१८	कृष्णा.	પીળો ગુલાબ. જંગલી.	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	Yellow wild rose.		,,		,,	,,	,,	બાગોમાં થાય છે. સુગંધી નથી.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ ક- ઠીકાણું	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૩૧૯	**आतिमंजुला.**	પીળો ગુલાબ દેશી.	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	Yellow garden rose.		શીતલ. ગ્રાહી. રૂચ્ય. — રક્તદોષ. ત્રિદોષ.		પુષ્પવર્ગ (બાહ્યમિશ્ર.)	,,	,,	,,	
૩૨૦	**राजकुसुम.**	દક્ષીણ ગુલાબ.	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	Dog-rose.	Rosa canina.	,,		,,	,,	,,	વિલાયતી છે.	
૩૨૧	**श्वेतगुच्छी.**	ધોળો ગુચ્છી ગુલાબ.	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	White cluster-rose.		,,		,,	,,	,,	,,	
૩૨૨	**विदेशीकुसुम.**	વાઈલ્ડબ્લાક ગુલાબ.	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	Wild rose.		,,		,,	,,	,,	,,	
૩૨૩	**नवमालिका. वासंती. नेपाली. ससला.**	મદનમોગરો. તેવરી.	મદનમસ્ત.	મોગ્રા.	મલ્લિપૂ.							Jasminum sambac.	શીતળ. — રક્તદોષ. ત્રિદોષ.		,,	Oleaceae.	,,	ગુર્જ સુગંધી છે. તેલ નીકળે છે.	
૩૨૪	**आमंद्रा. श्रीपदी. मुक्तबंधना. पट्टपदा. वार्षिकी.**	ચમારો. વેલ.	મોગરી.	મોતિયા.			મલ્લિમલ્લિગે.	મલ્લિપુષ્પાલુ.					શીતળ. — કર્ણરોગ. નેત્રરોગ. મુખરોગ.		,,		,,	,,	

३२५	जाति. राजपुत्रिका. जाती. श्वेतिका. मालती. सुमना. ह्यगंधा.	ચમેલી.	ચમેલ. ચમેલી.	ચંબેલી.	જાતિ.		મોગરાભેદ.		યાસ્મીન	યાસમન.		Jasminum grandiflorum. Lin.	કુષ્ણ. — રક્તદોષ. મુખરોગ. વ્રણ.	જાત્યાદિઘૃત. જાત્યાદિતૈલ.	,,	Oleaceæ.	,,	,,	
३२६	स्वर्णजातिका.	પીળી ચમેલી.	,,	,,	,,		,,		,,	,,			,,		,,	,,	,,	,,	
३२७	अंबष्ठा. यूथिका. गणिका.	જુઈ.	જુઈ.	જુહી.			યટુમોહો.	જુઈપુષ્પિકા.				Jasminum auriculatum.	શીતલ. કફકર. વાયુકર. — વ્રણ. રક્તદોષ.		,,		,,	,,	
३२८	हेमपुष्पिका.	પીળી જુઈ.	પિંગળી જુઈ.	,,			,,	,,				Jasminum aurum.	,,		,,		,,	,,	
३२९	बकुल. सिंहकेसरक. मधुगंध.	ગોલસરી.	બકુલ. બોલશ્રી.	મૌલસરી.	બકુલ.	મોગદમ.	કરક.	પાખડા.			Medlar.	Mimusops Elengi.	કફઘ્ન. પિત્તહર. — વિષ. કોઢ.		,,	Sapotaceæ.	,,	,,	
३३०	पकाष्ठील. वसु. पाशुपत. शिवमल्ली. बुक.	મોટી ગોલસરી.	,,	,,	,,	,,	,,	,,			,,		કફઘ્ન. પિત્તહર. — રક્તદોષ. યોનિદોષ.		,,		,,	,,	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૩૩૧	चंपक. हेमपुष्प. चांपेय.	ચંપો.	ચાંપા.	ચંપા.		શંપગિ.	ચંપક.	સંપેંગિ.				Michelia champaca. Lin.	શીતલ. વાતહર. / રક્તદોષ.		સુગંધાદિ (ભાગમિશ્ર.)	Magnoliaceae.	,,	,,	
૩૩૨	गंधफणी.	લાય ચંપો.	હિરવા ચાંપા.	ચાહીન.			ચંપક.	ચંપગી.				Artabotrys odoratissima.	,,		,,	,,	,,	,,	
૩૩૩	कदंब. वृत्तपुष्प. नीप. हलिप्रिय. प्रियक.	કદંબ.	કદંબ.	કદમ.			કદંબ.	કદંબ.		કદમ.		Anthocephalus cadamba.	શીતલ. સારક. કફકર. વાયુકર. ધાવણવર્ધક.		,,	Rubiaceae.	,,	મોટું ઝાડ થાય છે.	
૩૩૪	अतिकेसर. बृहत्पुष्प. कंटकाढ्या. भद्रतरणी. कुब्जक. महासहा. मीलालिकुलसंकुला.	કુંજો.											સારક. વૃષ્ય. / ત્રિદોષ.		,,		,,	,,	
૩૩૫	मद्यंती. भूपदी. मल्लिका. शीतभीरु.	મોગરો.											વૃષ્ય. વાતહર. પિત્તહર. / વ્રણ.		,,		,,	ઝાડવો થાય છે.	

३३६	अतिमुक्त. मंडक. कामुक. माधवी. पुंड्क. वासंती. भ्रमरोत्सव विमुक्त.	મધુમાધવી.	કુસર. કુસરી. કુંદ.	માધવી.			વિસંતિગે.				Hiptage. Jasminum arborescens.	શીતલ. | ત્રિદોષ.		„	Oleaceae	„		
३३७	केतक. जंबुक. ककमच्छद. सूचिकापुष्प सुवर्णकेतकी. सुगंधिनी.	કેવડો. કેતકી.	કેતક. કેતકી.	કેતકી.			કેદગે.	મુગલીપુલુ.	કેર૮.	કાદો.	Pandanus odoratissimus.	કૃષ્ણ. કફઘ્ન. |		„	Pondanaceæ.	પત્ર.	સર્પને પ્રિય છે.	
३३८	किंकिरात. पीतभद्रक. पीतक. हेमगौर.	રામ બાવળ.	રામ બાબુળ.	બાબુલ.		કુરુવેલમ્.			મધિલાન.		Acacia arabica.	શીતળ. કફઘ્ન. પિત્તહર. | રક્તદોષ. વમન. કૃમિ.		„	Leguminoceæ.	ગુંદર. લાકડું.	દાતણ કરાય છે.	
३३९	कर्णिकार. पाद्पोत्पल. परिव्याध.	પીળી કણેર.	પીવળીકણ્ણેર.	પીલાકનીર.	કોલકાફુલ.	પચ્ચઇઅલરિ.	બાકણુલિગે	કાનેર.	ખરૈજહરા.	સુંમુલ્લિમાર.	Cerbera thevetia.	કફઘ્ન. | સોજો. વ્રણ. કોઢ. રક્તદોષ.		„	Apocynaceae.	„	સર્વત્ર થાયછે. સુંગંધ નથી.	
३४०	अशोक. गंधपुष्प. कंकेली. पिंडपुष्प. ताम्रपल्लव. वंजुल. नट. हेमपुष्प.	આસોપાલવ.	અશોક.	અસોક.	અસોક.						Saraca indica.	શીતળ. ગ્રાહી. | ગાંઠ. દાહ. વિષ.		„	Leguminoceae.	છાલ્ય.	ગર્ભાશય શુદ્ધ કરનારછે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૩૪૧	भल्लातक. भल्लात. कुरंटक. महासह. भल्लाटन. वर्णपुष्प.	બાણપુષ્પ.											ઉષ્ણ. સ્નિગ્ધ.		પુષ્પવર્ગ (આનમિશ્ર.)		પુષ્પ.		
૩૪૨	कटसारिका. सहाचर. मिंदी. सैरेय. श्वेतपुष्प. सैरेयक. सहचर.	કાંટાશેરિયો.	કોરાંટા. વજ્રદંતી,	કટસરૈયા.	કાંટાઝાંટી.	વરમુલી.	ગોરટે.	ગોરંટુ.				Barleria prionitis. Lin.	ઉષ્ણ. કડુમ. વાતહર. / કોઢ. રક્તદોષ.		,,	Acanthaceae.	,,	ફૂલ ખાસ સુગંધી નથી.	
૩૪૩	कुरंटक. कुरबक. बाणा. दासी. आर्त्तगल.	,, પીળો. ,, રાતો. ,, ભૂરો.	,, ,, ,,	,, ,, ,,	,, ,, ,,	,, ,, ,,	,, ,, ,,	,, ,, ,,					,, ,, ,,		,, ,, ,,	,, ,, ,,	,, ,, ,,	,, ,, ,,	
૩૪૪	कुंद. १ माध्य. १ सदापुष्प. २	ડોલર. ૧ સહાસોહાગણ. ૨	૧. કુંદકળા.					૧. મુગ્રિ.					શીતળ. કડુમ. પિત્તહર. / વિષ.		,,			૧. ફૂલ સુગંધી છે. ૨. સુગંધી નથી.	

૩૪૫	क्षत्रवृक्ष. प्रतिविष्णुक. चित्रक. मुचुकुंद.	મુચકુંદ.	મુચકુંદ.	મુચકુંદ.			મુચકુંદ.					Pterospermum suberifolium.	પિત્તહર. — વિષ. માથાના રોગો.		,,	Sterculiaceae.	પુષ્પ.	પીત સુંદર ફૂલ થાય છે.
૩૪૬	क्षुरक. पुरुष. छिन्नमस्तक. श्रीमान्. तिलक.	તિલક. તલપાપડી.	તિલક.	તિલક.			તિલક.						ઉષ્ણ. રસાયન. કફઘ્ન. કૃમિઘ્ન. — મૂત્રરોગો.		,,		,,	બાગાયત છે.
૩૪૭	बंधुक. मध्याह्निक. बंधुजीव. रक्त.	બપોરિયો.	બંધુકપુષ્પ. દુપારીયું ફૂલ.	દુપહરિયા.				નિતિમલ્લી.				Lauranthus longiflorus.	કફકર. ગ્રાહી. વાતહર. પિત્તહર.		,,	Laurnthaceae.	,,	ફૂલ બહુ સારાં થાય છે.
૩૪૮	ओंड्रपुष्प. त्रिसंध्या. जपा.	૧. રાતી જાસુદ. ૨. ધોળી ,,	૧. જાસવંદી. ૨. જાસુંદી.	જપા.			ઘાસનસ.	મંદારવું.			Show-flower.	Hibiscus Rosa-sinensis. Lin.	ગ્રાહી. કફકર. વાતહર.	જપાતૈલ.	,,		,,	ઘણાં રંગનાં ફૂલ થાય છે.
૩૪૯	रक्तपुष्पा. सिंदूरी. रक्तबीजा. सुकोमला.	[illegible]	શેંદરી. કેસરીઆેાડી.	ગબ્રૂર.			સિંદૂરી.				Ornatto.	Bixa orrellana. Lin.	શીતલ. પિત્તહર. — વમન. વિષ.		,,	Bixineae.	,,	,,

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૩૫૦	अगस्ति. मुनिपुष्प. अगस्त्य. वंगसेन. मुनिद्रुम.	અગથિયો.	અગસ્તા.	હથિયા. હદગા.	બકે.	અગાતિ.		અનીસે.				Sesbania grandiflora.	શીતળ. વાયુકર. કફઘ્ન. પિત્તહર.	અગસ્તિસ્વરસ.	પુષ્પવર્ગ. (ભાવમિશ્ર.)	Leguminaceoe.	પુષ્પ.	આ ઝાડનું શાખ સારૂં થાય છે.	
૩૫૧	अपेतराक्षसी. बहुमंजरी. गौरी. सुरसा. ग्राम्या. सुलभा. तुलसी. शूलघ्नी. देवदुंदुभि.	તુળસી.	તુળસ. તુળશી.	તુલ્સી.	તુલ્સી.	તુલશી.	તુલસી.	તુલશી.	રેહાન્.	ફિલસીમ્હરુત.	Basil.	Ocimum sanctum. Lin.	દીપન. પિત્તહર. કફઘ્ન. વાતહર. મૂત્રકૃચ્છ. રક્તદોષ.		,,	Labiateae.	પત્ર.	આ પત્ર સુગંધી છે. વિષ્ણુને પ્રિય છે.	
૩૫૨	प्रस्थपुष्प. फणिज्जक. मरु. मरुबक. मरुत्. मारुत. फणी. समीरण.	મરવો.	મરવા.	મરુવા.			મરુવા.	રુદ્રજડા.	મર્જંગુસ.	મર્જંજુસ	Marjoram.	Origanum Marjorana. Lin.	દીપન. રૂક્ષ. પિત્તકર.		,,	,,	,,	સુગંધી છે. તુળસી હિંદુને તેમ આ મુસલમાનોને છે.	
૩૫૩	कलपत्रक. दान्त. गंधोत्कट. ब्रह्मजट. तपोधन. मुनिपुत्र. दमनक. विनीत.	ડમરો.	દવણા.	દૌના.			દવના.		અફસંતીન્.		Worm-wood.	Artemisia suversiana.	ઉષ્ણ. વિષ. કોઢ. ચળ. રક્તદોષ.		,,	Compositeae.	,,	સુગંધી છે.	

३५४	अजगंधिका. तुवरी. खरपुष्पा. पर्णासः. तुंगी. बर्बरी.	બર્બરી.	અજગંદ. અજવલા.	બવઇ.			કગોરલે.	કાસ્તુલસી.	બાબુ-ઇ-તુલસી. પલંગમુશ્ક.	ફરંજમુશ્ક.		Ocimum basilicum	શીતલ. દાહકર. દીપન. પિત્તકર. કફઘ્ન. વાતઘ્ન.		〃	Labiateae.	〃	તુળસીનીજ જાતિ છે.
३५५	काठिल्लक. कुठेरक.	તકમરિયાં.										Ocimum pilosum.	〃		〃	〃	〃	〃
३५६	अर्जक. १ वटपत्र. २	૧. રામતુળશી.	૧. રાનતુળસી.	૧. રામતુલ્સી.								१ Ocimum gratissimum. Lin.	〃		〃	〃	〃	〃
३५७	क्षीरी. बहुपाद. ध्रुव. रक्त. न्यग्रोध. वट. फल. वनस्पति. वैश्रवणावास. शृंगी.	વડ.	વડ. વટ.	બર.		આલમરમ્.	આલ.	મરિંગેડુ.	દરખ્તરેશા.	આગ.	Banyan-tree.	Ficus bengalensis. Lin.	શીતળ. ગ્રાહી. કફઘ્ન. પિત્તહર. — મધુ. કષાય. યોનિરોગ.	પંચવલ્કલ. ન્યગ્રોધાદિચૂર્ણ.	વટાદિવર્ગ (ભાવમિશ્ર.)	Urticaceae.	મૂળ. પત્ર. ફૂલ.	મોટું ઝાડ થાય છે, ને મથાળેથી વડવાઇનાં મૂળ પાછાં નીચે ઉતરે છે.
३५८	अश्वत्थ. पिप्पल. गजाशन. बोधिद्रु. चलपत्र.	પીપળો.	પિપ્પલ.	પીપલ.		અરસંમરમ્.	અરલી.	રાવ્ચેટ્ટુ.	દરખ્તલરજાં.		Fig-tree.	Ficus religiosa. Lin.	શીતળ. પિત્તહર. કફઘ્ન. — મધુ. કષાય.	પંચવલ્કલ.	〃	〃	〃	મોટુ ઝાડ છે. વિષ્ણુને પ્રિય છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૩૫૯	कंदराल. गर्दभांड. कपिच्चूत. पलाश. कपीतन. पारीष. कमंडलु. सुपार्श्वक.	પારસપીપળો. ભીંડી.	પિંપરી.	પારસ પીપલ.		પુરશમરમ્.	અરસી.	ગંગારાવી.	પલાસપેપલ.			Thespecia populnea.	કૃમિઘ્ન. વૃષ્ય. કફહર.	પંચવલ્કલ.	વટાદિવર્ગ (આતભિન્ન.)	Malvaceae.	,,	જુઓ અંક ૭.	
૩૬૦	अश्वत्थभेद. नंदीवृक्ष. क्षयतरु. प्ररोही. क्षीरी. वनस्पति. गजपादप. स्थालीवृक्ष.	પેલિયો પીપળો. નાંદરૂખી.	નાંદરૂખ. નાંદરૂખી.									Ficus retusa. Lin.	ઉષ્ણ. સ્તંભક. પિત્તહર. કફઘ્ન. — વિષ. રક્તદોષ.	પંચવલ્કલ.	,,	Urticeceae.	,,	,,	
૩૬૧	उदुंबर. यज्ञांग. जंतुफल. हेमदुग्धक.	ઉમરો.	ઉંબર.	ગુલર.	જગ્નોડુમર.	અતમ્.	અત્તિ.	બાડુંબરું.	અંજીરેઆદમ્.	જમીઝ.	Adam's apple.	Ficus glomerata. Roxb.	શીતળ. કફઘ્ન. પિત્તહર. — વ્રણ.	પંચવલ્કલ.	,,	,,	,,	,,	
૩૬૨	काकोदुंबरिका. फल्गु. मल्पू. अजनेफला.	કાળો ઉમરો.	ઓખાડા.	કઠુંમરી.			કાઅત્તિ.	કાકીબાડુંબરું.	અંજીરદશ્તી.	તન્અરિ.		Ficus hispida. Lin.	બંધક. શીતળ. કફઘ્ન. પિત્તહર — વ્રણ. અર્શ. પાંડુ.		,,	,,	,,	,,	

३६३	अटी. पर्कटी. पर्करी. प्लक्ष.	પીપર.	પીપરી.	પાકરી.			પખુરી.					Ficus virance.	શીતલ. કફઘ્ન. પિત્તહર. —— વ્રણ. યોનિરોગ.		"	"	"	"
३६४	कपीतन. भंडी. भंडीर. भंडील. मृदुपुष्प. शिरोष. शुकाप्रिय.	સરસડિયો.	ધુલાઇ. શિરસી.	સિરીસા.			શિરસ.	શિરીગમ્રાનુ.	નરકિયા.	મુલ્તાનુસરનર.		Albizzia amara.	સોઝા. રતવા. કાસ. વ્રણ. વિષ.		"	Leguminoceae.	"	"
३६५	अश्वकर्णक. कार्श्य. शाल. सर्ज. सस्यसंवर.	મોટો ગળ.	સાલ.	સાકોઇ.				ઉપાડામર.			Sal-tree.	Shorea robusta.	સ્વેદઘ્ન. કફઘ્ન. કૃમિઘ્ન. —— બદ. વ્રણ.		"	Diptero-carpeae.	ઝાડ.	ડામરનું ઝાડ છે.
३६६	अजकर्ण. मरिचपत्रक. शाल. सर्ज्जक.	સર્જ. ધોળોડામર.	ધોર રાળવૃક્ષ.	ઢુદ.								Vateria indica.	"		"	"	"	પ્રમાણતી આકરું થાય છે.
३६७	गजभक्ष्या. रसा. शल्लकी. सुरसा. सुवहा. सुरभि.	દેવીશર. શાળેડુ.	સરૂ.	શાલાઇ.	સળાઇ.		તદીકૂ.					Cupressus glauca.	શીતળ. પિત્તહર. કફઘ્ન. —— અતિસાર. વ્રણ.		"	Myricneeae.	ઝાડ.	પ્રમાણતી છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામ.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૩૬૮	कुंडुरुकी. वल्लकी. बहुस्रवा. महेरुणा.	વિલાયતીશરૂ.	વિલાયતીસરૂ.	,,	,,		,,					Casuarina muricata.	,,		વટાદિવર્ગ (ભાવમિશ્ર.)	Myricaceae.	કાષ્ટ.	,,	
૩૬૯	कृष्णसारा. श्यामा. पिच्छिला. सागुरु. शिंशिपा. भस्मगर्भा. २	સીસમ. ૨. પીળુંસીસમ.	શિંશિપા. ૨. સીસ.	સિસવ.			કબ્બિડુ.	જિટ્ટેરેગુ.		સીસમ.	Black-wood. Sissoo.	Dalbergia sissoo. Roxb.	ઉષ્ણ. ગર્ભપાતક. — કોઢ. મૂત્રરોગ. વમન. રક્તદોષ.	ધૂપેલતેલ.	,,	Connaraceae.	,,	કાળું મજબુત લાકડું સારૂં થાય છે.	
૩૭૦	इंद्रद्रु. नदीसर्ज. ककुभ. नीरवृक्ष. धवल. वीर.	આસુંદરો.	આપટા.	સિરહટા.			અશ્મર.					Bauhinia tomentosa. Lin.	શીતળ. — ક્ષય. વિષ. રક્તદોષ.	અર્જુનઘૃત. વીરતર્વાદિગણ. વીરતર્વાદ્યતેલ.	,,	Leguminoceae.	મૂળ. પત્ર.	સબળો થાય છે. મૂત્રરોગપર સરસ છે.	
૩૭૧	पीतशाल. बंधूकपुष्प. पीतसार. बीजक. प्रियक. सर्जक. असन. २	૧. બીઓ. ૨. ગુંદર. ૧. બીઅલો. ૨. હીરાદખણ.	૧. બીબલા. ૧. હુણી. ૨. ચીનાઈગુંદ.	૧. બીજેસાર. ૨. કમરકસ.		૧. વેંગઇમરમ.	૨. કેપિનહોને.				Kino.	Pterocarpus marsupium. Roxb.	રસાયન. — કોઢ. રતવા. પ્રમેહ. જ્વર. વ્રણ. સોઝા.	અસનાદિયોગ.	,,	,,	,,	લાકડું સારૂં થાય છે.	

३७२	कंटकी. खदिर. गायत्री. दंतधावन. बहुशल्य बालपत्र. यज्ञिय. रक्तसार	૧. ખેર. ૨. ખેરસાર. ૩. કેરડિયો કાથો.	૧. ખૈર. ૩. કાથ.	૧. ખૈર. ૩. કથ્થા.	૧. ખૈર.	૧. વોદલસ. ૧. વોદલમ. ૩. કત્તકાંભુ.	૧. ખૈર. ૩. કાથ.	૧. રવાસુ.	૩. કાત.	૩. કાત.	३ Catechu.	૧ Acacia catechu.	શીતળ. — ચળ. દંતરોગ. ઉધરસ. પ્રમેહ. જ્વર. વ્રણ. સોઝા. પાંડુ. કોઢ.	કાથવટી. ખદિરસારદિવટી. ખદિરારિષ્ટ.	,,	,,	સાર.	કઠણ લાકડું થાય છે. દાતણ થાય છે.	
३७३	कदर. श्वेतसार. सोमवल्कल.	ધોળોખેર. ચીનાઈ કાથો.	ચીનાઈકાથા.	3 ,,	3 ,,	3 ,,	3 ,,		3 ,,	3 ,,	3 ,,	Uncaria gambier. Roxb.	કફઘ્ન. — મુખરોગ. રક્તરોગ.		,,	Rubiaceae.	,,	,,	
३७४	अरिमेदक. इरिमेद. कालस्कंध. विट्खदिर.	દુર્ગંધી ખેર.	ગંધીહિંવર.	ગંધીખૈર.							Sponge-tree.	Acacia farnesiana.	ઉષ્ણ. — મુખરોગ. દંતરોગ. વિષ. વ્રણ.		,,	,,	,,	,,	
३७५	दाडिमपुष्पक. रोहितक. रोही. रोहीतक.	રતરોહીડો.										Rhamnus wightii.	રક્તશોધક. — બરલ.	રોહિતારિષ્ટ.	,,	Rhamneae.	છાલ.	બધે થાય છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૩૭૬	आभा. मोचिनी. किंकिराट. षट्पद. किंकिरात. सपीतक. बबूल.	બાવળ. આકાચિયા.	બાભુળ.	બાબુલ. કિકર.		કરુવેલમ્.	પુલઇ.		મુગિલાં.	અમુગિલાં.	Babul. Gum Arabic.	Acacia arabica.	ગ્રાહી. કફઘ્ન. કૃમિઘ્ન. / વિષ.		વટાદિવર્ગ (બાવળમિશ્ર.)	Leguminaceae.	છાલ.	લાકડું ઉંચું ગણાય છે. દાતણ થાય છે.	
૩૭૭	अरिष्टक. पीतफेनं. अर्थसाधन. फेनिल. कृष्णवर्ण. मांगल्य. गर्भपातन. रक्तबीज.	અરીઠા.	રીઠા.	રીઠા.		પોના-કોટાઇ.		કુંકુડુ.	ફિંદકહિંદી.	બુંદક.	Soapnut.	Sapindus trifoliatus.	ગર્ભપાતક. / ત્રિદોષ.		”	Sapindaceae.	ફળ.	સાબુની પેઠે ન્હાવામાં વપરાય છે.	
૩૭૮	अर्थसाधक. पुत्रजीव गर्भकर. यष्टिपुष्प.	જીયાપોતા.											વૃષ્ય. ગર્ભકર. મૂત્રલ. વાતહર. કફઘ્ન. શીતળ.		”		”	જુવો નં. ૨૧૫.	

३७९	अंगारवृक्ष. तापसद्रुम. इंगुद. तिक्तक.	ઇંગોરિયું.	હિંગણબેટ.	હિંગોટ.	હિંગન.			ગરા.		હિલેલજે.	Delil.	Balanitis Roxburghii.	ઉષ્ણ. કૃમિઘ્ન. / કોઢ. વ્રણ. શૂળ. વિષ.		,,	Cimeruheae.	,,	હિંદુસ્તાન, ઇજિપ્ત વગેરેમાં થાય છે.
३८०	झिंगिनी. प्रमोदनी. झिंगिनी. सुनिर्यासा. झिंगी.	જિંગિની. મુધ. મવેડી.	શિમટી. શેમટી.	જીંગન.	જીવલ.	ઓદિયમરમ્.	ઓરીયમરમ્.					Odina wodier.	ઉષ્ણ. વાતહર. / અતિસાર. વ્રણ.		,,	Anacardinceae.	,,	આમાંથી ગૂંદર નીકળે છે.
३८१	तमाल.	તમાલ. કરમલ. ઓટ.	ઓટ.	ઓદ.					ચકી.			Garcinia xanthochymus.	દાહ. વિસ્ફોટક.		,,	Guttifereae.	,,	ઝાડ સારૂં થાય છે.
३८२	बहुलवल्कल. भूर्जचर्मी. भूर्जपत्र.	ભોજપત્ર.	ભુજપત્ર.	ભુજપત્ર.	ભુજપત્ર.		ભૂર્જપત્ર.				Birch.	Betula Bhojpatra.	કફઘ્ન. પિત્તહર. / રક્તરોગ.		,,	Cupulifereae.	પત્ર.	આ પત્રમાં કાગળની પેઠે લખાય છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામ.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કાનડી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લેટિન.	ગુણ.	ઉપયોગ.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	[illegible] કીંમત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૩૮૩	आपीन. तुन्नक. कच्छक. तुणिक. कान्तलक. तूणी. कुठेरक. नंदिवृक्ष.	તૂણી.	તુન.	તુન.		તુનુમરમ્.						Cedrela Toona. Roxb.	ગ્રાહી. શીતળ. વૃષ્ય. / વ્રણ. રક્તદોષ.		પલાશિવર્ગ (આત્રેય.)	Meliaceæ.	છાલ.	મેહોગનીના જેવું લાકડું આવે છે.	૨૦૭.
૩૮૪	किंशुक. पर्ण. क्षारश्रेष्ठ. याज्ञिय. पलाश. रक्तपुष्पक. ब्रह्मवृक्ष. वातहर. समीद्वर. किंशुकपुष्प. ४ किंशुकफल. ५	૧. ખાખરો. ૨. પીળ. ૩. ગુંદ. ૪. કેસુડાં. ૫. પિતપાપડો.	૧. પળસ. ૩. પળસગોંદ. ૫. પળસપાપડા.	૧. પલાશ. ૨. ઢાક. ૩. પલાશગોંદ. ૫. પલાશપાપરા.		૧. પોરસાન. ૫. મુરુક્કન્‌વિરઈ. ૩. મુરુક્કિન્‌પિશિન્.	૧ મુત્તગ.	૧ મોદુગ.	૧. [illegible]		૧ Bastard Teak.	Butea frondosa. Roxb.	દીપન. વૃષ્ય. સારક. ઉષ્ણ. / વ્રણ. ગોળો. ગુદરોગ. મરડો.		,,	Leguminoseæ.	મૂળ. પત્ર. પુષ્પ.	આનાં ફૂલ કેસુડાં તેનો રંગ હોળીના વખતમાં છાંટે છે.	
૩૮૫	कंटकाढ्या. मोचा. तूलिनी. रक्तपुष्पा. पिच्छिला. शाल्मलि. पूरणी. चिरायु.	શીમળો.	સાંવર.	સેમુલ.	રક્તશીમુલ.	મુલિલવામરમ્.	બુરલદમર.	બુરુગુ.			Silk-cotton.	Bombax malabaricum.	શીતલ. રસાયન. કફકર. પિત્તહર. વાતહર.	શાલ્મલીવેષ્ટકાદિ-ચૂર્ણ.	,,	Malvaceæ.	ગુંદર. મૂળ.	એનું રૂ આવે છે.	૩૮૬.

३८६	पिच्छा. मोचानिर्यास. मोचरस.	मोचास्राव. शाल्मलिनिर्यास. शाल्मलिवेष्टक.	મોચરસ.	સાંવરીચાડીક.	સુપારીઆકુલ.								”	શીતલ. ગ્રાહી. વૃષ્ય. / અતિસાર.	ગંગાધરકવાથ. ગંગાધરચૂર્ણ. વૃધ્ધગંગાધરચૂર્ણ.	”	”	ગુંદર.	શેમળાનો ગુંદ.	३८५
३८७	कूटशाल्मलि. कुत्सितशाल्मलि.	रोचन.	રક્તરોહીડો.	પાંઢરીસાવર. શમીરીહા.	રોહીડો.			મુલગુ.					Eriodendron anfractuosum.	ભેદક. કફઘ્ન. ઉષ્ણ. વાતહર.	રોહીતકચૂર્ણ.	”	”	છાલ.	પશ્ચિમદેશમાં થાય છે. શેમળાની જાતિ જણાય છે.	३८५
३८८	गौर. धट. धव.	धुरंधर. नंदितरु. स्थिर.	ધાવડાં. ધાવડા.	દાભ્રિયા. દાહરા.	ધાવોયા.	ધાવોયા.	વક્ષધનગ. વકેલાહ.						Anogeissus latifolia.	પ્રમેહ. અર્શ. પાંડુ.		”	Combretaceae.	ગુંદર.	ડુંગરી વગેરેમાં થાયછે.	
३८९	गोत्रवृक्ष. धनुर्वृक्ष.	धन्वंग. सुतेजन.	ધામણ.	ધામણ. ધામની.	ધામની.	ધામની.							Grewia teliaefolia.	કફઘ્ન. પિત્તહર. / વ્રણ.		”	Tiliaceae.	છાલ.	સઘળે થાય છે.	
३९०	अपत्र. करीर. क्रकर.	ग्रंथिल. मरुभूरुह.	કેરડા. કેર.	નેપતી.	કરર. કરીલ.			ત્રિખપતિગે.	કબર.	કીરાક.	કબાર.	Caper.	Capparis spinosa, Lin.	સ્વેદલ. ઉષ્ણ. ભેદન. કફઘ્ન.		”	Capparideae.	મુળની છાલ.	આર્દ્ર ભાગમાં થાય છે.	

નંબર	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કાનડી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
૩૬૧	खरच्छद. भूनवास. पीतफलक शाखोट.	શાખોટ સાગ.	સાગ.	સાગવન.			તેગુ.		હિંદીસાજ.	હિંદીશાજ.	Teak.	Tectona grandis.	કફઘ્ન. વાતકર. — અર્શ.		વડાહિયાં (આમલિક્ષ).	Verbenaceae.	સાર.	[illegible] સાગ.	૪૦૦
૩૬૨	अश्मरिघ्न. वरण. कुमारक. वरुण. तिक्तशाक. सेतु.	વાયવરણું.	વાયવરણી.	બરુન.		નરવાળા.	મદવસે.					Crataeva religiosa.	પિત્તકર. ભેદક. ઉષ્ણ. — મૂત્રકૃચ્છ્ર. પથરી.	વરુણકલ્પ. વરુણઘૃત. વરુણતૈલ. વરુણાદિક્વાથ. વરુણાદિગણ.	"	Capparideae.	પત્ર. છાલ.	મલબાર, મદ્રાસ બાજુ આદિકાળમાં થાય છે.	
૩૬૩	कटभी. मधुरेणु. कटंभर. स्वादुपुष्प.	કટભી. વાયુંબાં.	વાકુંભા.	કુંભી. કરમલ.		વેલ્લાલ.						Careya arborea.	પ્રમેહ. અર્શ. વ્રણ. કોઢ.		"	Myrtaceae.	છાલ.	દીસાની જાતિ છે.	૪૧૬
૩૬૪	अंबुशिरोषिका. दुर्बला. शिरोषिका. शिंशिणिका.	વાગસરસડિયો.	વાઘશિરણી.	હિંગિણિકા.									ત્રિદોષ. વિષ. કોઢ. અર્શ.		"			અપ્રસિદ્ધ છે.	

३९५	क्षारवृक्ष. क्षारश्रेष्ठ. गोलिह. गोलीढ. मोक्ष. मोक्षक.	જંઘરિયો ખાખરો. મરખો.	મોકડી. મોખા.	ફરવાહ.			મોખદલાઇ.					Butea parviflora.	ગ્રાહી. ઉષ્ણ. વાતહર. કૃમિઘ્ન.		,,	Leguminoceae.	પત્ર.	પહાડમાં થાય છે.	
३९६	केशहंतृफला. तुंगा. मंगल्या. शिवा. लक्ष्मी. शामी. सक्तुफला.	ખીજડો.	શમી. શેમી.	ફાકર.			બની.	શમી.				Acacia pinnata.	શીતલ. રેચક. કફઘ્ન. કૃમિઘ્ન.		,,	,,	છાલ.	દાંતના દુખાવા ઉપર પત્તો ચવાય છે.	
३९७	शमीर.	ખીજડી.	શમી.	સમી.			કાબલિ.	શમી.				Acacia suma.	,,		,,	,,	,,		
३९८	बृहत्त्वक्. विशालत्वक. विषमच्छद. शारद. सप्तपर्ण.	સાતિન.	સાતિન.	છાટીયાન.	છાટીન.	એઝીલૈપ્પાલઇ.	એલેલેગ.					Alstonia scholaris.	દીપન. સારક. કફઘ્ન. વાતહર. | વ્રણ.		,,	Apoocynacene.	છાલ.	આમાંથી ડીટેઇન નીકળે છે.	
३९९	तिनिश. नेमी. वंजुल. रथद्रु. स्यन्दन.	તિનિશ. મીંઢોહરમો.	તિવસ.	તિન્સુના.								Ougenia dalbirgia.	કફઘ્ન. પિત્તહર. | કોઢ. પ્રમેહ. વ્રણ.		,,	Leguminoceae.	મૂળ.	મોટું ઝાડ છે.	
४००	खरच्छद. नरदारु. द्वारदारु. भूमिसह.	સાગ.	સાગવાન.	સાગૂન.	સેગૂન.	તેકકુમરમ્.			સાજ.		Teak.	Tectona grandis. Lin.	શીતળ. પિત્તહર.		,,	Verbenacene.	કાષ્ઠ.	ઇમારત બાંધવામાં વપરાય છે.	૩૫૧.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૪૦૧	आम्र. माकंद. कामांग. रसाल. पिकवल्लभ. सहकार. मधुदूत. सौरभ. ——— आम्रपुष्प. १ बालाम्र. २ तरुणाम्र. ३ शुष्काम्रत्वचा. ४ पक्वाम्र. ५ आम्रबीज. ६ आम्रपल्लव. ७	આંબો. ૧. મોર. ૨. ખાખટી. ૩. કાચીકેરી. ૪. સુકવેલી કેરીની છાલ. ૫. પાકી કેરી. ૬. ગોટલી. ૭. પાનાં.	આંબા. આંબોશી. અંબોશી. ૬. આંબાબાઠા.	આંબ. આમ.		માંગમરમ્.	માવિનફલ.	મામીડી ચેટ્ટુ.	નગ્રુઝક.	અંબાજ.	Mango.	Mangifera indica. Lin.	શીતલ. ગ્રાહી. વાયુકર. પિત્તકર. ——— રક્તદોષ. ઉદરરોગ. નેત્રરોગ. મળબંધ. છાતીના-રોગો. અતિસાર. ત્રિદોષ. વિષમ-જ્વર. પ્રમેહ. મૂત્રરોગો.	આમ્રખંડ. આમ્રરસ.	આમ્રાદિફલવર્ગ. (ભાવમિશ્ર.)	Anacardiaceae.	ફળ.	આંબાની જાતિઓ. ૧. આફુસ ૨. પાયરી. ૩. કાવસજી પટેલ. ૪. જનછોડ. ૫. પાખરિયા. ૬. પન્હાળા. ૭. બોરસા. ૮. ફેરમાડીન. ——— કાચીકેરીનું અથાણું (રાઇતી) થાય છે.	૩૩.
૪૦૨	आम्रातक. पीतन. कपीतन. मर्कटाम्र.	જંગલી આંબો. અંબેડાં.	આંબાડા.	અંબાડા.			આંબોડેય.	આમટે.				Spondias mangifera.	વાતહર. સારક. કફકર. વૃષ્ય. બંધક.		”	”	”	ઝાડ મોટું થાય છે.	

४०३	आम्रात. राजपुत्रक. कामांग. राजाम्र. टंक.	કાચરસ.										શીતળ. ગ્રાહી. / પિત્ત. વાયુ.		,,	,,	,,	ખાટી કેરીઓ તે મીઠી પણ થાય છે.	
४०४	कोशाम्र. क्षुद्राम्र. क्षामिवृक्ष. सुकोशक.	હલકો આંબો.										ગ્રાહી. વાતહર. પિત્તહર. દીપન. કફઘ્ન.		,,	,,	,,	જંગલી આંબો છે.	
४०५	अतिबृहत्फल. कंटकीफल. पणस. पनस.	ફણસ.	કટહલ.	કંડલ.		પિલા.	હલસીનહણ્ણું.	પનસફાયા.			Jack.	Artocarpus integrifolia. Lin.	શીતળ. વાતહર. પિત્તહર. કફકર. વૃષ્ય.		,,	Urticaceae.	,,	આ પણ સર્વત્ર થાય છે.	
४०६	क्षुद्रपनस. डहु. लकुच.	ક્ષુદ્રફણસ.	ચોતંબ્બા. લકુર.	લકુચ. લકુર.	માહાર.							Artocarpus Lacoocha. Roxb.	ઉષ્ણ. ગ્રાહી. વીર્યહર. અગ્નિહર.		,,	,,	,,	જંગલી થાય છે.	
४०७	अंशुमत्फला. मोचा. कदली. वारणबुसा. रंभा.	કેળ.	કેળ. કદલી.	કેલા.	કાલા.	વઝૈપક્રમ.	કદલી.	ચક્રાકેલી.	તના.	મોઝ. તલા.	Plantain.	Musa paradisiaca. Lin.	શીતળ. ગ્રાહી. કફઘ્ન. પિત્તહર. વાતહર. / ક્ષય.		,,	Scitamineae.	,,	પ્રસિદ્ધ છે.	४०८

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૪૦૮	कदलीबीज.	કેળનાબી.									,,	,,	,,		આમ્રાદિવર્ગ (આમ્રમ્.)	,,	,,	કેળનાં ફળનાં બીજ છે.	
૪૦૯																		કેળની જાતિઓ. ૧. સોન કેળ. ૨. રાય કેળ. ૩. કન્હેરાત કેળ. ૪. મણી કેળ. ૫. અંગેલ કેળ. ૬. લીલીઆરકી. ૭. ભાગળી કેળ. ૮. સોનાઈ કેળ. ૯. ગુછ કેળ. ૧૦. લોહલી કેળ.	૪૦૭
	अमृतकदली. १	૧ અમૃત કેળ.											,,		,,	,,	,,		
	चंपककदली. २	૨ ચંપા કેળ.											,,		,,	,,	,,		
	मर्त्यकदली. ३	૩ મર્ત્ય કેળ.											,,		,,	,,	,,		
	माणिक्यकदली. ४	૪ માણેક કેળ.											,,		,,	,,	,,		

४१०	गोरक्षकर्कटी. चिर्भिट. क्षेत्रदुग्ध.	ચીભડું. આરિયું.	ચિભૂડ. ચિભડ.	ચિભાડ. ચિભૂડ.				ખુરરંગપંડુ.			Melon.	Cucumis melo, Lin.	પિત્તહર. કફઘ્ન. ગ્રાહી.		”	Cucurbitaceæ.	”	આનું શાક થાય છે.
४११	कूर्चशीर्षक. नालिकेर. तुंग. लांगली. तृणराज. सदाफल. दृढफल. स्कंधफल.	નાળિયેર.	નારળ. નારળી.	નારિયળ.	નારિકેલ.	તેંગામરમ્.	નારિયલ.	ટેંકાયા.	નારીગલ.	નારીલ્લ.	Coconut.	Cocos nucifera. Lin.	શીતળ. ગ્રાહી. વાતહર. પિત્તહર. — મૂત્રરોગ. રક્તદોષ.	નાલિકેરખંડ. નારિકેરક્ષાર. બૃહન્નાલિકેરખંડ.	”	Palmeæ.	”	જાતિઓ: ૧. ધાણી. ૨. લીલી. ૩. રાતી. ૪. કિરમજી. ૫. ગોળપત્ર. ૬. લાંબી. ૭. તંજાવરી. ૮. છીયા. ૯. મોરીગાળ. ૧૦. નાનીગોળ. ૧૧. તેલધાર. ૧૨. નર. ૧૩. ગોવાગરી. ૧૪. પાલમકોરી. ૧૫. કાળી. ૧૬. બોટક.
४१२	कालिंद. कालिन्द. कृष्णबीज. सुवर्चल.	તરબુચ.	તરબૂજ.	તરબૂચ.	તરમુજ.	પિચ્ચપુલમ્.	કૈડે.	તરબુજં.	હિંદવાના.	[illegible]	Watermelon.	Citrullus. vulgaris.	ગ્રાહી. શીતળ. પિત્તહર. વીર્યહર.		”	Cucurbitaceæ.	”	ઉનાળામાં ખવાય છે. ગળ્યું લાગે છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ	વિશેષ હકીકત.	શેરો.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૪૧૩	खर्बूज. दशांगुल.	તળિયાં. ખર્બુજ. સકરટેટી.	ખરબુજ.	ખર્બુજ.			પરંજસોતે.		ખુરબુઝ.	બિતિખ.		Citrullus amara.	મૂત્રલ. શીતળ. વૃષ્ય. પિત્તહર. વાતહર.		આમ્રાદિફલવર્ગ (ભાવમિશ્ર.)	Cucurbitaceæ.	ફળ.	આનું શાખ થાય છે, તેમજ એકલું ખાંડ નાખી ખવાય છે.	
૪૧૪	कंटाकिफल. सुधावास. त्रपुस. सुशीतल.	ત્રપુસ કાકડી.	કડુનોળી કાંકડી.	ત્રપુસ.			તસેંયકાયિ.	એકુબુડંગ.				Cucumis amara.	તૃષા. ગ્લાનિ. દાહ. પિત્ત.		”	Bignoniaceæ.	”	શાખ થાય છે.	
૪૧૫	क्रमुक. पूगी. गुवाक. पूगीफल. घोंट. उद्वेग. पूग.	સોપારી.	પોફળી. સુપારી.	સુપારી.	સુપારી.	કુમુગુ. પકુ.	અડકેયહેસરુ.	પોકાકાયા.	પુપલ.	ફુફલ.	Betelnut.	Areca catechu. Lin.	શીતળ. પિત્તહર. દીપન. કફહર.	પૂગપાક.	”	Palmeæ.	”	જમ્યા પછી ભૂકો કરી ખવાય છે.	
૪૧૬	ताल. महोन्नत. तृणराज. लेखपत्र.	તાડ.	તાલ. તાડ.	તાલ.	તાલ.	પનાઇમરમ્.			તાલ.	તાર.	Palm.	Borassus. flabelliformis.	પિત્તહર. મૂત્રલ. કફહર. વૃષ્ય.		”	”	”	આનાં ફળ તાડ ફળ કહેવાય છે. તેમાંથી તાડી બને છે.	

૪૧૭	૪૧૮	૪૧૯	૪૨૦
कपित्थ. दधिफल. कपिप्रिय. दंतशठ. दधित्थ. पुष्पफल.	त्वक्सुगंध. नारंग. नागरंग. मुखप्रिय.	आसितका- तिंदुक. रक. स्फूर्जक. कालस्कंध.	क्षुद्रजंबू. नादेयी. जलजंबुका. सूक्ष्मपत्रा.
કોઠ.	નારંગી.	ટીંબરૂ. ટીંબરવો.	ક્ષુદ્રજાંબુ.
કવઠ. કવિંઠ.	નારંગી.	ટેંભુર્ણી.	જાંબા.
કોવિત. કવિથ.	નરંજ.	ગાબ.	
કઠબેલ.	કામ્લાનેબુ.	ગાબ.	
વિલંપઝમ્.		તુંબિલિક્કઇ. પનિચેકઇ.	
બેલલુ.	માધવલા.	રુંબરુ.	દોંડુનિરલુ.
બેલાંગાકાયા.	દયાકાયા.	અબનુસ.	નીરનેરડી.
	નારંજ.		
	નારંજ.		
Elephant apple. wood-apple.	Orange.	Lign-appel.	
Furonia elephantum.	Citrus aurantium. Lin.	Diospyros Embryopteris.	Eugenia Jambos.
ગ્રાહી. વાતહર. પિત્તહર. — તૃષા.	દીપન. વાતહર. ઉષ્ણ. સારક. —	ગ્રાહી. વાતલ. શીતળ. — પ્રમેહ.	ગ્રાહી કફઘ્ન. પિત્તહર. — દાહ. રક્તદોષ.
કપિત્થાષ્ટકચૂર્ણ.			જાંબવાણું.
,,	,,	,,	,,
Rutaceæ.	,,	Ebenanceæ.	Myrtaceæ.
,,	,,	,,	,,
ચટણીમાં નંખાય છે.	મીઠાં લીંબૂ છે.	મીઠાં ફળ છે તે ખવાય છે.	ખવાય છે. ગાળી નાખવાનો ગુણ તેમાં મુખ્ય છે.
		૩૫૩	૪૨૨

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	આરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
४२१	कपीलु. अक्षक. कार्केंदु. दीर्घपत्रक. कालातिंदुक. मर्कटतिंदुक. कालपीलुक. विषतिंदु. कुलक.	ઝેરકોચલું.	કાજરા.	કુચિલા.	કુચિલા.	એટ્ટિકોટ્ટાઇ.	કાંજીવાર.	મુષ્ટિવિત્તન.	અઝારકી.	અઝારકી.	Nux vomica.	Strichnos Nuxvomica. Lin.	શીતળ. વાયુકર. કેફી. કફઘ્ન. પિત્તહર.		આમ્રાદિફલવર્ગ. (ભાવમિશ્ર.)	Leguminoceæ.	ફળ.	પૌષ્ટિક તથા સર્વ ગુણોવાળું છે.	
४२२	नंद. राजजंबू. फलेंद्रा. सुरभिपत्रा. महाजंबू. महाफला.	મોટાં જાંબુ.	જાંબુલ.	જામુન.	કાલાજામ.	નાવલ.	નિરલુ.	પેદ્દાનેરડી.				Eugenia jambolana.	ગ્રાહી.	જંબ્વાદિતૈલ. જંબ્વાદિરવરસ.	"	Myrtaceæ.	"		४२०.
४२३	अजप्रिया. कोलि. कर्कंधू. कोली. कुहा. बदरी. मयकंटका. विषमी.	ચણિયુંબોર.	બોર.	બેર			કિરચરતરુ.	રેગુપંડુ.	સિન્જિદીજીલાની.	ઉનાબ.	Jujube.	Zizyphus vulgaris.	શીતળ. ભેદક. વૃષ્ય. પિત્તહર. ગ્રાહી. ક્ષય. તૃષા.		"	Rhamneæ.	"	મીઠાં ફળ છે તે ખવાય છે.	
४२४	कुवल. फेनिल. कोल. बदर. घोंटा.	બોર.	"	બેરી.			યેરનુ.	રેગુચેટુ.	કુનાર.	ગબીર.	"	Zizyphus jujuba.	"	બદરીમૂલકલ્ક.	"	"	"	"	

४२५	पानीयामलक. प्राचीनामलक.	જળઆંમળાં.	જંગમ.	પનિયાળા.								Flacurtia cataphracta. Roxb.	જ્વર. ત્રિદોષ.		,,	Bixineae.	,,	આમ્રલિક જેવાં છે.	
४२६	कोमलवल्कला. पांडु. लवली. सुगंधमूला.	કરમારેચડી. ખાટી આમળી.	રાયઆંમળી.	કરમારેચડી.								Cicca disticha.	કફઘ્ન. પિત્તહર. — અર્શ. પથરી.		,,		,,	આની છાલ ખવાય છે.	
४२७	करमर्द. सुषेण. कृष्णपाकफल.	કરમદાં.	કરવંદ.	કરોંદા.	કરેંચા.	કસકા.	કરિજીગે.	વાકા.				Carissa. carundas. Lin.	ઉષ્ણ. કફઘ્ન. — રક્તપિત્ત.	કરમદાંનીચટણી.	,,	Apocynaceae.	,,	કાચાં ખાટાં તથા પાકાં ગળ્યાં થાય છે.	
४२८	करमर्दिका	નાના કરમદાં.	કરોંદા.	કરૌંદા.								Dioscorea bulbifera. Lin.	,,		,,	Dioscorineae.	,,	,,	
४२९	खरस्कंध. पियाल. चार. बहुलवल्कल. तापसेष्ट. राजादन. धनुःपट. सन्नकद्रु	ચારોળી.	ચારોળી. ચાર.									Buchanania latifolia. Roxb.	પિત્તહર. કફઘ્ન. સારક. — જ્વર. દાહ.		,,		,,	તેલનો છે, તે ખાવ વગેરેમાં પડે છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામ.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૪૩૦	क्षीरिका. राजन्या. फलाध्यक्ष. राजादनी.	રાયણ.	રાંજણ. ખિરણી.	ખીરી.	ક્ષીરખેજુર.	પલ્લા.	રેયણી. [illegible]					Mimusops hexandra. Roxb.	વૃષ્ય. શીતલ. / ક્ષય. ત્રિદોષ.		આમ્રાદિફલવર્ગ (ભાવમિશ્ર)	Sapotaceae.	,,	મીઠું ફળ તે ખવાય છે.	
૪૩૧	कटकी. यज्ञवृक्ष. ग्रंथिल. स्रुवावृक्ष. विकंकत. स्वादुकंटक. व्याघ्रपाद.	વીકળો.	બેહેકળ.	કંટાઈ.			હલુમાલિગા. ગાંઢેરુ.					Celastrus montana.	સર્વદોષ-હર.		,,		,,		
૪૩૨	गालोड्य. पद्मबीज. पद्मकर्कटी. पद्माक्ष.	કમળકાકડી.	કમળકાકડી.						બાકલેહિંદ.		Coptic bean.	Nelumbium speciosum.	શીતળ. ગ્રાહી. વૃષ્ય. કફઘ્ન. વાતહર.		,,	Nymphiaceae.	પુ૦.	નં. ૩૧૩ જુવો.	૪૩૫.
૪૩૩	पद्मबीजाभ. माखान्न. पानीयफल.	મખાના.		મખાના.	મીઢાગીચ.							Euryale ferox.	,,		,,	,,	,,	કમળનાં બીજ છે.	

४३४	अलफल. शृंगाटक. त्रिकोणफल.	શીંગોડાં.	શિંગાડે.	સિંઘાડા.			સિંઘાડે.		શૃંગાટકમ્.		Water caltrop.	Trapa bispinosa.	શીતળ. વૃષ્ય. વાતહર. કફકર. પિત્તહર.		,,	,,	,,	આના લોટની પુરી બને છે.
४३५	कुमुदबीज. कैरविणीफल. कुमुद्वतीबीज.	પોયણાંનાં બીજ.											શિતલ.		,,	,,	,,	જુવો નંબર ૩૧૩-૪૩૨.
४३६	गुडपुष्प. मधूक. मधुष्ठील. वानप्रस्थ. मधुस्रव.	મહુડાં.	મોહા.	મોહવા. મોહુવા.	મૌઆ.	ઇલુપ્પૈ.	મહુવાચે.	ઇપ્પ.	ઇરુપ્પેગુલ્યચેટ્ટુ.		Elloopa tree.	Bassia latifolia. Roxb.	શીતલ. વૃષ્ય. વાતલ. પિત્તલ.	મધુકાદિક્વાથ. મધુપાક તૈલ. મધુકસારાદિનસ્ય. મધૂકાદિહિમ.	,,	Sapotaceae.	,,	આમાંથી દેશી દારૂ બને છે.
४३७	मधूलक.	જંગલમહુડાં.	જંગલમોહા.	ડોલ.			જંગલમહુડે.		યાકો.			Bassia longifolia.	,,		,,	,,	,,	,,
४३८	अल्पास्थि. परुष. परापर. परुषक.	ફાલસાં.	ફાલસે.	ફાલસા.			ચેટ્ટુલાગાલ.		ફાલસા.	ફાલસા.		Grewia asiatica. Lin.	પિત્તલ. શીતલ. ગ્રાહી. / જ્વર.	ફાલસાનું શરબત.	,,		,,	મીઠાં ફળ ખવાય છે. શરબત બને છે.

નંબર.	संस्कृत नामो.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૪૩૯	क्रमुक. ब्रह्मदारु. तूत. स्थूल. पूग.	શેતુર.	તૂત.	તૂત.					શાહતૂત.	તુતહામીઝ.	Mulberry.	Morus indica.	સારક. શીતલ. પિત્તહર. વાતહર.		આમ્રાદિફલવર્ગ (ભાવમિશ્ર.)	"	ફળ. પત્ર.	આમાં રેશમનો કીડો રેશમ બનાવે છે.	
૪૪૦	करक. दाडिम. दंतबीज. लोहितपुष्पक.	દાડમ.	દાડીમ. ગુલનાર.	અનાર.	દાલિમ.	માદલંઇ. પુમદલંઇ.	દાળિંબ.	દાનિંમાકાયા.	ગુલનાર.	ગુલનાર.	Pomegranate.	Punica granatum. Lin.	વૃષ્ય. જ્વર. દાહ. ત્રિદોષ. મરડો.	દાડિમાદિચૂર્ણ. દાડિમાદ્યઘૃત. દાડિમવટી. દાડિમાષ્ટક.	"	Lythraceae.	"	ખાટાં અને મીઠાં એમ બે જાત છે.	
૪૪૧	उद्दाल. बहुवारक. बहुवार. शीत.	નાનીગુંદી.	ભોકર.	લસોડા.	બહુઆર.	નરુવિલિ.	ચેલ્લુ.	નાકેર.	સપિસ્તાન.	મુખેતાક.	Sibesten-plum.	Cordia myxa. Lin.	વિષ. વિસ્ફોટક. વ્રણ. સ્તવા.	ગુંદાનું અથાણું.	"	Boragineae	"	મીઠાં ફળ છે તે ખવાય છે. ગુંદ થાય છે.	
૪૪૨	पिच्छिल. शेलु. भूतवृक्षक. श्लेष्मातक.	મોટીગુંદી.	ભોકરશેલવટ.	ગુંદની.			ગોડિલ્લી.	ચુકકેર.	"	દિબ્ક.		Cordia obliqua.	"		"	"	"	નાનાં ફળ થાય છે.	
૪૪૩	अंबुप्रसाद. पयःप्रसादि. कतक.	નિર્મળી.	નિવળી.	નિર્મળી.	નિર્મળી.	તેત્તન્કોત્તઇ.	ચિલ્લકાયિ.					Strychnos potatorum. Lin.	વાતહર. કફઘ્ન. શીતળ.	સ્નેહનીરસક્રિયા.	"	Loganiaceae.	"		

४४४	गोस्तनी. मृद्वीका. द्राक्षा. स्वादुफला. मधुरसा. हारहूरा.	१. ગોળીદ્રાખ. २. લીલીદ્રાખ.	१. દ્રાખ.	१. અંગુર. २. કિસમિસ.		१. કિસમિસપઝમ્.	१. ગોસ્તનદ્રાક્ષે. २. મિડ્ડુદ્રાક્ષે.	१. દ્રાક્ષ. २. કિસમિસ.	१. અંગુર. २. મુનક્કા.	१. મિરદ્રીક્ષાંતરી. २. દ્રક્ષવલ્લી.	१. Grapes. २. Raisin.	Vitis vinifera. Lin.	ભેદક. શીતળ. મૂત્રલ. વાતલ. વૃષ્ય. રુચ્ય. —— મૂત્રરોગ.	દ્રાક્ષાદિક્વાથ. દ્રાક્ષાદિઘૃત. દ્રાક્ષાદિચૂર્ણ. મહાદ્રાક્ષાદિક્વાથ. દ્રાક્ષાસવ.	,,	Ampelidiæ.	ફળ.	મનાય છે. ગળી છે તેમાંથી મદ્ય બને છે.	
४४५	काककर्कटी. मृदुच्छंदा. दुरारोहा. स्कंधफला. भूमिखर्जूरिका. स्वाद्वी.	ખજૂરી.	ખજૂરી.	ઈચડ.	ઈચડ.	ઈચ્ચંચેટિ.	ઈચલુ.	ઈતચેટ્ટુ.	ખુર્માતર.	ઈંતમ્.	Date palm.	Phœnix sylvestris. Roxb.	શીતલ. ગ્રાહી. વૃષ્ય. —— ક્ષય. રક્તપિત્ત. જ્વર.	ખજૂરવાણું.	,,	Palmeæ.	,,	ખજૂરીની પેશીઓ મસાલ માટે બનાવાય છે.	४४६
४४६	पिंडखर्जूरिका. १ छोहारा. २	१. ખુરમાખારેક. २. છુહારી. ,,					પિંડખર્જૂર.	ખર્જૂરપંડુ.	ખુર્માખુશ્ક.		,,	१. Phœnix dactylifera.	१. ,, २. ,,		,, ,,	,, ,,	,, ,,	ખરું ખજૂર.	४४५
४४७	दलहीनफला. मृदुला. सुलेमानी.	સુલેમાની ખારેક.							સુલેમાની.		,,	Phœnix montana.	શ્રમ. દાહ. રક્તદોષ.		,,	,,	,,	આ જરદાળુ હોય?	
४४८	नेत्रोपमफल. वातादि. वातवैरी.	१. મીઠી બદામ. २. કડવી બદામ.	१ } २ } બદામ.	१ } २ } બાદામ.		१. બાદમ્‌કોટ્ટા. २. કય્પુબાદમ્‌કોટ્ટા.			१. બાદામ. २. તલ્ખબાદામ.	१. લૌઝહલ્વ. २. લૌઝમુર.	१. Sweet Almond. २. Bitter ,,	Amygdalus communis. Lin.	વાતહર. વૃષ્ય. પિત્તહર. કફકર.	બદામપાક.	,,	Rosaceæ.	,,	તેલની છે. મગજ પુષ્ટિ કરે છે. પાકોમાં પડે છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કાનડી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લૅટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	[illegible]	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૪૪૯	बदर. सिंचितिका मुष्टिप्रमाण फल सेव.	સેવફળી.	સેવફળી.	સેવ.					સેબ.	તુફાહ.		Pyrus malus.	વાતહર. પિત્તહર. કફકર.	શરબત.	[illegible]	Rosaceæ.	ફળ.	મીઠાં પણ આવે છે, ખાટાં પણ આવે છે.	
૪૫૦	अमृतफल.	નાસપાતી.											રૂચ્ય. / ત્રિદોષ.	,,	,,		,,	,,	
૪૫૧	गुलफल. शीतफल. पीलु. स्रंसी.	પીલુ. ખારીજાળ.	પીલુ.	પીલુ.	ઝાલ.	ઉકાયમારમ્.	[illegible]		દરખ્તેમિસ્વાક.	અરાક.		Salvadora persica.	પિત્તલ. ભેદક. કફઘ્ન. વાતહર. / ગોટો.		,,	Salvadoraceæ.	,,	,,	
૪૫૨	अक्षोट. शैलभव. कर्पराल.	પહાડી પીલુ. અખોડ.	જંગલી અખોડ.	જંગલી અખોટ.			હિંદુપીલુ.		ચારમગજ.	[illegible]	Belgaum walnut.	Aleurites Mollueкana.	કફકર. પિત્તકર.		,,	Euphorbiaceæ.	,,	જંગલી છે.	
૪૫૩	फलपूरक. मातुलंग. बीजपूर. रुचक. मधुकर्कटी. मधुर.	બીજોરૂં.	મહાળુંગ.	બિજોરા.			માદલા.	[illegible]	તુરંજ.	ઉત્રંજ.	Citron. Lemon.	citrus acida.	દીપન. પિત્તહર. / શ્વાસ. ઉધરસ. તૃષા.		,,	Rutaceæ.	,,	બીજોરાની જાતિ છે. ઇડરમાં પાકે છે.	૪૫૪-૪૫૫-૪૫૬-૪૫૭-૪૫૮.

४५४	अंबीर. जंभीर. दंतशठ. जंभल. जंभ.	લાંબું લીંબુ.	થોરનિંબુ.	રાજનિંબુ.			કચિલ.	જંબિર.			”	”	વાતહર. કફઘ્ન. — શ્વાસ.	શરબત.	”	”	”	ખોરાકમાં વપરાય છે.	૪૫૩–૪૫૫–૪૫૬–૪૫૭–૪૫૮.
४५५	निंबुक. निंबूक. निंबू.	ખાટાં ગોળ લીંબુ.	લઘુનિંબુ.	નિંબુ.				નિમ્મપંડુ.	લિમુનેતુશ.	લિમુનેહામીઝ.	”	”	”	શરબત.	”	”	”	”	૪૫૩–૪૫૪–૪૫૬–૪૫૭–૪૫૮.
४५६	मिष्टनिंबूकफल.	મીઠાં લીંબુ.	સંતરાં. ચકોતરાં.	મિઠેનિંબુ.			કિનિલિ.		લિમુનેશોરૂ.	લિમુનેહિલુ.	”	”	વાતહર. પિત્તહર. કફહર.	શરબત.	”	”	”	”	૪૫૩–૪૫૪–૪૫૫–૪૫૭–૪૫૮.
४५७	कर्मरंग.	કમરખ.	કરમળ. કરંબેળ.	કરમલ. કમરખ.								Averrhoa carambola Lin.	ગ્રાહી. કફઘ્ન. વાતહર.		”	”	”	”	૪૫૩–૪૫૪–૪૫૫–૪૫૬–૪૫૮.
४५८	अम्लिका. अम्ला. अम्ली. काचतिंतिडी. चिंचा. चिंचिका. चुक्रा. चुक्रिका. तिंतिडी. दंतशठा.	આંબલી.	ચિંચ.	ઇમ્લી.	ટેંકલ.	પુલિયમપળમ.	હુણિસે.	ચિંતાચેટુ.		તમરહિંદી.	Tamarind.	Tamarindus indica. Lin.	વાતહર. પિત્તહર. સારક.	આંબલવાણું.	”	Leguminoceæ.	”	પ્રસિદ્ધ છે.	

નંબર	સંસ્કૃત નામો	ગુજરાતી	મરાઠી	હિંદી	બંગાળી	તામીલ	તેલુગુ	કાનડી	ફારસી	આરબી	અંગ્રેજી	લેટીન	ગુણ	ઉપયોગ	વર્ગ	કુદરતી વર્ગ	ઉપયોગી ભાગ	વિશેષ હકીકત	રીમાર્ક
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
४५९	अम्लवेतस. चुक्र. शतवेधि. सहस्रनुत.	આમલવેત.	ચુકા.	અમલબેત.					ચૂકે.		Sorel.	Acido zeyfolia.	ભેદક. દીપન. પિત્તકર. — શૂળ. આફરો. શ્વાસ.		આમ્લિકાવર્ગ (ઓક્ઝેલિડી.)		ફળ.	શીંગની ભાજી છે. દમમાં વપરાય છે.	[illegible]
४६०	अम्लवृक्षक. चुक्र. तिंतिडीक. वृक्षाम्ल.	કોકમ. આમસુલ.	કોકમ. આમસોલ.	વિષાંબીલ.			તિન્તિડીક.				Cocoa-butter.	Garcinia indica.	ઉષ્ણ. વાતહર. કફકર. પિત્તલ. રુચી — અર્શ. મરડો.	મુકતૈલ.	"	Guttiferæ.	"	આના બીજમાંથી [illegible] તરીકે ખે છે. તેલ બને છે.	
४६१	कनक. तपनीय. कांचन. महारजत. कार्तस्वर. शातकुंभ. कुलधौत. सुवर्ण. गांगेय. स्वर्ण. चामीकर. हाटक. जातरूप. हेम. जांबूनद.	સોનું.	સોને.	સુના.			સ્વર્ણ.	બંગાર.	તિલા.	ઝહબ.	Gold.	Aurum.	શીતલ. વૃષ્ય. રસાયન — વિષ. ક્ષય. ઉન્માદ. ત્રિદોષ. જ્વર. શોષ.	સુવર્ણવસંતમાલતી. પૂર્ણચંદ્રોદયરસ. મૃગાંક પોટલીરસ. હેમગર્ભપોટલીરસ	ધાતુવર્ગ (મેટલ્સ.)			ખનિજ ધાતુ છે.	

४६२	चंद्रकांति. तार. रजत. रूप्य. सितप्रभ.	રૂપું.	રૂપે.	ચાંદી.			વેલ્લિ.	વેંડી.	નુકરા.	ફિદ્દા.	Silver.	Argentum.	શીતળ. સારક. વાજીકર. વાતહર. પિત્તહર. / પ્રમેહ.	તારાદિરસ.	,,			રુદ્રનાં અશ્રુ છે.	
४६३	उदूंबर. औदुंबर. ताम्र. म्लेच्छमुख. रविप्रिय. शुल्क.	ત્રાંબું.	તાંબે.	તાંબા.			તામ્ર.	રાગી.	મિસ	નુહાસ.	Copper.	Cuprum.	સારક. પિત્તહર. કફઘ્ન. / વ્રણ. પાંડુ. અર્શ. જ્વર. શ્વાસ.	રવિસુંદર રસ.	,,			કાર્ત્તિકેયનું વીર્ય છે.	
४६४	त्रपु. पिच्चट. रंग. वंग.	કલાઈ. કથીર.	કથીલ.	રાંગા.			તગર.	તાગારમુ.	અર્ઝીર.	રસાસ.	Tin.	Stannum.	સારક. / પ્રમેહ. શ્વાસ. પાંડુ	વંગભસ્મ.	,,				
४६५	यसद. रंगसदृश. रीतिहेतु.	જસત.	જસ્ત.	જસ્તા.				ખપેર.	રુહેતુતિયા.	શબ્દા.	Zinc.	Zincum.	શીતળ. કફઘ્ન. પિત્તહર. / નેત્રરોગે.	યશદભસ્મ.	,,				
४६६	नाग. व्रध्न. भुजंग. योगेष्ट. वप्र. सीस.	સીસું.	સીસે.	સીસા.			સીસા.	સીશ.	સુર્બ.	રસાસુલ અસ્વદ.	Lead.	Plumbum.	,, / પ્રમેહ.	નાગભસ્મ. સુરમા.	,,			વાસુકિનું વીર્ય છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામ.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૪૬૭	अयस. पिंड. कालायस. लोह. तीक्ष्ण. शस्त्रक.	લોઢું.	લોખંડ.	લોહા.			અયસ્કાંત.	ઇનુમુ.	આહન.	હદીદ.	Iron.	Ferrum.	ગ્રાહક. ભેદક. વાયુકર. ——— રક્તદોષ. પાંડુ. અર્શ.	અષ્ટાદશાંગલોહ. લોહચૂર્ણાદિ વર્ગ. લોહરસાયન. લોહાદિચૂર્ણ. લોહારિષ્ટ. ખડ્યાદિલોહ. નવાયસચૂર્ણ.	ધાતુવર્ગ. (આળમિશ્ર.)			લેમિનનાં અરિષ્ઠ છે.	નં. ૪૬૧ થી અહીં સુધીની ૭ મુખ્ય ધાતુઓ છે.
૪૬૮	कांतलोह.	કાંતલોહ.									,,	,,	ગોળો. અર્શ. વાયુ. પ્રમેહ. વિષ. ઉદરરોગો.		,,			જે લોઢાના ઠામમાં ઊનું પાણી કરી તેમાં તેલ નાખતાં પ્રસરે નહિ, હિંગ કે લીમડો નાખતાં તેની વાસ જતી રહે, દૂધ ઉભરાય નહિ, તે લોઢું.	
૪૬૯	सारलोह.	સારલોહ.									,,	,,	શ્વાસ. કાસ. અતિસાર. ગળ. વાયુ.		,,			જે લોઢું ખટાઈમાં પડવાથી પાતળું થાય તે.	

४७०	तापीज. मधुमाक्षिक. ताप्य. माक्षिकधातु. मधुधातु. स्वर्णमाक्षिक.	સોનામખી.	સોનામખી.	સોનામાખી.			મધુમાક્ષિક.	સ્વર્ણમાખી.		મુર્દેશીંગહરી.	Sulphate of Gold.	Aurum sulphas.	સુવર્ણ જેવા ગુણો છે.	માક્ષિક યોગ.	ઉપધાતુ (ભાર.)			સોનાનું લવણ.	
४७१	तारमाक्षिक.	રૂપામખી.	રૂપામાખી.	તારામખી.			મરકૂમાક્ષિક.	રૂપામખી.		મુર્દેશીંગશિંગ.	Sulphate of Argentum.	Argentum sulphas.	રૂપા જેવા ગુણો છે.		,,			રૂપાનું લવણ.	
४७२	तुत्थ. वितुन्नक. मयूरक. शिखिग्रीव.	મોરથૂથુ.	મોરથુથુ.	નીલાથોથા.			મયૂરતુથ.	મોરતુથ.	તુરિશ.	તુત્તિયાપચ્ચર.	Sulphate of Copper.	Cupric sulphas.	ત્રાંબા જેવા ગુણો છે. —— તેલ.		,,			ત્રાંબાનું લવણ.	
४७३	खर्पर.	ખાપરિયો.	કઢપાખરી.	ખાપરમજર.			ખર્પરી.	ખર્પર.	સંગબસરી.	તુત્તિયાક્કી.	Black-Jack.	Zinci sulphidum.	,, | ,,	રોપણ ચૂર્ણ.	,,				४७३
४७४	कंसक. घोष. कांस्य. ताम्रत्रपुज.	કાંસું.	કાંસે.	કાંસા.			કંચુ.	કંચુ.	કેશાલ.	તાલિક્કૂર.	Bell-metal. Bronze.		ત્રાંબુ તથા કલાઈના ગુણો.	કાંસ્યભસ્મ.	,,			ત્રાંબુ તથા કલાઈનું લવણ.	
४७५	आर. रीति. आरकूट. राजरीति. पित्तल.	પિત્તલ.	પિત્તલ.	પીતલ.			પિત્તાલે.	ઇત્તડી.	બિરુંજ.		Brass.		ત્રાંબુ તથા જસતના ગુણો.		,,			ત્રાંબુ તથા જસતનું લવણ.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લેટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૪૭૬	नागगर्भ. सिंदूर. रक्तरेणु. सीसज.	સિંદૂર.											સીસાના ગુણો.	સિંદૂરનો મલમ.	ઉપધાતુ (ભાવમિશ્ર.)			સીસાનું લવણ.	
૪૭૭	अद्रिजतु. शिलाजतु. अश्मज. शैलधातुज. गिरिज. शैलनिर्यास गैरेय.	શિલાજિત.	શિલાજિત.	શિલાજિત.			કલુભેચર.				Asphalt. Jew's pitch.	Bitumen Judaicum.	ઉષ્ણ. રસાયન. કફઘ્ન. — પથરી. મૂત્રરોગો.	ચન્દ્રપ્રભા ગુટિકા. શિલાજતુયોગ.	"			સોનું, રૂપું, ત્રાંબું અને લોઢાનું લવણ. લોઢાનું ઉત્તમ છે.	નં. ૪૭૩ વિના નં. ૪૭૦–થી અહીં સુધીની સાત ઉપધાતુઓ છે.
૪૭૮	चपल. रसधातु. पारद. रसेन्द्र. महारस. शिववीर्य. रस. सूत.	પારો.	પારા.	પારા.			પારદરસ.	પારદરસં.	સિમાબ.	ઝીબક.	Mercury. Quicksilver.	Hydragirum.	રસાયન. — સર્વરોગ.	અગ્નિકુમારરસ. અગ્નિરસ. [illegible] કલ્પતરુરસ. જ્વરધૂમકેતુરસ. ક્રવ્યાદરસ. શીતભંજીરસ.	રસ (ભાવમિશ્ર.)			શંકરનું વીર્ય છે.	૪૭૯
૪૭૯	इंगुल. म्लेच्छ. चूर्णपारद. हिंगुल. दरद. चर्मार. १ हंसपाद. ३ शुकतुंडक. २	હિંગળુ. ૧. શ્વેત. ૨. પીળો. ૩. રાતો.	હિંગૂલ.	સિંગરફ.			ઇંગુલિયક.	ઇંગિલીકમુ.	સિંગરફ.	ઝંજફર.	Sulphate of Mercury. Cinnabar.	Hydrargyri sulphuratum.	(રાતો ઉત્તમ.) "		ઉપરસ (ભાવમિશ્ર.)			આમાંથી પારો નીકળે છે.	૪૭૮

४८०	४८१
गंध. गंधपाषाण. गांधिक. बलि. बलिरस. सौगंधिक.	अभ्र. गगन. वज्र. ब्राह्मणाभ्र.- पिनाक. क्षत्रियाभ्र.- दर्दुर. वैश्याभ्र.- नाग. शूद्राभ्र.- वज्र.
ગંધક.	અભ્રક. શ્વેત. ૧. રાતો. ૨. પીળું. ૩. કાળું. ૪.
ગંધક.	અભ્રક.
ગંધક.	અબરખ.
ગંધક.	અભ્રક.
ગંધકમુ.	
ગેબિર્દ.	સિતારહ્ઝમીન.
કિબ્રિત.	તલ્ક.
Sulphur.	Talc. Glimmer.
Sulphur.	Mica.
(કાળો ઉત્તમ.) ઃ	(કાળું ઉત્તમ.) ઃ
ગંધક રસાયન.	ધાન્યાભ્રક. મૃતાભ્રયનામ.
ઃ	ઃ
રાતો–સોનું બને છે. શ્વેત. } રસાયની છે. કાળો–ગુણમાં ઉત્તમ. પીળો. }	૧. રૂપું બને છે. ૨. રસાયની છે. ૩ સોનું બને છે. ૪. દવામાં ઉત્તમ છે. —— ૧. અગ્નિમાં પત્રાં છુટાં પડે છે, ને તે કાચો ખવાય તો કોઢ થાય છે. ૨. અગ્નિમાં દેડકાંજેવા શબ્દ કરે છે કાચો ખાવાથી ગોળા ચડાવે છે. ૩. અગ્નિમાં સર્પ જેવા ફુંફાડામારે છે. કાચો ખાવાથી ભગંદર થાય છે. ૪. અગ્નિમાં સ્થિર રહી ગુણ કરે છે. શ્રેષ્ઠનું વજ્ર છે.
આ દેવીનું રજ છે.	

नंबर.	संस्कृत नामो.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	અંગ્રેજી.	લૅટિન.	ગુણ.	ઉપયોગો.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
४८२	आल. नाल. तालक. पत्राख्य. पिंड. हरिताल.	હરતાળ.	हरताळ.	हरताल.			[illegible]	[illegible]		[illegible]	Sulphide of Arsenic.	Arsenicum Sulphidum.	ઉષ્ણ. કડવી. — [illegible] રક્તરોગ.	તાલકેશ્વરરસ. જ્વરભૈરવચૂર્ણ. જ્વરભૈરવરસ.	ઉપરસ (ખનિજ)			[illegible] છે.	
४८३	कुनटी. गोला. दिव्यौषधि. नागजिव्हिका. नैपाली. मनोगुप्ता. मनोव्हा. मनःशिला. शिला.	મનશીલ.	मनशील.	मैनशिल.			[illegible]	[illegible]		[illegible]	Real Jar.	"	ઉષ્ણ. સારક. — શ્વાસ. વિષદોષ. રક્તદોષ.	મનઃશિલાદ્યતૈલ. લેખનચૂર્ણ.	"				
४८४	अंजन. यामुन. कापोतांजन स्रोतोंजन. सौवीर.	સુરમો (કાળો [illegible])	सुरमा.	सुरमा. अंजन.			[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Antimony.	Antimonium.	સારક. [illegible] શીતળ. કડવો. પિત્તહર.	[illegible]ચૂર્ણ.	"			આંખમાં આંજવામાં [illegible] છે.	
४८५	टंकणक्षार.	ટંકણખાર.													"			ઉપરસ વર્ગની [illegible] છે.	८४
४८६	ह्रदरंगा. ह्रदारंगा. रंगदा. शुभ्रा. श्वेता. स्फटिका. स्फटी.	ફટકડી. [illegible]	તુરટી.	फिटकरी.			[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Alum.	Aluminium Sulphas.	[illegible] દીપક. વાતહર. કડવી. પિત્તહર. — વ્રણ. રક્તસ્રાવ.		"			નં. ૪૭૨ ની [illegible] છે.	

૪૮૭	**राजावर्त.**	રાજાવર્ત.											શીતળ. પિત્તહર. / પ્રમેહ.		,,				
૪૮૮	**अयस्कान्त. चुंबक. कान्तपाषाण. लोहकर्षक.**	ચમકપાષાણ.											શીતળ. લેખન.		,,			લોઢાને પોતા તરફ ખેંચે છે.	
૪૮૯	**गिरिज. १ रक्तधातु. २ गैरिक. १ सुवर्णगैरिक. २ गैरेय. १**	૧. ગેરુ. ૨ સોનાગેરુ.	૧. તાંબ્રગેરુ, ૨. સોનાગેરુ.	૧. ગેરુ. ૨. સોનાગેરુ.			૨. [illegible]		૧ બિલાયુમ. ૨. મીમ્ની.	૧. તીન્નાયરૈત્તી. ૨. સાદૂર.	૧ Oker. ૨ Red lumber stone.	Bole rubra.	શીતળ. પિત્તહર. / દાહ. વ્રણ.	સોનાગેરુનો મલમ.	,,			૧. મવાય છે. ૨. લેપમાં વપરાય છે.	
૪૯૦	**कठिनी. लेखनी. खटिका.**	ખડી.	ખડુ.	ખડીમિટ્ટી.			[illegible]		શિલામખિયા.	તીયિમખીયક.	Pipe clay. Carbonate of Calcium.	Calsi carbonas.	શીતલ. દાહશામક. / સોજો.		,,			મવાય છે.	
૪૯૧	**गोरखटी.**	ચાક.									Chalk.		,,		,,			લેપ થાય છે.	
૪૯૨	**वालुका. शर्करा. रेनजा. सिकता.**	રેતી.	વાલુ.	વાલુકા.			ઇસુક.	સિકિતા.	રેગ.	રમલ.	Sand.	Silica.	લેખન. શીતળ. / વ્રણ. કાંતિકેશો.		,,			મૂ: છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામ.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	અરબી.	અંગ્રેજી.	લૅટિન.	ગુણ.	[illegible]	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	[illegible]	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૪૫૩	रसक.	ખાપરીઓ.													ઉપરસ (ખનિજ.)			[illegible]	૪૭૩
૪૫૪	काशीश. धातुकाशीश. पांशुकाशीश.	હીરાકસી.	हीराकस.	हीराकसीस.			[illegible]			ઝાજ-અખ્ઝર.	Sulphate of Iron. Green vitriol.	Ferry sulphas.	[illegible] — નેત્રરોગ.	કાશીસાદ્યતૈલ. ઘૃત. ,,	,,			રંગવામાં વપરાય છે.	
૪૫૫	पुष्पकाशीश.	પીળી હીરાકસી.											,,		,,			,,	
૪૫૬	आढकी. मृत्स्ना. कांक्षी. सुरमृत्तिका. तुवरी. सुराष्ट्रजा. मृतालक. सौराष्ट्री.	સોરઠી માટી.	तुरटी.	तुवरी.			[illegible]				White-vitriol.	Hydrargyrum subsulphatum.	[illegible]		,,			સોની વાપરે છે.	
૪૫૭	कृष्णमृत्.	કાળીમાટી.	काळी माती.	कालीमिट्टी.							Black-clay.	Hydrous silicate of Aluminium.	શીત. દાહ. પ્રદર. [illegible]	કૃષ્ણમૃદાદિલેપ.	,,			જમીનની માટી છે.	

४९८	कर्दम.	કાદવ.	ચીકણમાટી.	કાદવ.		[illegible]		Mud.	,,	શીતળ. ગ્રાહક. પિત્તહર.		,,	ગારો છે.	
४९९	गंधरस. गोपरस. पिंड. प्राण. बोल.	હીરાબોળ.										,,	ઉપરસમાં કહેલી બોળ છે.	१११
५००	अंडक. कंकुष्ट. काककुष्ट. कोलकाकुल. रक्तकाल. वरांग.	પીળીયો.	કુષ્ટ.	કુષ્ટ.	કુષ્ટ.					રેચક. ઉષ્ણ. કૃમિઘ્ન. / આફરો. ગોળો.		,,	નં ૪૮૭ થી અહીં સુધીના ૧૪ ઉપરસો છે.	
५०१	चंद्र. वज्रा. मणिवर. हीरक.	હીરા.	હીરા.	હીરા.	વજ્ર.	વજ્ર.	[illegible]	Diamond.	Pure Carbon. Adamas.	વૃષ્ય. / સર્વરોગ.	કંદર્પસુંદર રસ. મદનકામદેવરસ.	રત્ન (માનમિશ્ર.)	૧. શ્વેત–રસાયની. ૨. રક્ત–રોગ ઉપર. ૩. પીળો–ધનદાતા. ૪. કાળો–રોગહર.	
५०२	अश्मगर्भ. गारुत्मत्. मरकत. हरिन्मणि.	પાનું.	પાચરત્ન.	પન્ના.	પચ્ચલરત્ને.	નીલ.	[illegible]	Emerald.	Smaragdus.	સારક. શીતળ. સર્વરોગહર.		,,	ખાણોમાં થાય છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	અંગ્રેજી.	લેટિન.	ગુણ.	ઉપયોગ.	દેશ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
५०३	पद्मराग. लोहित. माणिक्य. शोणरत्न.	માણેક. ચુની.	માણિક.	લાલ. માણીક.			માણેક.	માણિક્યં.	યાકુતરમાની.	લાલ.	Ruby.	Rubinus.	,,		[illegible]			,,	
५०४	पुष्पराग. वल्लभ. मंजुमणि. वाचस्पति.	પુષ્પરાજ.	પુષ્પરાજ.	પુષ્પરાજ.			પુષ્પરાગ.	પુષ્પરાગં.			Topaz.	Topazio.	,,		,,			,,	
५०५	इन्द्रनील. नील.	નીલમ.	નીલમણિ.	નીલમ્.			નીલ.	નીલ.			Saffire.	Saffirus.	,,		,,			,,	
५०६	पीतरत्न.	ગોમેદ.	ગોમેદ.	ગોમેદ.			ગોમેદ.	ગોમેદકં.			Onyx.	Onyx.	,,		,,			,,	
५०७	केतुग्रह. वल्लभ. दूरज. वैदूर्य. रत्न.	લસણીયો.	વૈડુર્ય.	વૈડુર્ય.			વૈડુર્ય.	વૈડુર્ય.			Cat's eye.		,,		,,			,,	

५०८	मुक्ता. मुक्ताफल. मौक्तिक. शौक्तिक.	મોતી.	મોતી.	મોતી.			મૌક્તિક.	મોલગુ.	મુત્તિહ.	લાલાં.	Pearl.	Margerita.	,,	મુક્તાદિમહાંજન. મૌક્તિકભસ્મ.	,,			સમુદ્રમાંની છીપમાં થાય છે.	
५०९	प्रवाल. विद्रुम.	પરવાળાં.	પોવલે.	મુંગા.			અવલેદવન.	પ્રવાલક.	મિરજાં.	અંદ્રુમરજુરજુદ.	Coral.	Corallium rubrum.	,,	પ્રવાલભસ્મ.	,,			સમુદ્રમાં પ્રાણીનાં અસ્થિ છે.	૫૧૨
५१०	काच.	કાચ.	કાંચ.	બિલોર.					બિલાર.	બુનવર.	Glass.	Glesum.	,,		ઉપરત્ન. (ભાવમિશ્ર).			રેતીમાંથી બને છે.	
५११	कर्पूराश्मा.	ચીરોડી.									Plaster of Paris.	Gypsum.	,,		,,			ખાણમાં થાય છે.	
५१२	शुक्ति.	છીપ.									Shell.		,,		,,			સમુદ્રમાં માછલીનું હાડકું છે.	૫૦૮
५१३	शंख.	શંખ.	શંખ.	શંખ.				શંખમ.			Conch.		,,	બૃહચ્છંખવટી. લેખનવટી. શંખપારદરસ. શંખવટી.	,,			,,	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લૅટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગી ભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
५१४	**वत्सनाभ.**	વછનાગ ઝેરગાળી.	બચનાગ.	બચનાગ.		વશનાવી.	વશનાવી.	નાભી.	બેશ.	બલીસઇત.	Aconite.	Aconitum ferox. Lin.	,,	દુર્જલજેતારસ. મૃતસંજીવનીગુટી. આનંદભૈરવરસ.	વિષ (અતિવિષ)	Ranunculaceæ.	મૂળ, પત્ર.	[illegible] છે.	
५१५	**हारिद्र.**	સોમલ.	સોમલ.	સોમલ.					મિમરગ.	સુમલખાર.	Arsenic.	Arsenicum.	,,		,,			ખાણમાં થાય છે.	
५१६	**सक्तुक.**	વછનાગ દેશી.								[illegible]	Aconite.	Aconitum napellus.	,,		,,	Ranunculaceæ.	મૂળ.	ધોળો.	
५१७	**प्रदीपन.**												,,		,,			[illegible] છે.	
५१८	**सौराष्ट्रिक.**												,,		,,			,,	

५१९	शृंगिक.	શીંગડીયો વછનાગ.									Aconite.	Lagenandra toxicaria.	"		"	Ranunculaceæ.		"	
५२०	कालकूट.												"		"			"	
५२१	हालाहल.												"		"			"	
५२२	ब्रह्मपुत्र.												"		"			"	
५२३	अर्कक्षीर.	આકડાનું દૂધ.											"		ઉપવિષ (ભાવમિશ્ર.			ઉપવિષ તરીકે અહીં લીધેલ છે.	१७३ १७४
५२४	स्नुहीक्षीर.	થોરનું દૂધ.											"		"			"	१७८
५२५	लांगली.	દેશી વછનાગ.											"		"			"	१८०
५२६	करवीरक.	કણેર.											"		"			"	१८१ १८२

નંબર.	संस्कृत नामो.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૫૨૭	गुंजा.	ચણોઠી.											,,		ઉપવિષ (આલિમિશ્ર.)			,,	૨૦૪ ૨૦૫
૫૨૮	आहिफेन	અફીણ.											,,		,,			,,	૮૧
૫૨૯	धत्तूर.	ધંતુરો.											,,		,,			,,	૧૮૩ ૧૮૪
૫૩૦	रक्तशालि.	દાઉદખાની ચોખા.	ભાત.	ચાવલ.			તેંદુ.	ધાન્યમ્.	બિરંજ.	ઉરૂજ.	Rice.	Oryza sativa.	મૂત્રલ. વૃષ્ય. / ત્રિદોષ. જ્વર. શ્વાસ. વ્રણ.		ધાન્ય (આલિમિશ્ર.)	Graminaceæ.	ધરૂ.	ચોમાસાના પહેલા વરસાદથી થાય છે.	
૫૩૧	१ कलम. २ पांडुक. ३ शकुनाहृत. ४ सुगंधक. ५ कर्दमक. ६ महाशालि. ७ दूषक. ८ पुष्पांडक. ९ पुंडरीक. १० महिषमस्तक. ११ दीर्घशूक. १२ कांचनक. १३ हायन. १४ लोध्रपुष्प.	૧૪ જાતની ડાંગર.	ડાંગર.	,,			,,	,,	,,	,,	,,	,,	વૃષ્ય. વાતલ. કફકર. શીતલ. પિત્તહર. મૂત્રલ. ગ્રાહી.	દૂધપાક. ક્ષીર. મીઠોભાત. ખીચડી.	,,	,,	,,	,,	

५३२	१ कृष्णव्रीहि. २ पाटल. ३ कुक्कुटां- ४ शालामु- डक. ख. ५ जतुमुख.	વ્રીહિ ચોખાની જાતિઓ.	,,	,,			,,	,,	,,	,,	,,	,,	વૃષ્ય. કફકર. ગ્રાહી.		,,	,,	,,	૧. કાળાંછોતરાંવાળા. ૨. પાટલ પુષ્પ જેવા. ૩. કૂકડાંના ઈંડાં જેવા. ૪. શાળી મુળિયાંવાળા. ૫. લાખ જેવા મુખવાળા.
५३३	१ षष्टिक. २ शतपुष्प. ३ प्रमोदक. ४ मुकुंदक. ५ महाषष्टिक.	સાઠી ચોખા.	,,	,,			,,	,,	,,	,,	,,	,,	શીતળ. ગ્રાહી. વાતહર. પિત્તહર.		,,	,,	,,	ચેતરમાં થાય છે.
५३४	यव. १ अतियव. २ तोक्य. ३	૧. તીણી અણીવાળા જવ. ૨. અણી વગરના કાળા ધોળા જવ. ૩. અણી વિનાના લીલા જવ.	જવ.	જઉ.			મુંજયવ.	યવધાન્ય.	જવ.	શઈર.	Barley.	Hordeum vulgare. Lin.	શીતળ. દીપન. વાયુકર. કફઘ્ન. પિત્તહર. — ક્ષય. શ્વાસ. ત્વચારોગો.	યવાદિલેપ. યવાદિક્વાથ.	,,	Gramineae.	,,	,,
५३५	गोधूम. १ महागोधूम. २ मधूली. ३ दीर्घगोधूम. ४ नंदिमुख. ५	ઘઉં.	ગહું.	ગેહૂં.			ગોધી.	ગોદુમ.	ગહુમ.	હિંતા.	Wheat.	Triticum vulgare.	શીતળ. વાતહર. પિત્તહર. કફકર. વૃષ્ય.	પૂરી. રોટલી. લાડુ.	,,	,,	,,	ચોમાસાના પાછલા વર્ષોમાં થાય છે.

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૫૩૬	मुद्ग.	મગ.	મુંગ.	મુંગ.					મુનુમાષ.	મજ.	Green grain.	Phaseolus Mungo. Lin.	ગ્રાહી. કફહર. પિત્તહર. શીતળ. —— જ્વર.	મુદ્ગયૂષ.	ધાન્ય (ભાવ).	Leguminoceæ.	„	આની દાળ થાય છે.	૫૪૦ ૫૪૧
૫૩૭	माष.	અડદ.	ઉડિદ.	ઉડદ.			ઉદુ.	મિનુઉલુ.	માષ.	માષ.	Kidney bean.	Phaseolus radiatus. Lin.	વાતહર. વૃષ્ય. મૂત્રલ. ધાવણ-વર્ધક. પિત્તહર. કફકર.	મહામાષાદિતૈલ. માષતૈલ. માષાદિક્વાથ. માષાદિતૈલ.	„	„	„	„	
૫૩૮	चपल. महामाष. चवल. राजमाष.	ચોળા.	ચવળ્યા.	ખેસારી. લુબિયા.			વરવટાઅલસંદે.		લોબિયા.	ફરિકા.	Chinese dolicos.	Dolichos sinensis.	સારક. વાયુકર. ધાવણ વર્ધક.		„	„	„	શીંગોમાં થાય છે.	
૫૩૯	निष्पाव. वल्लक. राजशिंबि. श्वेतशिंबिक.	વાલ. ઓળિયા.	વાલ. પાવટે.	નિષ્પાવ.			આવરે.					Lablab vulgaris.	સારક. પિત્તહર. વાતહર. ધાવણ-વર્ધક.	દાળ. કઠોળ.	„	„	„	„	

५४०	मकुष्ट. मकुष्ठक.	मुकुष्ठक. वनमुद्ग.	મઠ.	મઠ.	મોઠ.			મુગાહેસર.	કંકપેસાલુ.	માષેહિંદી.		Aconite-leaved kinney-bean.	Phaseolus aconitifolius.	વાયુકર. ગ્રાહી. કફહર. પિત્તહર. કૃમિકર. — જ્વર.	દાળ.	,,	,,	,,	ભરડી ખવાય છે. દાળરૂપમાં.	૫૩૬
५४१	मंगल्यक. मंगल्या.	मसूर. मसूरिका.	મસુર.	મસુરા.	મસુર.			ચણીગ.	મસુરપપ્પુ.	મુર્જિમુખ.	અદસ.	Lentil.	Ervum lens. Lin.	ગ્રાહી. શીતળ. પિત્તહર. વાતલ. — જ્વર.	મસૂરાદિઘૃત.	,,	,,	,,	,,	૫૩૬
५४२	आढकी. तुवरी.	शणपुष्पिका.	તુવેર.	તુરી.	અરહર			ડુરણાકાકુતોગરી.	કાદલુ.	શાખુલ.		Pigeon pea.	Cajanus indicus.	શીતળ. વાતલ. ગ્રાહી. પિત્તહર. કફઘ્ન.	દાળ.	,,	,,	,,	શીંગ થાય છે.	૫૪૯
५४३	चणक. सकलप्रिय.	हरिमंथ.	ચણા.	ચણા. હરભરે.	ચણા. બટ.		કડલય.	કડલે.	શનગાલુ.	નખુદ.	હુમસ.	Gram.	Cicer arietinum. Lin.	શીતળ. ગ્રાહી. વાતલ. પિત્તહર. કફઘ્ન.	ભજ્યાં. કઢીળ. દાળ. શાખ.	,,	,,	,,	ઉનાળામાં થાય છે.	૫૪૪
५४४	कलाप. वर्तुल.	सतिल. हरेणुक.	વટાણા. મટાર વટાણા.	વટાણો.	કેરાવ.			બટ્ટાણી.				Field-pea.	Pisum sativum.	શીતળ. —	કઢીળ.	,,	,,	,,	વટાણાની જાત છે.	૫૪૩

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગી ભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૫૪૫	खंडिक. त्रिपुट.	મકાઈ.	મકા.	ભૂટા. મકાઈ.	જુનાર.	મક્કાશોલમ્.		જનપટલુ.	બાજરી.	દુરાહશામી.	Maize.	Zea Mays.	કફઘ્ન. પિત્તહર. ગાહી. શીતળ. વાયુકર.		,,	Gramineæ.	,,	ગરીબલોકો રોટલા કરે છે.	
૫૪૬	कलत्थ. कुलत्थिका.	કળથી.	કુલથી.	કુલથી. કુલથ.			કુલવલે. તીરી.	ઉલાવુલુ.	કિલત.	હબ્બુલકિલત.		Dolichos biflorus.	પિત્તલ. દાહકર. કફઘ્ન. શ્વાસ. કાસ.	કુલત્થાદ્યઘૃત.	,,	Leguminoceæ.	,,	ખવાય છે.	
૫૪૭	कृष्णतिल.१ सिततिल.२ रक्ततिल. ३ अल्पतिल.४	૧. કાળાતલ. ૨. ધોળાતલ. ૩. રાતાતલ. ૪. વગડાઉતલ.	તિલ. તલ.	તિલ.		ઍલ્લુ.	એલુ.	નોવુલુ.	કુંજદ.	સિમ્સિમ.	Sesamum.	Sesamomum indicum.	કફઘ્ન. શીતળ. પિત્તહર. ધાવણ વર્ધક. દંતરોગ. વ્રણ.	ગન્ધતૈલ. તિલકલ્ક. તિલભક્ષણ. તિલાદિમોદક.	,,	Pedalineæ.	,,	આમાંથી તેલ બને છે તે ખવાય છે.	
૫૪૮	अतसी. नीलपुष्पी. उमा. पार्वती. क्षमा.	અળશી.	અલશી. જવસ	અલશી. તીસી.	મસીના.	અલશીવીરઇ.	અગસે.	અલશી.	તુખ્મેકતાન.	બજરુલકતાન.	Linseed. Common flax.	Linum us itatissimum.	સ્નિગ્ધ. વાતહર. વીર્યહર. કફઘ્ન. પિત્તહર.	અતસી લેપ.	,,	Lineæ.	,,	ગરમ છે. પોલ્ટીસ થાય છે.	

५४९	तुवरी.	રાતી તુવેર.											ગ્રાહી. ઉષ્ણ. દીપન. કફઘ્ન.		,,				૫૪૨
५५०	कटुकस्नेह. तुंतुभ. कदंबक. सर्षप. सिद्धार्थ. २	ધોળા સરસવ. ૨. ધોળી ,,	૨. શિરસ.	૨. સુર્શોન.			સાસવે.	પાંઢરીમોહરી.	૨. સર્ષપ.	૨. ખર્દલ.	White Mustard.	Brassica campestris. Lin.	ઉષ્ણ. કફઘ્ન. વાતહર. પિત્તકર. દીપન. કૃમિઘ્ન.	સિદ્ધાર્થકયાદિ.	,,	Cruciferae.	,,	ખાવામાં વપરાય છે.	
५५१	आसुरी. राजिका. कुंजनिका. राजी. तीक्ष्णगंधा.	રાતી રાઈ.	મોહરી.	રાઈ.		કુડુકુ.	સાસીરાઈ.	વાળીજ.	,,		Red Mustard.	Brassica nigra.	કફઘ્ન. પિત્તકર. દીપન. કૃમિઘ્ન.	રાઈવાટ.	,,	,,	,,	અથાણાંમાં ખવાય છે.	
५५२	क्षामिका. क्षताभिजनक. कृष्णसर्षप. क्षव.	કાળી રાઈ.	રાઈ.						,,		Black Mustard.	Brassica Juncea.	,,		,,	,,	,,	,,	
५५३	कुधान्य. तृणधान्य. क्षुद्रधान्य.	ખડધાન.											શોષક. વાતલ. ગ્રાહી. પિત્તકર. કફઘ્ન.		,,		,,	ખોરાકમાં ખવાય છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામ.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	[illegible]	[illegible]	ઇંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપયોગ.	જાત.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગી ભાગ.	વિશેષ હકીકત.	ગીમાઈ.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૫૫૪	कंगु. प्रियंगु.	કાંગ.													ધાન્ય (ભાતમાં.)		„		૧૩૬ ૫૫૫
૫૫૫	चीनाक.	ચીણો.	ચીને.	ચીના.			ચીનક.		ફિગનત.	બરેગા.	Millet.	Panicum miliari.	કાંગ જેવા ગુણો.		„	Gramineae.	„	કાંગની જાત છે.	૫૫૪
૫૫૬	श्यामाक.	શામો.	સાંવ.	સાંવા.			સમે.	ચામાલુ.	શામાગ.			Panicum frumentaceum.	શોષક. વાતલ. કફઘ્ન. પિત્તહર.		„	Gramineae.	દાણા.	ફળાહારમાં ખાવા તરીકે વપરાય છે.	
૫૫૭	उद्दाल. कोरदूष. कोद्रव.	કોદરા.	હરીક.	કોદેન.			હારકું.	આરૂગાલુ.		કોદુ.		Paspalum scrobiculatum.	વાતલ. ગ્રાહી. શીતળ. પિત્તહર. કફઘ્ન.	રોટલી.	„	„	„	ગરીબ લોકો ખાય છે.	

५५८	चारुव. शारबीज.	રાજગરો.	રાજગિરા.	કસમાભાંસ.			દંટોરો.		અગોંઝા.	ઠમાઠમ.		Amaranthus paniculatus.	પિત્તહર. કફઘ્ન. શીતળ. વૃષ્ય. વાતલ.	પૂરી. ચોપડાં.	,,	Amaranthaceæ.	,,	ફળાહારમાં પૂરી બનાવી ખાય છે.	
५५९	यव. वंशभव. वंशबीज.	વાંસના જવ.											કફઘ્ન. વાતલ. પિત્તલ. સારક.		,,		,,		३४ २२१
५६०	कुसुंभबीज. वराट्टिका. वरटा.	કસુંબાનાં બીજ.											શીતળ. પિત્તહર. કફઘ્ન. વાતહર.		,,		,,		६३
५६१	गवेधु. गवेधुका.	ઘેગી.	ડેગી.									Cyperus bulbosus.	કફઘ્ન. દૂબળા- કરે છે.		,,		,,	એ હવે વપરાતી નથી.	
५६२	प्रसाधिका. नीवार. तृणान्त.	નાનરી.											શીતળ. ગ્રાહી. પિત્તહર. કફહર.		,,		,,	કાંગની જાત છે.	१३६ ५५४ ५५५
५६३	पवना.	પવનાલ.											કફઘ્ન. પિત્તહર. વીર્યહર.		,,		,,	અપ્રસિદ્ધ છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામ.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૫૬૪	क्षारपत्र. वास्तुक. यवशाक. शाकराट. वस्तुक.	ચીલી.	ચિલિલ.	ચિલ્લી.			ચિલિકે.		સરમક.	કુતુફ.	Purple goose-foot.	Chenopodium artiplicis.	દીપન. પાચન. રૂચ્ય. સારક. —— બરલ. અર્શ. રક્તરોગ.	ભાજી.	શાખ (ભાજીભેદ.)	Chenopodiaceæ.	ભાજી.	શાખ તરીકે ખવાય છે.	
૫૬૫	गौडवास्तुक.	બથવો.	„	„			„		„	„	White goose-foot.	Chenopodium album.	„	ભાજી.	„	„	„	„	
૫૬૬	अमृतवल्लरी. पोतकी. उपोदिका. मालवा.	પોઈ.	મયાલ.	પોઈ.							Red night-shade.	Basella rubra.	શીતળ. કફકર. પિત્તહર. રૂચ્ય.		„	Basellaceæ.	„	દાંત રંગવામાં વપરાય છે.	
૫૬૭	वाष्पक. मार्ष. मारिष.	ડાંભો.	માઠ. ચોકલા.	મરસા.				તોટકૂરા.				Amaranthus tricolor.	શીતળ. ગ્રાહી. પિત્તહર. વાતલ. કફકર.	ભાજી.	„	Amaranthaceæ.	„	શાખ તરીકે ખવાય છે.	

५६८	अल्पमारिष. तंडुलेरक. कांडेर. भंडीर. तंडुलीबीज. मेघनाद. तंडुलीय. विषघ्न.	તાંદળજો.	કાંટેમાર. ચવલાઇ.	ચોલાઇ.	કાંટાનટિયા.	મુલુક્કિરઇ.	કિરુકુશાલે.	મોલાકુરા.	સુરિજમર્ઝ.	ખુફેલેયમાનીય.	Amaranth.	Amarantus spinosus.	શીતળ. કફઘ્ર. દીપન. | વ્રણ.	,,	,,	Portulaceæ,	,,	,,	५६९
५६९	कच्छट. पानीयतंडुलीय. जलतंडुलीय.	દીમડો. જંગી તાંદળજો.	તાંદુળજા.	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,		Amarantus oleracia. Roxb.	,,	,,	,,	Amarantaceæ.	ભાજી.	જંગલી તાંદળજો.	५६८
५७०	चीरितच्छद्रा. पालक्या. वास्तुकाकारा. छिछरिका.	ટાંકો.	પાલખ.	પાલકી.			પાલકય.		ઇસ્પનાખ.	અસ્પનાખ.	Spinage.	Spinacia oleracea.	વાતલ. શીતલ. કફકર. ભેદન. ગ્રાહી. |	,,	,,	Chenopodiaceæ.	,,	શાખ તરીકે ખવાય છે.	
५७१	कालक. नाडिक. कालशाक, श्राद्धशाक.	કરલી. કલી.	કુલી.	કરલી.								Phalangium tuberosum.	સારક. વાતલ. કફઘ્ન. શીતલ. |	,,	,,	Liliaceæ.	,,	ચોમાસામાં આ થાય છે. બહુ મીઠી ભાજી છે.	
५७२	नाडीक. पट्टशाक. नाडीशाक.	નાલો. ૨ અળવી.	નાડિશાક. ૨. અરવ્યા.	અંબડ. પટ્ટુઆ. ૨. આલુ.				તુટીકુરા. ૨. સારુકંદા.		૨ કલકાશ.	૨ Caledium.	Ipomoea reptans. Erum indicum.	ગ્રાહી. વાતલ. પિત્તહર. |	ભજીયાં. ૨	,,	Eroideæ.	,,	૨. આનાં પત્રના ભજીયાં થાય છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કાનડી.	તેલગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	અંગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
1	२	3	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
५७३	**कलंबी. शतपर्वी.**	કોબી.	કોબીચાપાલા.	કોબી.					કરમ.	કરંબ.	Cabbage.	Brassica oleracea Lin.	ધાતુવર્ધક. રૂચ્ય.	ભાજી.	(શાખ ભાગ.)	Scitamineæ.	ભાજી.	શાખ તરીકે વપરાય છે.	
५७४	**लाेणा. लोणी.**	લુણી.	ઘોળ.	લોનિયા.		પાસલાઇ કિરૈ.	ગોળી.	ગંગાવિલે.	ખુરફહમ્કાહ.	બકલતુલહમ્કા.	Purslane.	Portulaca oleracea Lin.	વાતહર. કફઘ્ન. — અર્શ.	”	”	Portulaceæ.	”	”	
५७५	**घोटिका.**	મોટીલુણી.	ગાવઘોળ.	લોની.					ખુર્ફા.		”	Portulaca quadrifida. Lin.	વાતલ. ઉષ્ણ. પિત્તહર. —	”	”	”	”	”	
५७६	**अम्लपत्रक. चांगेरी. अम्ललोणिका. चुक्रिका. दंतशठा. अंबष्ठा. पिसली. अम्मन्तक.**	ખાટી લુણી.	આંબુટી. ભૂંસસરાટા.	અમલોણીશાક.	આમરૂલશાક.	પુલિયારૈ.						Oxalis corniculata. Lin.	દીપન. ઉષ્ણ. કફઘ્ન. પિત્તહર. — અર્શ. અતિસાર. મરડો.	ચાંગેરીઘૃત.	”	Geraniaceæ.	”	શાકમાં વપરાય છે.	

५७७	चुक्रिका. पत्राम्ला. रोचिनी. शतवेधिनी.	ચૂકો.	ચુકા.	ચુકા.	ચુકા.		[illegible]		[illegible]	[illegible]		Rumex vesicarius, Lin.	વાતહર. કફકર. પિત્તલ.	ભજીયાં. ચટણી.	,,	Polygonaceæ.	,,	ચટણી તથા ભજીયાં [illegible]	
५७८	चिंचा. दीर्घपत्रा. चंचु. चंचुकी. सतिक्तका.	ચંચ.	ચંચૂ.	ચંચૂ.								Corchorus acutangularis.	શીતળ. સારક. રુચ્ય.	ભાજી.	,,	Liliaceæ.	,,	શાક થાય છે.	
५७९	चारी. ब्राह्मी. शंखधरा. हिलमोचिका.	હિલમોચિકા.											કોઢ. કફ. સોઝા.	,,	,,		,,	,,	
५८०	कक्कुट. पर्णक. शिखि. शितिवर. शितिवार. श्रीवारक. सुनिषण्णक. सूचिपत्र. स्वस्तिक.	ઉટંગણ.	ઉટિંગન.	ઉટંજન.					અંબુગાલ.	કુરીજ.		Blepharis edulis, Pers.	શીતળ. ગ્રાહી. દીપન. વૃષ્ય. — જ્વર. શ્વાસ. પ્રમેહ.		,,		બીજ.		
५८१	यवानीशाक.	અજમાનાં પત્ર.											દીપન. વાતહર.	ભજીયાં.	,,		,,	ભજીયાં થાય છે.	११

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	મલયાળી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
५८२	**मूलकपत्र.**	१. મૂળાનાં પાન. २. મૂળાભાજી. ३. મોગરી.	१. મુળા.	१. મૂલી. २. મૂલીકીભાજી.			१. મુલંગી.	१. મુલ્લંગિ પા.	१. તુર્બ. २. તુખ્મતુર્બ.	१. ફજલ.	White raddish.	Raphanus sativus.	પાચન. ઉષ્ણ. કફહર. પિત્તકર.	ભાજી.	શાખ (ભાજી.)	Cruciferæ.	પત્ર.		६२९
५८३	**द्रोणपुष्पीदल.**	કુબાનાં પાન.	તુંબા. ગોમા.									Leucus saphalotus.	પિત્તલ. ભેદન. — કમળો. સોઝા. પ્રમેહ. જ્વર.	,,	,,	Labiateæ.	,,		२५४
५८४	**चक्रमर्दपत्र.**	કુવાડિયો.										Cassia Tora. Lin.	ધાધર.	,,	,,	Legumin-oceæ.	,,		७१
५८५	**सेहुंडदल.**	થોરનાં પાન.													,,	Euphorb-iaceæ.	,,		१७५
५८६	**पर्पट.**	ખડસલીઆનાં પાન.													,,		,,		१८७
५८७	**गोजिव्हा.**	ભોંપાથરીનાં પાન.													,,		,,		३०२

५८८	पटोलपत्र.	પરવળનાં પાન.	રાનપરવળી.	જંગલી ચીંચોડાં.		કડુપડવળ.	પટોલ.	પટુલા.				Trichosanthes cucumerina.	પિત્તહર. દીપન. પાચન. વૃષ્ય. / જ્વર.		,,	Cucurbitaceæ.	,,		६०८
५८९	गुडूचीपत्र.	ગળોનાં પાન.													,,		,,		१५१
५९०	अरिमर्द. कासमर्द. कर्कशा. कासारि.	કાસુંદરો.	રાનટાકળા. કાસવિંદા.	કાસોંદી.	કસોંદા.	પોન્નવિરઈ.	કાસમદી.					Cassia sophera. Lin.	ગ્રાહ્ય. કફઘ્ન. પિત્તહર. / કાસ.	કાસમર્દ તૈલ.	,,	Leguminoceæ.	,,		५९८
५९१	चणकपत्र.	ચણાની.												ભાજી.	,,		,,		५४३
५९२	कलापशाक.	વટાણાનાં પાન.												,,	,,		,,		५४४
५९३	सार्षपशाक.	સરસવનાં પાન.												,,	,,		,,		५५०
५९४	अगस्तिपुष्प.	અગથિયાનાં ફુલ.												શાક.	,,		પુષ્પ.		३५०

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તૈલંગી.	ફારસી.	મલયાળી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	વર્ગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગીભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
५९५	कदलीपुष्प.	કેળાનાં ફૂલ.												,,	શાખ (બાગ.)		પુષ્પ.		४०७
५९६	शिग्रुपुष्प.	સરગવાનાં ફૂલ.												,,	,,		,,		१५४ १५५ १५६
५९७	शाल्मलिपुष्प.	શીમળાનાં ફૂલ.												,,	,,		,,		३८५
५९८	वनकासमर्द.	જંગલી કાસુંદરો.	રાનટાકળી.	જંગલી કસોંદી.		નાનત્તકરૈ.	કસાદ.					Cassia occidentalis.	કાસુંદરાના ગુણો.	શાખ.	,,	Leguminoceæ.	,,		५९०
५९९	कूष्मांड. पुष्पफल. पीतपुष्प. बृहत्फल.	પતકોળું.	કોહળા.	કુમ્હડા.			કુંબર.	તિયાગુમડિકાયા.	બાદરંગ.			Benincasa cerifera.	વૃષ્ય. પિત્તહર. વાતહર. દીપન. કફકર.	કૂષ્માંડઘૃત. કૂષ્માંડ કલ્યાણગુડ. કૂષ્માંડાવલેહ. ખંડ કૂષ્માંડક.	,,	Cucurbitaceæ.	ફળ.	વેલામાં મોટું કોળાં ફળ થાય છે તેનું શાક થાય છે.	
६००	कर्कारि. कूष्मांडी.	કોહોળું.	કોહોળા.	કદુ.	કુમ્ડા.			ગુમ્મડિકાય.	બુડકુંબ.	મત્તન.	Pumpkin.	,,	ગ્રાહી. શીતળ. — રક્તપિત્ત.	ખંડકૂષ્માંડ કાવલેહ. બૃહત્કૂષ્માંડાવલેહ.	,,	,,	,,	દક્ષિણમાં વપરાય છે. વડી શાક થાય છે.	

१०१	कुंभी.	મીઠું તુંબડું.	ભોપળી.	તુંબી.								Cucurbita lagenaria.	પિત્તહર. કફઘ્ન. રૂક્ષ.	શાખ.	”	”	”	શાખ થાય છે.
१०२	अलाबु.	દૂધલું.	દૂધ ભોપળા.	લૌઆ.			કડઉંબલકાયિ.	તીયાતુપડીકાયા.	કદુશીરીન.	લુકરા.		”	”	શાખ.	”	”	”	”
१०३	इक्ष्वाकु. तुंबी. कटुतुंबी. महाफला.	કડવી તુંબડી.	કડુ ભોપળી.	કડવી તુંબી.	તિક્તલૌ.	શોરાકસ.	કહીસોરે.		કદુતલ્ખ.	કરકલ્મુર.	Bottle-gourd.	Lagenaria vulgaris.	શીતળ. પિત્તહર. કાસ. જ્વર. વિષ.		”	”	”	પીઠપર બાંધવાથી પાણીમાં તરાય છે.
१०४	पर्वारु. कर्कटी.	કાકડી.	કાંકડી.	કકડી.			કયેલસૌત.	દોસકાયા.	ખ્યારકનગ.	કિસ્સાકદસ.	Cucumber.	Cucumis sativus. Lin.	શીતળ. આર્દ્રી. પિત્તહર.	બેચારજાતિના. શાખ.	”	Cucurbitaceae.	”	ચીભડાંની જાતિ છે.
१०५	गृहकूलक. श्वेतराजि. चिचिंडा. सुदीर्घ.	પરોળાં.	ઢરકાંકડી.	ચિચિંડ્ર.				પોટ્લકાયા.			Snake-gourd.	Trichosanthes anguina. Lin.	વાતહર. પિત્તહર. શોષક.	શાખ.	”	”	”	”

નંબર	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપયોગો.	અંગ.	કુદરતી વર્ગ.	ઉપયોગી ભાગ.	વિશેષ હકીકત	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૬૦૬	कारिल. कारवेल.	કારેલાં.	કારલી.	કરેલા.		પાગલ.	હાગલ.	કાકરકાયા.	કરેલહ.	[illegible]		Momordica charantia Lin.	શીતલ. ભેદક. પિત્તહર. / જ્વર. પાંડુ. પ્રમેહ.	"	શાખ (ફળ)	Cucurbitaceæ.	ફળ.	[illegible]	
૬૦૭	घोषक. महाफला. धामार्गव. हस्तिपर्ण. महाकोशातकी. हस्तिघोषा.	ગીસોડાં. તુરિયાં.	ગુહાડ. શિરાળી.	તોરૈ.			તગેલ.	બીરકાયા.				Luffa acutangula.	વાતહર. / રક્તપિત્ત.	"	"	"	"	"	
૬૦૮	कृतवेधना. पीतपुष्प. जालिनी. राजकोशातकी. धामार्गव. राजिमत्फला.	ઝુમખાં. ગલકાં.	ઘોસાળી. [illegible]	નેનુઆ.			[illegible]	[illegible]	પિયાર.			Luffa Pentandra.	શીતળ. કફહર. વાતલ. દીપન. પિત્તહર. / શ્વાસ. જ્વર.	શાખ. ભજીયાં.	"	"	"	"	
૬૦૯	पटोल. कर्कशच्छद. कुलक. राजीफल. तिक्त- अमृताफल.	પટોળ. [illegible]	પડવળ.	પરવર.										પટોલાદિકવાથ. પટોલાદિતૈલ. શાખ.					૫૮૮

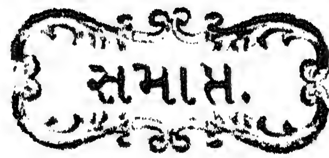
११०	ओष्ठोपमफला. पीलुपर्णी. बिंबफला. तुंडकेरी. रक्तफला. तुंडी.	ઢીંગાં. ઘોલાં.	ગોડ તોડલી.	કુંદરુ.								Coixia indica.	શીતળ. સ્તંભન. ભેદક. પિત્તહર. / રક્તદોષ. આફરો.	શાખ.	”	”	”	આનું અથાણું પણ થાય છે.	
१११	पुस्तशिंबी. शिंबी. पुस्तकशिंबिका.	વાલોળ.	વઘુવેલ.	સેંગી.		અલ્ચેચાટે.		ચિક્કૂડુ.		બિન્સ.		Dolichos Lablab.	શીતળ. પૈષ્ટિક. દાહકર. વાતકર. પિત્તકર.	”	”	Leguminoceae.	શીંગ.	[illegible] આવે છે.	
११२	कृष्णफला. पर्यंकपाट्टिका. कोलशिंब.	કાળી વાલોળ.	કાળી આગોલી.	ગોઘીજ્યાસેલ.				ડાઈ ચિક્કુડુ.		ગડાકુસ્ગોલ.		Canavalia ensiformis.	વાતકર. ઉષ્ણ. કફકર. પિત્તકર. વૃષ્ય.	”	”	”	”	”	
११३	सौभाञ्जनफल.	સરગવાની શીંગ.												ફળી.	”	”	”		૧૯૫
११४	वृन्ताक. भंटाकी. वार्ताकु. भांटिका.	રીંગણાં.	વાંગી.	બેંગન. ભંટા.			ભડંતાં.	વંકાયા.	બાદંગાન.	બાદંજાન.	Bringle.	Solanum melongena.	ઉષ્ણ. પિત્તલ. વાતહર. દીપન. / જ્વર.	શાખ. બડથું.	”	Solanaceae.	ફળ.	[illegible] જાત થાય છે.	

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાળી.	તામીલ.	કાનડી.	તેલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લૅટિન.	ગુણ.	ઉપયોગ.	[illegible]	કુદરતી વર્ગ.	[illegible]	વિશેષ ઉ-પયોગ.	ટીપાઈ.
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
६१५	**डिंडिश. मुनिनिर्मित. रोमशफल.**	કંટોલાં.	કરટોલી.	ખેખસા.				આગાકરા.				Momordica dioica.	ભેદક. પિત્તહર. કફઘ્ન. શીતલ. વાતલ. મૂત્રલ.	શાક.	શાક (મોર.)	Cucurbitaceae.	ફળ.	"	
६१६	**पिंडार.**	પિંડાર.											શીતળ. પિત્તહર.	"	"	"	"	"	
६१७	**कर्कोटकी. पीतपुष्पा. महाआली. कर्कोटी.**	કડવી ખીલોડી.	કડુ ઘોસાળી.	કડવી તુરઈ.			કાંઇરિ.		તુરિયાનરમ.			Luffa amara.	શ્વાસ. કાસ. જ્વર.	કેશનાશી તૈલ.	"	"	"	દવામાં વપરાય છે.	
६१८	**डोडिका. विषमुष्टी. सुमुष्टिका. डोडी.**	ગળી ખરખોડી.											પૌષ્ટિક. રુચ્ય. દીપન. પિત્તહર. કફઘ્ન.	શાક.	"		"		१६८
६१९	**कंटकारीफल.**	ભોંયરીંગણીનાં ડોડા.											ઉષ્ણ. દીપન. શ્વાસ. કાસ. જ્વર. વિષ.		"		"		१६३

६२०	सार्षपनाल.	સાપની ગંદી.												શાખ.	,		ગંદી.		५५०
६२१	ओल. सूरण. कंद. कंद्रल. अर्शोघ्न.	સૂરણ.	સૂરણ.	સૂરન.			સૂરણ.	મંચાકંદ.	ઓલ.			Amorphophallus paniculatus.	દીપન. રૂક્ષ. / પ્લીહ. અર્શ. ગુલ્મ.	બૃહત્સૂરણ મોદક. લઘુસૂરણ મોદક. વજ્રકંદક. સૂરણમોદક.	”	Aroideae.	કંદ.	બજારમાં મળાય છે.	
६२२	आरुक. वीरसेनक. आलुक.	બટાટાં.									Potato.		શીતળ. ગ્રાહક. મૂત્રલ. / રક્તપિત્ત.	શાખ.	”		”	”	
६२३	काष्ठालुक.	કાષ્ઠાલુક.											”	”	”		”		
६२४	हस्त्यालुक.	હસ્તીકંદ.											”	”	”		”		
६२५	शंखालुक.	શંખાલુક.											”	”	”		”		

નંબર.	સંસ્કૃત નામો.	ગુજરાતી.	મરાઠી.	હિંદી.	બંગાલી.	તામીલ.	કર્ણાટકી.	તૈલુગુ.	ફારસી.	અરબી.	અંગ્રેજી.	લાટિન.	ગુણ.	ઉપચારો.	અંગ.	કુદરતી વર્ગ.	યુરોપીઅનભાગ.	વિશેષ હકીકત.	રીમાર્ક.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧૨૬	**पिंडालुक.**	શ્વેત રતાળુ.	રતાળી.	શકરકંદ.			બિલી ગેણસુ.		શકરકંદી.			Batatas esculatus.	શીતળ. બલ્પક. મૂત્રલ. — રક્તપિત્ત	શાખ.	શાખ (ભાજી.)		૩૬.		
૧૨૭	**रक्तालुक.**	રતાળુ.	રતાળુ.	રતાલુ.			કેંપિન ગેણસુ.	ચિલગડ.	ઝરદક.		Sweet potato.	Batatas edulis.	”	”	”		”		
૧૨૮	**आलुकी.**	નાનાં રતાળુ.											”	”	”		”		
૧૨૯	**शालकंदक. विस्र. शालेय. मरुसंभव. चाणक्यमूलक. तीक्ष्ण. लघुमूलक. मूलकपोतिका.**	નાના મૂળા.											ઉષ્ણ. પાચન. — ત્રિદોષ. જ્વર. શ્વાસ.	શુષ્કમૂલક તૈલ. શુષ્કમૂલાદ્ય ઘૃત.	”		”		૫૮૨
૧૩૦	**नेपालमूलक.**	નેપાળમૂળા.											ઉષ્ણ.	શાખ.	”		”		૫૮૨

६३१	गाजर. गृंजन. नारंगवर्णक.	ગાજર.	ગાજર.	ગાજર.			સેદીમૂલં.		જરદક.	જજર.	Carrot.	Doucus carota.	ઉષ્ણ. દીપન. ગ્રાહી. — અર્શ. ગરડો.	शाख.	„	Umbelliferae.	કંદ.		
६३२	कदलीकंद.	કેળનો કંદ.											શીતળ. — દાહ.		„		„		४०७ ४०९ ५९५
६३३	मानक. महापत्र.	માનકંદ. મુળાકુળી.											શીતળ. પિત્તહર. — સોજા. રક્તદોષ.	માનકવૃત.	„		„		५८२
६३४	हस्तिकर्णा.	અળવીની ગાંઠ.											ઉષ્ણ. કફઘ્ન. — જ્વર. આફરો.		„		„		५७२
६३५	केमुक.	કેમુક.											દીપન. પાચન. વાયુકર. પિત્તહર. કફઘ્ન.		„		„		
६३६	राजकसेरु. १ मुस्ताकृति. २	૧. રાજકસેરુ. ૨. મોથની જાત.											શીતળ. ગ્રાહી. વૃષ્ય. કફકર. ધાતુ-વર્ધક.		„		„		

સમાપ્ત.

૧-શબ્દાનુક્રમ.

સંસ્કૃત.

અ.

આ.

ઇ.

ખ.

ગ.

ઘ.

ચ.

દ.

પ.

ફ.

બ.

ભ.

મ

ય.

ર.

લ.

વ.

શા.

હ.

૨-શબ્દાનુક્રમ.

ગુજરાતી.

ખ.

ગ.

ઘ.

ભ.

મ.

શ.

સ.

હ.

૩-શબ્દાનુક્રમ.

मराठी.

અ.

આ.

ઇ.

ઉ.

ઊ.

એ.

ઓ.

ક.

ખ.

ગ.

ફ.

બ.

ભ.

મ.

સ.

હ.

૪-શબ્દાનુક્રમ.

हिंदी.

ખ.

ગ.

ઘ.

ચ.

છ.

જ.

ઝ.

ડ.

ઢ.

ત.

થ.

દ.

ધ.

ન.

પ.

ફ.

બ.

૫-શબ્દાનુક્રમ.

बंगाळी.

અ.

આ.

ઇ.

એ.

ક.

ખ.

ગ.

ચ.

છ.

જ.

—

૯-શબ્દાનુક્રમ.

તામિલ.

ગ.

ચ.

જ.

ટ.

ડ.

ત.

દ.

ન.

પ.

બ.

મ.

૭-શબ્દાનુક્રમ.

કર્ણાટકી.

દ.

ધ.

ન.

પ.

બ.

ભ.

મ.

ય.

ર.

લ.

વ.

શ.

ષ.

સ.

હ.

૮-શબ્દાનુક્રમ.

તેલુગુ.

ર.

લ.

વ.

શ.

સ.

હ.

૯-શબ્દાનુક્રમ.

फारसी.

પ.

ફ.

બ.

ભ.

મ.

ય.

ર.

લ.

વ.

શ.

સ.

હ.

૧૦-શબ્દાનુક્રમ.

अरब्बी.

બ.

મ.

ય.

ર.

લ.

શ.

સ.

૧૨-શબ્દાનુક્રમ.

अंग्रेजी.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

J.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

T.

V.

W.

Y.

Z.

ग्रीक.

અ.

ઉ.

ક.

ડ.

મ.

સ.

ઇતર-શબ્દાનુક્રમ.

લાટિન.

C.

D.

E.

F.

P.

R.

S.

T.

૧૩-શબ્દાનુક્રમ.

ગુણ.

અ.

આ.

ઉ.

ક.

ખ.

ગ.

ઘ.

ચ.

છ

જ.

ઝ.

ત.

દ.

ધ.

ન.

પ.

બ.

ભ.

શ.

સ.

૧૪-શબ્દાનુક્રમ.

ઉપ. ૨.

અ.

આ.

ઇ.

ઉ.

એ.

ક.

ખ.

ગ.

ચ.

જ.

ત.

દ.

૧૫-શબ્દાનુક્રમ.

વર્ગ.

૧૬-શબ્દાનુક્રમ.

कुदरतीवर्ग.

૧૭-શબ્દાનુક્રમ.

ઉપયોગી ભાગ.

ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઇટીએ પ્રકટ કરેલાં પુસ્તકોનું લીસ્ટ.

અંક.	પુસ્તક.	કીંમત.
*૧	અકબર ચરિત્ર.	૦॥
૨	ગ્રીસ દેશનો ઇતિહાસ.	૦॥।=
૩	અંગ ઉધારનો ઝઘડો.	૦)૦।
*૪	કવિતા વિલાસ.	૦॥।
*૫	કચ્છ ગરબાવળી.	૦।~
૬	ગરબાવળી ભાગ ૧ લો.	૦)—
૭	જનહાસ્થળી.	૦)૦॥
*૮	તાર્કીક બોધ.	૦।
‡*૯	દૈવજ્ઞ દર્પણ.	૦।
૧૦	પુનર્વિવાહ પ્રબંધ.	૦।~
૧૧	ફાર્બસ વિરહ.	૦)~
૧૨	બાળવિવાહ નિબંધ.	૦।
*૧૩	ભૂત નિબંધ.	૦।=
૧૪	માતાપિતાના સ્તુતી.	૦)૦।
*૧૫	મિથ્યાભિમાન નાટક.	૦।=
૧૬	રાજવિદ્યાભ્યાસ.	૦)~
૧૭	રાણીજીના છંદ.	૦)૦।
૧૮	લક્ષ્મી નાટક.	૦)=
૧૯	વચન વિવેક બાવની.	૦)૦॥
૨૦	વિદ્યાબોધ.	૦।
૨૧	શામળસતશાહી.	૦)=
*૨૨	સંપલક્ષ્મી સંવાદ.	૦)~
૨૩	સ્ત્રીસંભાષણ.	૦)—॥
+૨૪	હુન્નરખાનની ચઢાઈ.	૦)~
૨૫	જ્ઞાતિ નિબંધ.	૦।—
+૨૬	પિંગળ.	૦)=
૨૭	દલપતકાવ્ય ભાગ. ૧	૧॥
૨૮	દલપતકાવ્ય ભાગ. ૨	૧॥
*૨૯	કેફીવસ્તુનું વર્ણન.	૦।
*૩૦	ગુજરાતના ભીખારીઓ.	૦।
*૩૧	સ્ત્રીનીતિ ધર્મ.	૦॥
૩૨	ગુજરાતનો ઉત્કર્ષ થવાનાં સાધન.	૦॥
૩૩	નીતિમંદિર.	૦॥।
‡*૩૪	પ્રાણીવર્ણન ભાગ. ૩	૦॥
૩૫	વેણીસંહાર નાટક.	૦॥
*૩૬	વનસ્પતિશાસ્ત્રનાં મૂળતત્વ.	૦॥—
*૩૭	અનેક વિદ્યા મૂળતત્વ.	૧)
*૩૮	નારીશિક્ષા ભાગ ૧ લો.	૦।=
*૩૯	એજન ભાગ ૨ બીજો.	૦॥—
૪૦	પુનર્વિવાહની પૂરેપૂરી સોળેસોળ આના ફજેતી.	૦।—
*૪૧	પાર્વતી કુંવર ચરિત્ર.	૦)=
‡૪૨	બાળલગ્ન વિશે નિબંધ	૦)૦।૧
૪૩	બાળલગ્નથી થતી હાનિ.	૦।=
૪૪	બાળલગ્નના સંબંધમાં આપણું કર્તવ્ય.	૦)~
૪૫	સીતાદમયંતીનાં આખ્યાન.	૦)=॥
૪૬	દારૂ.	૦)૦॥
*૪૭	આરોગ્યતાનાં મૂળતત્વ.	૦)=
૪૮	માંદાની માવજત.	૦)=
*૪૯	ફ્રાન્સ દેશ માંહેલી રાજ્યની ઉથલ પાથલ	૦॥।
૫૦	વિધવા વપન અનાચાર.	૦।
*૫૧	મહાન આલફ્રેડનું ચરિત્ર.	૦।—
*૫૨	કન્યાઓની અછત.	૦।=
*૫૩	સેવીંગ બેંકની અગત્ય.	૦।=
*૫૪	આરોગ્યતા અને સ્વચ્છતા.	૦॥=
૫૫	માને શીખામણ.	૦।=
૫૬	ગૃહવ્યવસ્થા ને આરોગ્ય વિદ્યા.	૦॥=
૫૭	ઉત્સર્ગમાળા.	૦॥
૫૮	ગુજરાતિ ભાષાનો ઇતિહાસ.	૦।
૫૯	કીમિયાગર ચરિત્ર.	૦।
૬૦	કેળવણી.	૧)
૬૧	ખેતીવાડીના સુધારાનો નિબંધ	૦॥।
૬૨	કથનાવળી.	૦।
૬૩	જમણવારવિષે નિબંધ.	૦॥
૬૪	દુકાળવિષે નિબંધ.	૧॥
	દુકાળવિષે નિબંધ.	૦॥—
૬૫	પરદેશી માલ આપણા દેશમાં તૈયારકરવા શા શા ઉપાયો યોજવા.	૦॥
૬૬	ભિક્ષુક વિષે નિબંધ.	૦॥
૬૭	સુરત માંડવીનું દેશી રાજ્ય.	૦॥
૬૮	સ્થાનિક સ્વરાજ્ય.	૦॥
૬૯	ભોજન વ્યવહાર ત્યાં કન્યા વ્યવહાર કેમ નહિ.	૦।
૭૦	વિવાહતત્વ સિંધુ.	૦।
૭૧	જ્ઞાનવચન.	૦)=
૭૨	ઉદ્યોગી પુરૂષો.	૦।
૭૩	ધાર્મીક પુરૂષો.	૦।
૭૪	સ્ત્રી જાતિ વિષય વિવેચન.	૦॥
૭૫	જીવજંતુની અજાયબીઓ.	૦।
૭૬	માનું કર્તવ્ય.	૦।
૭૭	ધર્મનીતિ.	૦।=
૭૮	પ્રખ્યાત સ્ત્રીઓનાં ગુણ કીર્તન.	૦।
૭૯	દર્શનશાસ્ત્રસંબંધી ચર્ચા.	૦)=
૮૦	બોધક ચરિત્ર.	૦।
૮૧	પ્રચીન ભરતખંડનો મહિમા.	૦॥
૮૨	સત્સંગવિષે નિબંધ.	૦)=॥
૮૩	કેફ નિષેધક.	૦)૦॥
૮૪	દારૂ નિષેધ વચનો	મફત.
૮૫	લંકાનો ઇતિહાસ.	૦)=
૮૬	સરવીલ્યમ વોલેસ.	૦)=
૮૭	હિંદનાં માહારાણી અને તેમનું કુટુંબ.	૦)=
૮૮	પ્રતિનિધિ રાજ્ય મિલકૃત.	૧)
૮૯	અનાદિકાળથી ચાલતી આવેલી પ્રાણીજસૃષ્ટિ.	૦)—
‡૯૦	હિંદની ખનિજ સંપત્તિ.	૦)~
૯૧	ઉદ્ધવ કૃત રામાયણ.	૧॥।
૯૨	તંબાકુ અને ભાંગના માદકતત્વ.	૦॥
*૯૩	બેન્જામિન ફ્રેન્કલિન.	૧)
૯૪	રણજીતસિંહ.	૦॥।
૯૫	સરળપદાર્થ વિજ્ઞાન.	૦।=
૯૬	પાતંજલજલ યોગદર્શન.	૧)
૯૭	લોર્ડ લોરેન્સ.	૦॥।
૯૮	માઉન્ટ સ્ટુઅર્ટ એલિફન્સ્ટન.	૦॥।
*૯૯	કર્તવ્ય.	૧॥
૧૦૦	રાસમાળા ભાગ ૧	૨)
૧૦૧	રાસમાળા ભાગ ૨	૨)
૧૦૨	બ્રાહ્મણના સોળસંસ્કાર.	૧)
૧૦૩	દુનિયાની બાલ્યાવસ્થા.	૦)=
૧૦૪	પ્રેસિડંટ લિંકનનું ચરિત્ર.	૦॥।
૧૦૫	ન્યાય શાસ્ત્ર.	૦॥
૧૦૬	રઘુવંશનું કવિતા રૂપે ગુજરાતી	

અંક.	પુસ્તક.	કીંમત.
	ભાષાંતર.	૧)
૧૦૭	ઈજીપ્તાંની ઉન્નતિનો ઇતિહાસ.	૨)
૧૦૮	મોહથીનીનાં નીતિવચનો.	૧)
૧૦૯	છોટાલાલ બાવની.	૦)૦॥
૧૧૦	સદ્વર્તન.	૧॥
૧૧૧	હિંદુસ્તાનના ગામડાંની આરોગ્યતા.	૦)૦।
૧૧૨	જીંદગીનું સાફલ્ય.	૧)
૧૧૩	સામાન્ય પદાર્થનું રસાયન.	૦।=
૧૧૪	જાવજી ચરિત્ર.	૦)=
૧૧૫	યુવાનોને બોધ વચન.	૦॥
૧૧૬	નીતિ સિદ્ધાંત.	
૧૧૭	સ્વાતંત્ર્ય.	
*૧૧૮	શિક્ષાવચન.	૦)–
*૧૧૯	બર્નિયરપ્રવાસ.	૧)
૧૨૦	રૂઢી પ્રયોગ કોષ.	૧॥।
૧૨૧	હીંદની રાજ્યવ્યવસ્થા ને લોક સ્થિતિ.	૧।
૧૨૨	કુમારી કાર્પેન્ટર.	૦)=
૧૨૩	માર્કોપોલોનો પ્રવાસ.	૦॥=
૧૨૪	કુટુંબનું અભિમાન અને પોતાનો ફુરાયદ.	૦)=
૧૨૫	નસીબને ઉદ્યોગ વિશે નીબંધ.	૦)=
૧૨૬	ગુજરાતનો ઇતિહાસ ભાગ ૧ લો.	૦॥।
૧૨૭	ગુજરાતનો ઇતિહાસ. ભાગ ૨.	૧)
૧૨૮	ગૃહણી કર્તવ્ય દીપિકા.	૦॥=
૧૨૯	મનગમતી સ્ત્રી.	૦)–
૧૩૦	દારૂ અને તેથી તન મન ને ધન ઉપર થતી અસર.	૦॥=
૧૩૧	ડીમોસ્થેનીસનું ચરિત્ર.	૦)=
૧૩૨	મા ને દીકરી.	૦)=
૧૩૩	શિક્ષણ સુત્ર.	૦)=
૧૩૪	પ્રાચીન ભારત ભાગ. ૧	૦॥।
૧૩૫	ઇશ્વરચંદ્ર વિદ્યાસાગરનું ચરિત્ર.	૦॥–
૧૩૬	ઘરમાં વપરાતી ચીજોનું રસાયણ.	૦।
૧૩૭	હિંદુસ્તાનમાં આરોગ્યતાનો સુધારો.	૦)=
૧૩૮	શેઠ હરીવલ્લભદાસનું ચરિત્ર.	૦।=
૧૩૯	બેકનનું જીવન ચરિત્ર.	૧।
૧૪૦	અબળાસંજીવન.	૦॥
૧૪૧	વેનચરિત્ર.	૦।=
૧૪૨	છોકરાઓની આરોગ્યતા.	૦।=
૧૪૩	જીંદગીનો ઉપયોગ.	૧)
૧૪૪	ભ્રાંતિસંહાર.	૦॥

જે ચોપડીઓ સામે * નું નિશાન કરેલુ છે તે મુંબાઇ ઇલાકાના કેળવણી ખાતા તરફથી લાઇબ્રેરીઓ તથા ઇનામ માટે મંજુર થએલી છે.

+ આવી નિશાનીવાળી સ્કુલબુક છે.

‡ નિશાનીવાળી હાલ સિલકમાં નથી.

અમદાવાદ, ગુજ. વ. સોસાઇટીની ઓફિસ,
તા. ૨૧-૧૧-૯૯

આસિ. સેક્રેટરી, ગુ. વ. સોસાઇટી.